

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Katarína Bólová

**Nebezpečné prenasledovanie-
kriminologické aspekty**

Diplomová práca

Vedúca diplomovej práce: doc. PhDr. Ludmila Čírtková, CSc.

Katedra trestného práva

Dátum vypracovania práce (uzatvorený rukopis): 11.06.2021

Prehlasujem, že predloženú diplomovú prácu som vypracovala samostatne, že všetky zdroje v nej použité boli poriadne uvedené a že táto diplomová práca nebola použitá k získaniu iného alebo rovnakého titulu.

Ďalej prehlasujem, že vlastný text tejto práce vrátane poznámok pod čiarou má 181 998 znakov vrátane medzier.

V Prahe dňa 11.06.2021

Katarína Bólová

Pod'akovanie

Týmto by som chcela veľmi pekne poďakovať doc. PhDr. Ludmile Čírtkovej, CSc. za jej pomoc a čas, ktorý mi venovala pri odbornom vedení mojej diplomovej práce. A taktiež za obrovskú inšpiráciu a cenné rady v danej oblasti. Zároveň ďakujem svojej rodine za veľkú podporu v priebehu celého štúdia.

Obsah

Úvod	1
I. Všeobecné vymedzenie stalkingu	3
1. Vymedzenie základných pojmov	3
1.1. Charakteristika stalkingu	3
1.2. Stalking verzus trestný čin nebezpečné prenasledovanie	4
1.3. Historické súvislosti	5
1.4. Presun stalkingu zo psychiatrickej liečebni do súdnej siene	7
1.5. Fenomenológia stalkingu	9
1.6. Mýty o stalkingu	14
1.7. Prípady v ktorých sa nejedná o stalking	17
2. Trestný čin nebezpečné prenasledovanie z pohľadu trestného práva hmotného	19
2.1. Zaradenie do systematiky trestného zákonníku	19
2.2. Základná skutková podstata	20
2.2.1. Objekt	20
2.2.2. Objektívna stránka	20
2.2.3. Subjekt	25
2.2.4. Subjektívna stránka	25
2.3. Kvalifikovaná skutková podstata	26
2.4. Možnosť súbehu s inými trestnými činmi	28
2.5. Ukladanie sankcií	29
3. Trestný čin nebezpečné prenasledovanie z pohľadu trestného práva procesného	31
3.1. Stíhanie so súhlasom poškodeného	31
3.2. Odpočúvanie záznamu telekomunikačnej prevádzky a vydanie údajov telekomunikačnej prevádzky	32
3.3. Zákaz zverejňovania informácií	33
II. Vybrané kriminologické aspekty nebezpečného prenasledovania	35
4. Páchateľ	35
4.1. Poznatky k osobnosti páchatel'a	35
4.2. Typológie páchatel'ov	37
5. Obet'	41

5.1. Dopady prenasledovania na obeť	43
5.2. Pomoc obetiam prenasledovania	46
5.3. Projekt krajského riaditeľstva mesta Unna.....	50
III. Posudzovanie nebezpečnosti stalkingu	51
6. Prístupy k posudzovaniu rizík ohrozenia obeť.....	51
6.1. Dimenzia stalkingu	57
6.2. Zoznam rizikových faktorov	58
7. Dôvodné obavy.....	60
8. Rozbor vybranej kazuistiky (prípadové štúdie)	65
8.1. Prípad č. 1. Ukončenie intímneho vzťahu.....	65
8.2. Prípad č. 2. Sexuálna príťažlivosť	67
8.3. Prípad č. 3. Odmietnutá manželka	69
8.4. Prípad č. 4 Agresívny žiarlivec.....	70
Záver	73
Zoznam použitých skratiek.....	75
Zoznam použitých zdrojov.....	76
Zoznam príloh	81
Príloha č. 1	82
Príloha č. 2	83
Názov diplomovej práce, abstrakt a kľúčové slová v slovenskom jazyku	84
Název diplomové práce, abstrakt a kľúčová slova v českém jazyce	85
The Title, Abstract and Key Words in English	86

Úvod

Ako tému mojej diplomovej práce som si vybrala trestný čin nebezpečné prenasledovanie § 354 zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákonník, a hlavne jeho analýzu z kriminologického hľadiska. Táto problematika ma zaujala kvôli svojmu presahu do psychológie a taktiež osobným dôvodom. Vo svojom okolí som si všimla, že s nebezpečným prenasledovaním sa už stretli viacerí moji známi bez toho aby si uvedomovali možné riziko, ktoré im hrozilo. Práve preto som sa rozhodla postaviť ťažisko diplomovej práce na analýze spojenia “vzbudiť dôvodné obavy o svoj život a zdravie alebo život a zdravie svojich blízkych“ v kontexte skutkovej podstaty trestného činu nebezpečné prenasledovanie.

Som názoru, že aj z dôvodu technologického pokroku chýbajú ľuďom vzťahové zručnosti. Mnohí ľudia uprednostňujú komunikáciu prostredníctvom sociálnych sietí, a technológie sa využívajú aj vo sfére zoznamovania. Aktuálne sa stalking dostáva do tzv. virtuálneho kabátu. Domnievam sa, že ľudia si na internete neuvedomujú nebezpečenstvo, ktoré im reálne hrozí, a o koľko je pre prenasledovateľa jednoduchšie vypátrať, kde sa daná osoba nachádza, aké miesta navštevuje, alebo dokonca aj kde býva. Vďaka sociálnym sieťam prenasledovateľ už nemusí mať žiadne kriminálne zručnosti ako mohol prenasledovať svoju obeť.

Moja diplomová práca pozostáva z troch hlavných častí.

Prvá časť sa zaoberá všeobecným vymedzením stalkingu, a skladá sa z troch kapitol. V prvej kapitole sa venujem hlavne charakteristike stalkingu, rozdielu medzi pojmom stalking a trestný čin nebezpečné prenasledovanie, kriminalizácii stalkingu, mýtom, ktoré o tomto fenoméne vznikli a prípadom, v ktorých sa nejedná o stalking. V druhej kapitole pojednávam o trestnom čine nebezpečné prenasledovanie z pohľadu trestného práva hmotného a tretia kapitola je zameraná na trestný čin nebezpečné prenasledovanie z pohľadu trestného práva procesného.

Druhá časť nesie názov: Vybrané kriminologické aspekty nebezpečného prenasledovania. Rozoberám v nej osobu páchatel'a z pohľadu rôznych vybraných typológií, dopady prenasledovania na obeť stalkingu a pomoc obetiam stalkingu, ktorá je v mojom pojatí zameraná hlavne na prehľadnú formuláciu doporučení pre obeť ako prenasledovanie ukončiť a zlepšiť svoju situáciu.

Tretia časť je zameraná na posudzovanie nebezpečnosti stalkingu. Prvú kapitolu v tejto časti venujem prístupom k posudzovaniu rizika. Rozoberám v nej mieru rizika, ktorá obetiam hrozí od rôznych typov prenasledovateľov za pomoci vednej disciplíny tzv. threat assessment. Ťažisko mojej diplomovej práce je postavené na druhej kapitole, v ktorej analyzujem pojem "dôvodné obavy" v kontexte trestného činu nebezpečné prenasledovanie. Zameriavam sa na otázku, či sa musí jednať o subjektívne vzbudenie dôvodnej obavy v konkrétnej obeti, alebo o obavy, ktoré sú objektívne spôsobilé vzbudiť strach o život a zdravie v komkoľvek. V poslednej kapitole som sa rozhodla urobiť rozbor štyroch zaujímavých, pomerne aktuálnych prípadov nebezpečného prenasledovania, a to hlavne čo sa týka typológie páchateľov, motívu prenasledovania, spôsobu prenasledovania a miere rizika, ktoré daný páchateľ pre obeť predstavuje.

Hlavným cieľom diplomovej práce je priblížiť čitateľom fenomén stalkingu a upozorniť ich na nástrahy, ktoré v sebe ukrýva.

I. Všeobecné vymedzenie stalkingu

1. Vymedzenie základných pojmov

1.1. Charakteristika stalkingu

Nebezpečné prenasledovanie je často označované anglickým výrazom stalking. Tento pojem je odvodený zo slovesa "to stalk", ktorý v preklade podľa programu Lingea Lexicon znamená „sledovať, stopovať, blížiti sa za niekým alebo niečím“. Výraz stalking sa po prvýkrát objavil v USA v deväťdesiatich rokoch.¹ Slúžil k označeniu určitého komplexného súboru charakteristík ľudského jednanie, ktoré môžeme popísať ako úmyselné prenasledovanie a obťažovanie inej osoby, ktoré vzbudzuje strach a obavu o jej bezpečie, bezpečie jej blízkych a znižuje kvalitu jej života. Keby sme sa pokúsili pojem stalking vyložiť doslovne, zistili by sme, že sa využíva hlavne v súvislosti s lovom divokej zvery „prenasledovať / stopovať divokú zver“, čo významovo nemá ďaleko od výkladu pojmu, ktorý sa používa dnes. Stalker je vo svojej podstate lovec, ktorý však namiesto divej zvery sleduje ľudskú bytosť.²

Čírtková vo svojej publikácii uvádza, že pod pojmom stalking rozumieme „*Obsesivní fixace známého nebo neznámého pachatele na určitou osobu, kterou pak obtěžují systematicky a úporně nevyžádanou a nechtěnou pozorností.*“³ Môže sa prejavovať širokou škálou rôznych foriem chovania ako napríklad obťažovanie prostredníctvom SMS správ, telefonátov, prenasledovanie na ceste do práce či vyhľadávanie osobnej blízkosti obeť. Aktuálne v dobe rozšíreného používania sociálnych sietí a komunikačných zariadení je prenasledovania omnoho jednoduchšie a páchatelovi sa naskytujú nové možnosti stalkingu nie len známych osobností ale aj bežných ľudí. Prenasledovanie môže byť podnietené buď pozitívnym motívom akým je

---

¹ MELOY, J. R. *The Psychology of stalking*. In: J. R. Meloy (ed.) *The psychology of stalking*. San Diego: Academic Press, 1998, s. 2-21; MELOY, J. R. *Stalking: An old behaviour, a new crime*. *Psychiatric Clinics of North America*, 1999, č. 22, s. 85-99; CURD J. L. *Stalking as a variant of domestic violence*. *Bulletin of the American Association of Psychiatry and Law*, 1995, č. 23, s. 219-230. In: VÁLKOVÁ, H. *Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech*. *Trestněprávní revue*. 2009, č. 9, s. 257

² ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3005

³ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 212

napríklad láska či obdiv, alebo negatívnym motívom, ako napríklad nenávisť či túžba po pomste.

Autori Meloy a Gotthard uvádzajú, že stalking je úmyselné, zlo-vodné prenasledovanie a obťažovanie inej osoby, ktoré znižuje kvalitu jej života a ohrozuje jej bezpečnosť.⁴

Jedná sa o pomerne novodobý trestný čin. Záujem o tento fenomén bol vyvolaný hlavne v dôsledku medializácie prípadov prenasledovania známych osobností, ktoré často končili tragicky ako napríklad prípad prenasledovania herečky Rebeci Scheaffe, Jodie Foster alebo tenistky Moniky Selešové.. Niektoré prípady budú detailnejšie rozobrané v nasledujúcich kapitolách. Jednalo sa o jeden z hlavných dôvodov, dôsledkom ktorého sa jednotlivé štáty začali pokúšať prostredníctvom anti-stalkingovej legislatívy, o zaistenie ochrany jedincov pred chovaním stalkerov. Stalking ako trestný čin je súčasťou českého trestného zákonníka (zákon č. 40/2009 Sb., Trestný zákonník), len od roku 2009 s účinnosťou od 1. 1. 2010. Do systematiky je zaradený v § 354 ako nová skutková podstata tzv. nebezpečné prenasledovanie, to však neznamená, že neexistoval už dávno pred tým. Skutková podstata trestného činu nebezpečné prenasledovanie bola pridaná do trestného zákonníka hlavne z dôvodu, že možnosti reagovať na prejavy tohto chovania síce existovali už pred rokom 2010 ale boli veľmi roztrieštené a dostatočne nereflektovali podstatu tohto činu. Z toho dôvodu sa v praxi stávali neefektívne, v dôsledku čoho zákonodarca pristúpil k zaradeniu nebezpečného prenasledovania do trestného zákonníku, čím jednanie v zahraničí označované ako stalking prehlásil za trestný čin pod hrozbou sankcie. Česká republika sa tak v roku 2010 stala krajinou s anti-stalkingovou legislatívou, prostredníctvom ktorej sa pokúša jedincom, ktorí sa stanú obeťou stalking zaistiť efektívnu ochranu i prostredníctvom prostriedkov trestného práva.⁵

1.2. Stalking verzus trestný čin nebezpečné prenasledovanie

Pojmy stalking a nebezpečné prenasledovanie spolu bezprostredne súvisia ale nejedná sa o synonymá. Je dôležité objasniť rozdiel medzi nimi. Stalking chápeme ako širší okruh pod ktorý neodmysliteľne spadá aj trestný čin nebezpečné prenasledovanie, ale naopak to už nemusí vždy platiť. Trestný čin nebezpečné prenasledovanie je vždy stalkingom, ale stalking nemusí zakaždým naplniť skutkovú podstatu trestného činu nebezpečné prenasledovanie. Pre

---

⁴ MELOY, J. R. *Stalking (obsessional following): A review of some preliminary studies. Aggression and Violent Behaviour*. 1996, s. 147-162. In: VALKOVÁ, H. *Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech*. Trestněprávní revue. 2009, č. 9, s. 257

⁵ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9 s. 3004-3006

upresnenie, stalking môžeme chápať ako množinu, do ktorej spadá podmnožina trestný čin nebezpečné prenasledovanie. Okrem podmnožiny nebezpečné prenasledovanie sa tu nachádza ešte niekoľko iných podmnožín, ktoré nemusia naplniť znaky trestného činu.

Podľa klasifikácie Čírtkové existujú tri podmnožiny, ktoré sú rozdelené podľa závažnosti. Ako prvá najmenej závažná forma stalkingu je tzv. distálny stalking čiže stalking na diaľku. V tomto prípade si páchatel často zachováva anonymitu. Obeť kontaktuje prostredníctvom textových správ, telefonátov, listov prípadne sociálnych sietí alebo zasielaním darčiekov. Prenasledovateľ síce nepoužíva fyzické násilie, avšak aj touto ľahkou formou stalkingu môže obeť spôsobiť psychickú ujmu, alebo pocit strachu či obmedzenia. Druhá podmnožina je proximálny stalking. V rámci tejto podmnožiny sa páchatel už úmyselne usiluje o to aby obeť vedela, že sa nachádza v jej blízkosti. Blízkosť obeť cielene vyhľadáva. Pokúša sa o priamy kontakt a upozorňuje na seba napríklad formou odkazov na pracovisku, v poštovej schránke či za stieračmi auta alebo formou darčiekov zanechaným na pracovnom stole či pred dverami obeť. Poslednou podmnožinou je spomínané nebezpečné prenasledovanie. Jedná sa o najzávažnejšiu formu. Táto forma stalkingu najčastejšie prebieha v priamom kontakte s obeťou, ale nie je vylúčené, aby sa odohrávala aj na diaľku. Páchatel sa obeť vyhráža spôsobením vážnej ujmy, obmedzuje jej obvyklý spôsob života, vytrvalo ju prenasleduje alebo kontaktuje. U obeť v dôsledku tohto jednania prenasledovateľa môže dôjsť k dôvodným obavám o vlastný život a zdravie alebo o život a zdravie jej blízkych. Práve táto podmnožina ako jediná naplňuje znaky skutkovej podstaty trestného činu nebezpečného prenasledovania podľa § 354 Trestného Zákonníka.⁶,

Nie je vylúčené, že v literatúre narazíme na pojem stalking použitý ako synonymum pre nebezpečné prenasledovanie. V mojej práci budem narábať s oboma pojmami podľa významu a zamerania danej kapitoly.

1.3. Historické súvislosti

Stalking je síce na pôde kriminológie a trestného práva pomerne novým úkazom avšak v oblasti psychiatrie sú obdobné javy už nejakú dobu známe. Meloy uvádza, že chovanie ako

---

⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 225-226

sledovanie alebo prenasledovanie nie je v rámci spoločnosti a spoločenských vzťahov ničím novým, existovalo vždy, ale za iných podmienok.⁷

Už od nepamäti bolo ľuďom známe chovanie spočívajúce v prejavoch lásky často až okázalým spôsobom alebo v nadmernej miere. V romantických poéziách bolo opisované akési šialenstvo alebo dokonca posadnutosť, ktorá vznikla v dôsledku neopätovanej lásky. Avšak toto chovanie nebolo vždy vnímané ako nežiadané alebo nebezpečné. Z počiatku v ňom ľudia videli akési hrdinstvo a samotné chovanie bolo radené skôr do roviny gentlemanského správania než obťažovania. Básnici vyjadrovali náklonnosť k ženám, s ktorými v skutočnosti nemali nijaký bližší kontakt. Napríklad známi básnik Francesco Petrarca vo svojich sonetoch vyjadruje lásku Laure .Aj to je jeden z dôvodov, prečo kriminalizácia tohto fenoménu prebehla až tak neskoro.

Pomyselný počiatok záujmu o stalking pozorujeme v 18. storočí. Vystupuje tu psychiater Pinel nasledovaný jeho žiakom Esquirolom. Obaja sa zaoberali skúmaním a objasnením fenoménu tzv. erotománie. Pod pojmom erotománia si môžeme predstaviť patologickú väzbu na inú osobu, ktorá sa prejavuje ako neskonálny obdiv alebo erotická náklonnosť. Pinel a Esquirol v rámci svojich výskumov dávali erotománii do súvislosti s monomániami, ako napríklad kleptománia či pyrománia. Čírtková vo svojej publikácii popisuje tri štádiá, ktorými erotoman prechádza. Prvá fáza je štádium pýchy. V tejto fázy je erotoman plný nádeje a očakávania. Prejavuje sa dvorením a nahováraním. Druhá fáza je štádium sklamania. Objavujú sa obavy. Erotoman prenasleduje obeť výčitkami a falošným obdivovaním. Cíti sa ohrdnutý. Posledná fáza je označovaná ako štádium hnevu. V tomto štádiu erotoman formuluje majetnícke požiadavky a pokúša sa ich dosiahnuť cestou agresie. Svoju obeť vydiera a vyhráža sa pomstou.

V prvej polovici 20. storočia sa s pojmom „erotické pobláznenie“ stretávame pri výskumoch viacerých renomovaných psychiatrov. Ich záujem podnietil hlavne jeden špecifický prípad, v ktorom figurovala obyčajná francúzska žena, ktorá sa bláznivo zamilovala do anglického panovníka Jirího IV. Všetmožno sa snažila dostať do jeho blízkosti a aj úplne bežné gestá panovníka vnímala ako prejavy lásky smerom k nej. Francúzsky psychiater De Clérambault ako prvý upozorňuje na podstatný fakt, že motívom stalkingu nemusí byť vždy len

---

⁷ MELOY, J. R. *The Psychology of stalking: Clinical and Forensic Perspective*. San Diego: Academic Press, 2001. ISBN 978-01-2490-561-0.

neopätovaná láska, erotická túžba či sexualita. Podstata celého problému nachádza v pocite vlastnej mimoriadnosti, pýche a narušenom vnímaní reality.⁸

Postupom času sa z čisto psychiatrického problému stáva problém s tesnou väzbou na kriminalitu. Dôvodom tohto posunu je veľké množstvo prípadov, ktoré sa zo psychiatrických liečební dostávajú pred súd. Tradičný psychiatrický pojem erotománia je postupne nahradzovaný pojmom „stalking“. Tento jav zahŕňa predovšetkým spojenie extenzívneho systematického prenasledovania s násilím.⁹

1.4. Presun stalkingu zo psychiatrickej liečebni do súdnej siene

V druhej polovici 20. storočia sa z čisto psychiatrickej problematiky pomaly stáva problém, ktorým sa zaoberajú vedné obory súvisiace s kriminalitou. Hlavnou príčinou je narastajúci počet prípadov v rámci ktorých sledujeme presun fenoménu stalkingu zo psychiatrických liečební do súdnych siení. Jeden z najznámejších prípadov je atentát na prezidenta Spojených štátov amerických Ronalda Reagana¹⁰. Hlavným aktérom atentátu bol J.W.Hickley. Motívom činu sa stala jeho posadnutosť herečkou Jodie Foster, ktorú si všimol vo filme *Taxi Drive*. V priebehu niekoľkých rokov po premiére filmu sa Hickley viackrát pokúsil nadviazať kontakt s Foster. Prenasledoval ju, vyhľadal si školu na ktorej študovala a prihlásil sa k diaľkovému štúdiu na rovnakej univerzite. Posielal jej obrovské množstvo listov, pokúšal sa ju kontaktovať cez telefón a i napriek zjavnému nezáujmu z jej strany neprestal. V priebehu rokov 1980-1981 vymyslel niekoľko plánov s cieľom získať si pozornosť herečky.¹¹ Jeden z nich vyvrcholil 30. 3. 1981 keď Hickley vyskočil z davu smerom k prezidentovi, ktorý čakal pri limuzíne a šesťkrát na neho vystrelil.¹²

Vražda Rebecy Schaeffer a vznik novej policajnej jednotky v Los Angeles

Ako som už spomínala, 90. roky sú kľúčovou etapou rozvoja stalkingu ako trestného činu a to hlavne vďaka tragickým udalostiam, ktoré sa v priebehu týchto rokov udiali. Ďalší prípad, ktorý zvýšil záujem o stalking sa odohral v roku 1989. Pobúril verejnosť a pritiahol tak

⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domáci násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 53-54

⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 214

¹⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 214

¹¹ INTERNET ARCHIVE, *biography page, John W. Hickley, JR.* In: ARCHIVE.ORG [online]. Wayback Machine [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20110119162313/http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/hinckley/hbio.htm>

¹² HISTORY.COM EDITORS. *President Reagan Shot*. In: HISTORY.COM [online]. Copyright © 2021 [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://www.history.com/this-day-in-history/president-reagan-shot>.

pozornosť na hrozbu, ktorú stalking skutočne predstavuje. Jedná sa o prípad vraždy herečky Rebecci Schaeffer, v ktorom je páchatel'om jej obdivovateľ. Schaeffer síce nie je prvou obeťou stalkingu. pri ktorom je celebrita zavraždená fanúšikom, ale práve táto kauza sa dostala do pozornosti ľudí po celej Amerike.¹³

Rebecca Schaeffer bola mladá modelka a herečka známa hlavne prostredníctvom seriálu *My stister Sam*. Dňa 18. 7. 1989 ju našli zastrelenú vo dverách jej domu. Páchatel'om bol mladý muž menom Robert John Bardo, ktorý bol jej vášnivým fanúšikom. Samotnému aktu vraždy predchádzala dlhodobá aktivita zo strany Bradoa, ktorý Schaeffer po dobu troch rokov posielal zamilované listy a snažil sa dostať do jej blízkosti. Na jeden z jeho milostných listov mu dokonca odpovedala, čo jeho túžbu ešte posilnilo. K násilnému aktu vyprovokovala Bardo scéna z komediálneho filmu *Scenes from the Class Struggle in Beverly Hills*, ktorého súčasťou bola tzv. posteľová scéna Schaeffer s iným hercom. Podľa názoru vyšetrovateľov práve táto scéna spustila u Bardo nával žiarlivosti v dôsledku ktorého sa rozhodol herečku za spomínané chovanie "potrestať". Narušená psychika Bardo nedokázala rozoznať fakt, že sa jedná len o scénu z filmu a nie o realitu. Bol presvedčený o tom, že ho herečka skutočne podviedla a musí za svoj čin pykať. Opakovane sa pokúšal neúspešne dostať na miesta natáčania. Následne zaplatil detektívnej agentúre aby mu získala herečkinu adresu. Následne sa Bardo na získanú adresu dostavil. Vyšetrovatelia ďalej uviedli, že mu Schaeffer otvorila v nádeji, že je to niekto zo štábu. Bardo stál vo dverách s podpisovou kartou a s jej odpoveďou na jeden z jeho listov. Viedli spolu krátky rozhovor a herečka ho následne požiadala aby odišiel. Bardo sa však o približne hodinu vrátil znovu. Keď mu otvorila dvere, vytiahol zbraň a strelil ju ňou do hrude.¹⁴

V rovnakej dobe boli okrem herečky Rebecci Schaeffer zavraždené svojimi prenasledovateľmi ešte tri neprominentné ženy. Práve vďaka týmto prípadom boli v USA prijaté špeciálne anti-stalkingové zákony. Ako prvý bol prijatý v roku 1990 California Penal Code Section 646.9, ktorý sa stal inšpiráciou aj pre ostatné štáty USA, ktoré následne tiež prijali anti-stalkingovú právnu úpravu. Polícia v Kalifornii, a neskôr aj v iných štátoch, zriadila oddelenia pod názvom *The Threat Managment Units* . Jednotka má odrážať nový prístup

---

¹³ TODAY, *Why actress Rebecca Schaeffer's 1989 murder was Ho.llywood's wake-up call*. In: TODAY.COM [online]. © NBC UNIVERSAL [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://www.today.com/news/why-actress-rebecca-schaeffer-s-1989-murder-was-hollywood-s-t157444>

¹⁴ BAKKILA, B. *How the Actress's Tragic Death Led to the U.S.' First Anti-Stalking Law*. In: GOODHOUSEKEEPING.COM [online. Copyright ©Hearst Magazine Media, Inc. All Rights Reserved 2021 [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://www.goodhousekeeping.com/life/a27116831/rebecca-schaeffer-murder/>

k vyšetrovaniu prípadov vykazujúcich znaky stalkingu. Úlohou polície je zamerať sa hlavne na počiatočnú fázu vyšetrovania a vyhodnocovanie rizík stalkingu. Vedľa čisto policajného prístupu existuje v San Diegu skupina pozostávajúca nielen z policajtov ale aj právnikov, psychológov a psychiatrov, ktorí hľadajú, naprieč rôznymi disciplínami, cestu prostredníctvom ktorej by bolo možné čeliť nebezpečenstvu, ktoré so sebou stalking prináša.¹⁵

Zoznam prípadov stalkingu, ktoré otriasli dejinami ani zďaleka nekončí pri Jodie Foster a Rebecce Scheaffer. Ďalším prípadom stalkingu prominentov je žena menom Uršula Reichert-Habbishaw, ktorá vytrvalo stalkovala herca Richarda Gere. Posielala mu kvantum e-mailov, listov, sledovala ho na ceste do Indie, niekoľko krát sa pokúsila vlámať do jeho kancelárie. V jej listoch je poznateľná túžba a až prehnaná náklonnosť voči hercovi. Niektoré z nich majú dokonca vydieračský potenciál. Reichert-Habbishaw sa v nich vyhráza, že sa zabije pokiaľ jej herec lásku neopätuje. „*Chci s tebou být a sdílet s tebou život. Musím tě vidět. Pokud tě nespatřím, bude smrt to nejlepší řešení. Mám pistoli. Je tak snadné se zastřelit,*“¹⁶

1.5. Fenomenológia stalkingu

Páchatelia stalkingu pri svojej činnosti používajú pestrú škálu rozmanitých foriem prenasledovania. U niektorých sa jedná len o neškodné posielanie zamilovaných listov, SMS správ alebo darčiekov. V iných prípadoch môže ísť o jednanie naplňujúce znaky trestného činu. Takým jednaním je napríklad fyzické násilie, vyhrážanie sa alebo poškodenie cudzej veci. Jednotlivé aktivity sami o sebe ešte nemusia byť stalkingom. Aby sa jednalo o stalking, tak je dôležitý celkový sled za sebou nasledujúcich aktivít páchatel'a tzv. reťazec.¹⁷ Nie je neobvyklé, že páchatelia nezostanú len pri jednej forme stalkingu, ale kombinujú viacero možností, čo len umocní strach obete a celkový dopad na jej psychické zdravie. „*Vyhrožoval mi zabitím, znásilněním, ,ustalkovaním k smrti. Nedávno za mnou přišel do práce, byla jsem úplně paralyzovaná. Tlak mi klesl tak moc, že jsem si musela na hodinu lehnout a nemohla jsem nic dělat, tak strašně zle se mi udělalo.*“¹⁸

---

¹⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 67-68

¹⁶ KREJČÍ, V. *Stalking celebrit aneb i cena slávy má své hranice (1. část)*. In: E-BEZPECI.CZ [online]. Centrum prevence rizikové virtuální komunikace, Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci © 2008-2020 [cit. 28.02.2020]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/stalking-a-kyberstalking/28-213>

¹⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 60

¹⁸ GOLIS, O. *Sedm let se stalkerem. Oběť pronásledoval i v cizině, vyhrožuje jí smrtí. Státní zástupce stopl jeho stíhání*. In: IROZHLAS.CZ [online]. © 1997-2021 Český rozhlas [cit. 02.03.2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/stalking-stalker-ponasledovani-sedm-let_1807160600_ogo

Komunikačné prostriedky.

Jeden z najčastejších pokusov o spojenie je kontakt prostredníctvom komunikačných prostriedkov. V súčasnej dobe je dostupný nie len styk prostredníctvom klasickej pošty alebo telefónu ale aj prostredníctvom rôznych sociálnych sietí či aplikácií. Rozšírené používanie internetu v sebe skrýva nové možnosti nadviazania kontaktu bez vysokých nákladov. Páchatel' môže svoju obeť kontaktovať prostredníctvom listovej pošty, telefonátov, SMS správ, alebo sociálnych sietí ako je facebook, instagram či zoznamovacích aplikácií ako je tinder a podobných. Zo všeobecného úsudku je zrejmé, že i hustá frekvencia často bezdôvodného kontaktovania môže byť obeť nepríjemná, nežiadaná a môže jej znepríjemňovať každodenný život. O nadviazanie spojenia prostredníctvom komunikačných prostriedkov sa pokúšajú nie len neznámi páchatelia ale aj osoby, ktoré obeť dobre poznajú ako napríklad bývalý partner alebo kolega z práce či sused. V jednom z prípadov z praxe obeť mala od stalkera až 855 neprijatých hovor a správ za jeden deň.¹⁹ Častý je aj telefonický kontakt, kde páchatel' po zdvihnutí telefónu len mlčí, skrýva svoju totožnosť alebo naopak používa vulgárne nadávky a vyhrážky. Okrem telefonického a SMS spojenia existuje aj obťažovanie prostredníctvom listov alebo papierikov s odkazmi, ktoré prenasledovateľ necháva v schránke, pred dverami, za stieračom alebo na pracovnom stole obeť. Páchatel' okrem písomnej alebo telefonickej formy môže používať aj rôzne symbolické predmety, ktoré úmyselne zanecháva v blízkosti obeť. Tieto pokusy o kontakt majú väčšinou výhražný charakter, ale nie je výnimkou ani zamilovaný podtón, kde páchatel' obeť vyznáva city a obdiv.²⁰

„Chodilo mi od něj kolem deseti e-mailů denně a přibýly k tomu esemesky. Tehdy můj telefon ještě neuměl blokovat číslo, takže mi neustále pípaly SMS tak, že jsem nemohla používat telefon. Na sociálních sítích si stáhl moje fotky a sdílel nejrůznější koláže se mnou.“²¹

Do tejto kategórie spadá aj kyberstalking alebo tzv. virtuálny teror. Kyberstalking zahrňuje aktivity ako nevyžiadané e-maily, šírenie virtuálnych klebiet a nepravdivých informácií, rozosielanie negatívnych správ prostredníctvom blogu či chattu, zasielanie spamov,

---

¹⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 27.9.2017, č.j. 3 Tdo 1065/2017

²⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domáci násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 60-61

²¹ GOLIS, O. *Sedm let se stalkerem. Oběť pronásledoval i v cizině, vyhrožuje jí smrtí. Státní zástupce stopl jeho stíhání.* In: IROZHLAS.CZ [online]. © 1997-2021 Český rozhlas [cit. 04.02.2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/stalking-stalker-ponasledovani-sedm-let_1807160600_ogo

útoky na dáta v počítači, tzv. zavírovanie počítača, získavanie informácií o obeti prostredníctvom rôznych programov a podobne.²²

Nie je zriedkavé, že páchatel kombinuje oba spôsoby, ako napríklad telefónny a virtuálny teror a obťažuje tak obeť intenzívnejšie.²³

Vyhľadávanie fyzickej blízkosti obeti

Typickými prejavmi tejto formy stalkingu je sledovanie obete na ceste z práce alebo do práce, zdržovanie sa na miestach kde by sa obeť mohla eventuálne objaviť či sledenie okolo miesta jej bydliska. Páchatel sa vytrvalo snaží dostať sa do fyzickej blízkosti obete. Kontakt prostredníctvom komunikačných prostriedkov pre neho nie je dostačujúci. Túži obeť aspoň vidieť, ideálne docieľiť osobný kontakt. Známe sú prípady, v ktorých je páchatel ochotný nejakú dobu prebývať v aute len aby mohol parkovať neďaleko domu obete a sledovať tak každý jej pohyb. V iných prípadoch si zistí, alebo už pozná, adresu pracoviska a sledí v okolí v priebehu obednej pauzy alebo po skončení pracovnej doby. Nie je neobvyklé, že sa prenasledovateľ blíži za svojim cieľom do verejného dopravného prostriedku a v prípade, že obeť nepozná jeho identitu, je to pre neho spôsob ako byť v jej fyzickej blízkosti alebo sa jej dokonca dotknúť.²⁴

Podľa môjho názoru tomuto duhu stalkingu nahráva doba sociálnych sietí kde človek môže zdieľať svoje aktivity často s neznámymi ľuďmi. Nie je neobvyklé, že sa mladá žena vyberie večer do baru, na sociálnej sieti zdieľa fotku s kamarátkami aj s označením daného podniku. Niekedy postačí obyčajná fotka z práce, kde je viditeľné logo spoločnosti. Pre prenasledovateľa nie je problémom ani podľa zdanlivo malých indícií vyhľadať adresu miesta kde sa obeť zdržiava. Hlavne mladí ľudia sú v tomto smere často neopatrní, majú verejný profil na sociálnej sieti, na ktorom oznamujú kde sa presne nachádzajú a čo v danej chvíli robia.

Podľa zákonodarcu je potrebné pojem vyhľadávanie osobnej blízkosti a sledovanie poškodeného vykladať čo najširšie. Len tak je možné obeť účinne ochrániť pred zásahmi do jej súkromia. Pod tento pojem je potrebné zahrnúť všetky formy obťažovania, dotieravé spávanie, sledenie, nežiadané odprevádzanie, vyčkávanie na obeť pred domov alebo prácou, pozorovanie

---

²² ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 63

²³ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9 s. 3010

²⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 61

obete ďalekohľadom a podobne, ktoré sú v zásade vždy objektívne spôsobilé vyvolať dôvodné obavy o jej zdravie a život alebo o zdravie a život jej blízkych.²⁵

Pokusy o kontakt cez tretiu osobu – stalking by proxy

Tento druh prenasledovanie sa vyskytuje približne v jednej tretine prípadov. Dôležitú rolu v ňom hrá tretia osoba, napríklad kamarát, kolega, rodinný príslušník ale aj úplne cudzí človek ako napríklad detektív. Prenasledovateľ sa pokúša za pomoci manipulácie pôsobiť na tretiu osobu s úmyslom dohodnúť si stretnutie s obeťou, dostať sa do jej blízkosti alebo o nej získať informácie. Často sa stáva, že prenasledovateľ dokonca presvedča okolie o opakovaní a teda o tom, že on je vlastne obeťou a jeho „objekt“ v skutočnosti prenasleduje jeho.²⁶

„Vedle toho navíc začaly chodit e-maily a SMS. Jak jsem později zjistila, nový obdivovatel získal telefonní číslo od kolegy. Chodilo mi od něj kolem deseti e-mailů denně a přibýly k tomu esemesky.“²⁷

Delenie subjektov stalkingu by proxy podľa Mullen a Pathé

Autori Mullen a Pathé prinášajú nasledovné delenie osôb a subjektov, ktoré páchatel' používa vo forme stalkingu by proxy.²⁸

- Zdravotní pracovníci

Jeden zaujímavý prípad s pracovníkmi v zdravotníctve sa odohral v USA. Rodinný lekár, bez nekalého úmyslu, nedbalo predával informácie o svojej pacientke prenasledovateľovi. Jednalo sa o jeho bývalú priateľku a páchatel' si prostredníctvom návštev lekára zisťoval aktuálne informácie o jej živote.

- Detektívne agentúry

Využívajú ich hlavne páchatelia, ktorí sa chcú dostať k obeti bližšie. Potrebujú zistiť adresu jej bydliska alebo pracoviska. S týmto typom prenasledovania by proxy sa stretávame najčastejšie

---

²⁵ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3009

²⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 62

²⁷ GOLIS, O. *Sedm let se stalkerem. Oběť pronásledoval i v cizině, vyhrožuje jí smrtí. Státní zástupce stopl jeho stíhání*. In: IROZHLAS.CZ [online]. © 1997-2021 Český rozhlas [cit. 04.03.2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/stalking-stalker-ponasledovani-sedm-let_1807160600_ogo

²⁸ MULLEN, P.E., PATHÉ, M., PURCELL, R. *Stalkers and Their Victims*. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 2009, ISBN 978-05-1145-660-2. s. 157-160.

v prípadoch, keď je obeť známou osobnosťou a páchatel sám nie je schopný dohľadať požadované informácie. Bardo si prostredníctvom detektívnej agentúry získal adresu bytu Schaeffer, v ktorom ju následne zabil.

- Realitný maklér

O sledovanie prostredníctvom realitného makléra sa jedná v prípade, keď sa obeť odsťahuje z miesta pôvodného bydliska a realitný maklér disponuje informáciou o tom kde aktuálne býva. Je to síce ojedinelý prípad ale ako už bolo spomenuté vyššie škála možností a foriem sledovania je skutočne pestrá.

- Služby kuriéra

Páchatel opakovane objedná uprostred noci prostredníctvom kuriéra jedlo alebo iný predmet do bytu obeť, pričom sa pri objednávke vydáva za samotnú obeť. Kuriéra následne požiada aby zvonil dlhšie napríklad pod zámienkou, že obeť má problémy so sluchom. Skutok má za následok obťažovanie obeť a rušenie jej spánku a pohodlia.

Nátlak, osočovanie, psychické deptanie

Jedná sa o obzvlášť nepríjemný druh prenasledovania. Páchatel sa pokúša obeť uškodiť. Táto forma obťažovania sa objavuje až v polovici prípadov stalkingu. Do danej kategórie spadá páchatel, ktorého obeť pozná. Vo väčšine prípadov ide o bývalého partnera alebo ohrdnutého milenca, ktorý sa rozhodne obeť pomstiť spôsobom, ktorý zahŕňa zverejnenie jej telefónneho čísla, fotografií alebo osobnej informácie na erotickej zoznamovacej stránke. Obeť následne musí čeliť množstvu nežiadanych správ a telefonátov. Ďalšou možnosťou, je prepichnutie pneumatík, poškrabanie auta alebo iné poškodenie majetku vo vlastníctve obeť. Páchatel môže tiež rozširovať nepravdivé údaje o obeť s cieľom jej ublížiť a poškodiť jej osobu. Niektorí prenasledovatelia sú schopní odcudziť obeť predmety osobnej potreby, zvláštnej obľuby alebo dokonca jej ubližovať prostredníctvom násilností na domácom miláčikovi.²⁹

Fyzické násilie

Je sporné kde sa nachádza hranica medzi tým čo sa už považuje za fyzické násilie a tým čo ešte fyzickým násilím nie je. Prevláda názor, že pod pojmom fyzické násilie sa rozumie hlavne napádanie osoby, fyzické ataky, sexuálne ataky a znásilnenie. Práve fyzické útoky

---

²⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domáci násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 61-62

posúvajú stalking z kategórie ľahších prípadov do skupiny tých závažných. Páchateľ môže ohrozovať na zdraví a živote nie len samotnú obeť, ale aj jej rodinu a blízke osoby. V praxi sa stretávame s prípadmi keď páchatel' ohrozuje obeť na živote a zdraví poškodením jej motorového vozidla alebo vlámaním sa do obydľia, kde ju fyzicky napáda. Nie je neobvyklé, že páchatelia svoj úmysel obeti dopredu avizujú prostredníctvom vyhrážok.³⁰

V praxi prenasledovatelia často kombinujú niekoľko foriem stalkingu. Napríklad v prípade, ktorý sa odohral v Chrudimi. „Svoji bývalou manželku má od června 2010 do súčasnej doby pronásledovať sedmačtyřicetiletý muž a to tím, že na ni denne čaká před domem, telefonuje jí na její mobilní telefon i do zaměstnání. Před jejím zaměstnáním má na ní opakovaně čekat a přemlouvav jí, aby se k němu vrátila zpět. V poslední době začal své jednání stupňovat vyhrožováním fyzickou újmou.“³¹

1.6. Mýty o stalkingu

Keďže stalking je pomerne novým trestným činom, nie je vylúčené, že o ňom môžu vznikáť rôzne mylné predstavy. Tieto falošné mýty môžu viesť k chybným postupom polície, justície a celkovo sťažujú jednanie s obeťou. Majú tendenciu zľahčovať situáciu a bagatelizovať nebezpečenstvo, ktoré obetiam v skutočnosti hrozí. Existujú aj prípady, ktoré dané mýty potvrdzujú ale rozhodne sa nedajú zovšeobecňovať. Každý prípad stalkingu je jedinečný a je potrebné mu venovať náležitú pozornosť. Čítrková vo svojej publikácii rozdeľuje mýty o stalkingu do nasledujúcich šiestich skupín.³²

Prenasledovateľ je duševne chorý jedinec

Jedným z najčastejších mýtov je predstava o tom, že prenasledovateľ je duševne chorý a jeho nutkanie prenasledovať je vlastne choroba. Nedokáže viesť normálny život a okolie si ľahko všimne, že nejakým spôsobom vybočuje z rady. Táto úvaha je nebezpečná hlavne v tom, že často vedie k podceňovaniu relatívne nenápadných a zároveň po sociálnej stránke inteligentných prenasledovateľov. Skutočne existuje isté percento psychicky chorých páchatateľov stalkingu, ale vo väčšine sa jedná o zdravých jedincov, ktorí majú normálny

---

³⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 62

³¹ MAIER, L. *Dva případy stalkingu*. In: POLICIE.CZ [online]. © Policie ČR, 2021 [cit. 04.03.2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/dva-pripady-stalkingu.aspx>

³² ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 218

sociálny život. V kontakte s verejnosťou sú priateľskí a milí. Nevykazujú známky zníženého sociálne cítenia ani inej poruchy.

Podľa môjho názoru práve tento mýtus často zapríčiňuje, že si obeť neprizná fakt, že sa jedná o prenasledovateľa a tým pádom nevníma nebezpečenstvo, ktoré jej potencionálne hrozí. Prenasledovateľom môže byť priateľský kolega či dobrosrdečný sused od vedľa. Pokiaľ si obeť uvedomí, že sa o prenasledovateľa skutočne jedná, nastáva ďalšie úskalie a to v tom, že okolie jej nemusí neveriť. Tí čo „priateľského kolegu“ poznajú majú tendenciu presvedčať obeť, že je to z jeho strany len prejav nevinného pobláznenia a nie je sa čoho obávať. Práve to má za následok zamedzenie včasného zásahu a riešenia problému.

Páchateľom je vždy len cudzia osoba, ktorú obeť nepozná

Ďalší mýtus spočíva v tom, že si ľudia často myslia, že prenasledovateľom môže byť len neznáma osoba. V tomto prípade sa nejedná o presvedčenie obete ale okolia, hlavne polície, dôsledkom čoho dochádza k podceňovaniu nebezpečenstva. V prieskumoch zameraných na názory a postoje policajtov vyšlo najavo, že polícia prikladá menšiu mieru nebezpečenstva prenasledovateľom s ktorými obeť má alebo mala nejaký vzťah či osobný kontakt. Za závažné označujú len prípady kde je obeť prenasledovaná neznámou osobou. Skutočnosť je však taká, že stalkingu sa častokrát dopúšťajú práve páchatelia s ktorými sa obeť pozná. Najčastejším príkladom je prenasledovanie ex manželom, bývalou partnerkou ale môžeme naraziť aj na prenasledovanie kolegom, susedom, ohrdnutým milencom či milenkou. Samozrejme je i mnoho prípadov stalkingu cudzou osobou. Tento druh pozorujeme hlavne v kauzách prenasledovania prominentov, kde je prenasledovateľom fanúšik alebo neprajník známej osoby. Nie je však vylúčené, že aj bežný neprominentný človek môže mať neznámeho prenasledovateľa, ktorý si ho vyhliadol na základe náhodného stretnutia alebo inej situácie bez toho aby spolu naviazali kontakt.

Narovnanie konfliktu ako ideálna stratégia riešenia.

V poslednej dobe sa v trestnoprávnej praxi presadzujú princípy reparačnej justície. Jedná sa o postup pri ktorom sa uplatňuje mediácia. Šlo by o prípad v ktorom by sme sa pokúsili riešiť problém stalkingu stretnutím páchatel'a s obeťou a akýmsi vydiskutovaním vzájomných problémov. Mediácia môže byť bezpochyby účinné riešenie sporu avšak práve pri trestnom čine nebezpečného prenasledovania tomu tak nemusí byť. Každý kontakt medzi páchatel'om a obeťou len posilňuje jeho posadnutosť a vedie k predlžovaniu obťažujúceho chovania.

Prenasledovanie je motivované erotickou túžbou

Kedysi bol stalking spájaný hlavne s erotickou alebo sexuálnou posadnutosťou. Boli sem zaradované prípady erotománie alebo ohrdnutých milencov, ktorí si nedokážu pripustiť koniec milostného vzťahu. Polícia dané kauzy často zľahčovala a dokonca tvrdila, že sa vlastne jedná o chybu obete, ktorá prenasledovateľa provokuje. Názor, že stalking môže byť motivovaný len erotickou túžbou, je aktuálne prekonaný. Stalking môže mať rôzne motívy pozitívne ako napríklad obdiv, lásku či náklonnosť ale aj negatívne ako nenávisť alebo závisť.

Páchateľ je vždy mužského pohlavia

Tento mýtus pravdepodobne vychádza z faktu, že v približne 20% ťažkých prípadov sú páchatelmi skutočne muži. Aj vo veľkej väčšine medializovaných prípadov sú páchatelia mužského pohlavia. Avšak ak sa na problematiku pozrieme komplexne zistíme, že ženy ako páchatelky stalkingu dnes nie sú nijakou výnimkou. Dokonca nemôžeme ani len tvrdiť, že by ženy boli menej nebezpečné než muži.

Domnievam sa, že tu svoju rolu zohráva aj fakt, že muži sa vo väčšine hanbia vyjsť na povrch so skutočnosťou, že ich nejaká žena prenasleduje či obťažuje. Majú pocit, že pokiaľ si neporadia s prenasledovateľkou sami, tak by to mohol značiť ich slabosť. To potvrdzuje aj fakt, že v rokoch 2016-2018 bolo odsúdených za trestný čin nebezpečné prenasledovanie z celkového počtu 241 prípadov len 18 žien, čo predstavuje 7% z celku.³³ Ďalším problémom, je podľa môjho názoru i fakt, že vo všeobecnosti mužskí páchatelia pôsobia na prvý pohľad omnoho nebezpečnejšie než ženy páchatelky.

Stalking musí vždy skončiť násilne

Tento mýtus majú na svedomí hlavne médiá, ktoré ukazujú verejnosti majoritne prípady, kde stalking končí fyzickým útokom, vlámaním sa do obydľia či zavraždením obete. Realita je samozrejme iná i keď riziko eskalácie nemôžeme bagatelizovať. Je nutné posudzovať individuálne prípad od prípadu. Podľa štatistík je fyzicky napadnutá približne každá piata obeť stalkingu. Na základe toho možno vyvodiť záver, že u viac než 3/4 prípadov dominuje psychické terorizovanie.³⁴

---

³³ Doktorandi z Právnickej fakulty Univerzity Karlovy, CERGE-EI a dátoví novinári. *Aplikace JakTrestame.cz*. In: JAKTRESTAME.CZ [online]. Dostupné z: <https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka> here

³⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 218-220

1.7. Prípady v ktorých sa nejedná o stalking

Považujem za potrebné dokázať odlišiť stalking od iných foriem psychického teroru. Psychoteror sa môže v určitých aspektoch podobať stalkingu avšak nejedná sa o to isté. Obe formy chovania majú úplne odlišnú dynamiku, podstatu a v praxi potrebujú rozličný prístup riešenia. Medzi najčastejšie formy psychického teroru zaraďujeme telefónny teror so sexuálnym alebo mocenským motívom, mobbing a prenasledovanie jedinca určitou sektou alebo inštitúciou.³⁵

Telefónny teror

Ako som už spomínala v predošlej kapitole jeden z druhov stalkingu je prenasledovanie prostredníctvom telekomunikačných prostriedkov. V prípade stalkingu si páchatel' vytipuje určitú obeť. Motívom jeho telefonického obťažovania je nadviazať s obeťou kontakt alebo ju aspoň počuť. Pokiaľ sa jedná o akt pomsty môžu to byť telefonáty motivované nenávisťou za účelom systematického obťažovania po dlhšiu dobu. Páchatel' sa nesnaží skrývať svoju identitu. K tejto forme stalkingu sa často uchýľuje napríklad odmietnutý milenec alebo bývalí partner či partnerka, ktorí sa opätovne snažia dostať do priazne obeť nekonečnými SMS správami a telefonátmi. O kontakt prostredníctvom telefónu sa typicky pokúšajú aj prenasledovatelia prominentov, ktorí obetiam opakovane vyvolávajú alebo zanechávajú odkazy. Vzťahový aspekt je veľmi výrazný.

Telefónny teror však vykazuje odlišné znaky. Najčastejšie má podobu všeobecných telefonátov alebo oznamovanie šokujúcich správ. Páchatel' nemusí mať vyhladanú určitú obeť. Volajúci sú majoritne muži a oslovujú anonymné obeť. Skrytá identita im vyhovuje a nechcú aby sa obeť dozvedela kto volá a ani oni nepotrebujú poznať obeť. Vzťahový aspekt absentuje. Páchatel' sa nesnaží o obnovenie alebo nadviazanie skutočného vzťahu s obeťou. Formou telefónneho teroru si navodzujú príjemný pocit, ktorým si kompenzujú vlastné osobnostné problémy a frustráciu zo života ako napríklad sociálnu izoláciu alebo absenciu uznania zo strany okolia.

Mobbing, šikanovanie na pracovisku

Mobbing, je formou psychického teroru, ktorý sa odohráva na pracovisku. Stalking môže tiež prebiehať na pracovnej pôde ale motív je úplne odlišný. Zatiaľ čo u stalkingu sa

---

³⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzná psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 226

zväčša jedná o zamilovaného kolegu alebo kolegyňu, ktorí sa pokúšajú dostať do blízkosti ich objektu. Nechávajú rôzne odkazy na stole, snažia sa o kontakt s obeťou v každej možnej situácii a cielene vyhľadávajú jej blízkosť. Obeť vytrvalo obťažujú prejavmi ich pobláznenia. Alebo naopak sa môže jednáť o ohrdnutého zamilovaného kolegu, ktorý sa mstí.

Mobbing je však motivovaným úplne iným cieľom. Jedná sa o aktivitu vyvíjanú smerom k určitej osobe s cieľom oslabiť jej pozíciu v rámci zamestnania alebo ju donútiť podať výpoveď. Mobbing nemusí mať len jedného aktéra, nie je neobvyklé, že sa spojí niekoľko kolegov, ktorí systematicky terorizujú určitého spolupracovníka. Mobbing končí v momente, keď sa páchatelom podarí vypudieť obeť z pracoviska, zatiaľ čo stalking nemusí končiť ani vtedy a páchatel prenasleduje obeť aj za hranicami pracoviska.

Prenasledovanie určitou sektou alebo inštitúciou

V tejto forme psychoteroru sa jedná o prenasledovanie bývalých členov sekt alebo radikálnych skupín, ktorí sa rozhodli ukončiť svoje členstvo a sektu alebo skupinu opustiť. Ďalej môže ísť o prenasledovanie odporcov režimu. Hlavne v diktátorských štátoch dochádza k prenasledovaniu a obťažovaniu opozície. Opozícia musí čeliť psychickému nátlaku u ktorého nie je vylúčené, že sa v mnohých aspektoch podobá stalkingu. K psychickému nátlaku, ktorému sú vystavení odporcovia režimu je využívané obťažovanie cez telefón, prenikanie do súkromnej sféry, sledovanie alebo poškodzovanie majetku. Totožným prípadom je určitá skupina ľudí alebo človek, ktorý je istou skupinou považovaný za nepriateľa. Napríklad polícia, štátny zástupca, ktorý vedie vyšetrenie proti určitému zoskupenie alebo novinár.³⁶

V niektorých prípadoch môže byť skutočne náročné určiť či sa jedná o formu psychického teroru alebo stalking. Dôležité je vhodne zvoliť postupy intervencie smerom k obeti a aj smerom k potencionálnemu páchatelovi. Nie je vylúčené, že v niektorých prípadoch sa jedná o zmiešané situácie v ktorých sa prelínajú znaky psychoteroru so znakmi stalkingu.

---

³⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 227

2. Trestný čin nebezpečné prenasledovanie z pohľadu trestného práva hmotného

2.1. Zaradenie do systematiky trestného zákonníku

Nebezpečné prenasledovanie je pomerne novodobý trestný čin. Do systematiky zákona č. 40/2009 Sb. Trestní zákonník (ďalej len „trestní zákonník“ alebo „TZ“) bol zaradený až v roku 2009, s účinnosťou od 1.1.2010, kedy začína vzbudzovať záujem zákonodarcov, ktorí ho následne prijímajú ako novú skutkovú podstatu trestného činu.³⁷ Jednou z príčin zakomponovania stalkingu do trestného zákonníku boli dve tragické udalosti, ktoré sa odohrali na území Českej republiky v rokoch 2007 a 2008. Najznámejším z prípadov stalkingu je prípad Michaely Maličkej, ktorá bola po niekoľko mesačnom prenasledovaní nakoniec páchatelom ubitá a jej telo bolo nájdené priamo v mieste jej bydliska. V druhom prípade šlo o zastrelenie ženy v obchodnom centre. V oboch kauzách sa jednalo o najťažšiu formu stalkingu, ktorá viedla až k smrti obetí.³⁸

Trestný čin nebezpečné prenasledovanie je zaradený medzi trestnými činmi proti poriadku vo veciach verejných, hlava X., diel 5.- trestné činy narušujúce súžitie ľudí. Zákonodarca toto zaradenie vysvetľuje tým, že je dôležitá ochrana narušeného medzilidského súžitia i keď priznáva, že predmetný trestný čin by bolo možné zaradiť i do skupiny trestných činov proti právu na ochranu osobnosti, súkromia a listového tajomstva, hlava II. diel 2. Ochrana narušeného medzilidského súžitia je u spomínaného trestného činu bližšie vysvetlená ako ochrana telesnej a duševnej integrity, osobnej slobody a súkromia každého jedinca.

Z hľadiska delenia trestných činov na prečiny a zločiny bude nebezpečné prenasledovanie spadať vždy len do podskupiny úmyselných prečinov. A to z dôvodu sadzby, ktorú trestný zákonník ukladá za tento trestný čin. Trestný čin do kategórie prečinov môžeme zaradiť za okolnosti, že sa jedná o akýkoľvek nedbanlivostný trestný čin alebo o úmyselný trestný čin, za ktorý trestný zákonník ukladá trest odňatia slobody v hornej hranici trestnej sadzby do 5 rokov.³⁹ U trestného činu nebezpečné prenasledovanie sa bude teda jednať o

---

³⁷ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3004

³⁸ FRYDECKÁ, L. *Proboha at' už mi dá pokoj*. BKB.CZ [online]. © Bílý kruh bezpečí, z.s. 2021 [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/aktuality/n111-z-tisku-proboha-at-uz-mi-da-pokoj/>

³⁹ JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3. s. 141

úmyselný trestný čin a na základe § 354 trestný zákonník, i v kvalifikovanej skutkovej podstate podľa odstavca 2, je uvedený trest odňatia slobody v maximálnej výške tri roky.⁴⁰

2.2. Základná skutková podstata

(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,
  - b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,
  - c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,
  - d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo
  - e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,
- a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.⁴¹

2.2.1. Objekt trestného činu nebezpečné prenasledovanie

Objektom trestného činu sú spoločenské vzťahy, záujmy a hodnoty chránené trestným zákonníkom. Jedná sa o obligatórny znak skutkovej podstaty, ktorý súvisí s ochrannou funkciou trestného práva.⁴² Objektom trestného činu nebezpečné prenasledovanie je ochrana pokojného medzil'udského súžitia. Medzil'udské súžitie je chránené pred obťažovaním, rušením a znepríjemňovaním bežného života nad únosnú mieru.⁴³

2.2.2. Objektívna stránka

Pod pojmom objektívna stránka trestného činu rozumieme určité zákonom stanovené konanie páchatel'a, ktoré spôsobí porušenie objektu trestného činu. Obligatórnymi znakmi sú konanie, následok a príčinná súvislosť medzi konaním a následkom. Tieto znaky musia byť naplnené vždy všetky. Ak nejaký z nich chýba, nenastane trestná zodpovednosť páchatel'a. Fakultatívnymi znakmi sú napríklad čas konania, miesto, prostriedok alebo účinok konania. Naplnenie fakultatívnych znakov nie je u jednotlivých skutkových podstát povinne

---

⁴⁰ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3006

⁴¹ § 354 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁴² JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3. s. 166

⁴³ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, ISBN 978-80-7478-616-7. s. 901

vyžadované.⁴⁴ Z hľadiska formy jednania poznáme buď aktívne konanie tzv. komisívne alebo opomenutie tzv. omisívne. Nebezpečné prenasledovanie si vždy vyžaduje formu aktívneho konania, takže sa jedná o komisívny prečin.

Objektívna stránka trestného činu nebezpečné prenasledovanie obsahuje dlhodobé prenasledovanie iného človeka, formami jednania, ktoré sú uvedené v zákone, a tieto formy jednania sú spôsobilé v danom človeku vzbudiť dôvodné obavy o jeho život, zdravie alebo o život a zdravie osôb jemu blízkych.⁴⁵

Spojenie „dlhodobé prenasledovanie“ znamená, že nepôjde len o jednorazový, náhodný alebo zriedkavý čin, ale o sústavné, vytrvalé a systematické jednanie vybočujúce z bežných noriem chovania, ktoré sa môže v niektorých prípadoch stupňovať. Z pravidla hovoríme o 10 opakujúcich sa činoch v priebehu jedného mesiaca. Táto hranica je však len orientačná.⁴⁶ Najvyšší súd Českej republiky pojem „dlhodobosť“ vykladá ako „*přinejmenším několik vynucených kontaktů pachatele s poškozeným nebo pokusů o ně, které zároveň musí být způsobilé vyvolat v poškozeném důvodnou obavu. Tyto požadavky ovšem nesplňují ojedinělé nebo náhodné projevy byť jinak nežádoucího chování*“.⁴⁷

Prípady je nutné posudzovať individuálne. Do úvahy je totiž potreba zobrať viacero aspektov a nie len samotný počet a dobu trvania útokov. Rovnako dôležitá je i frekvencia a forma útokov. Růžička vo svojom komentári uvádza, že ojedinelí alebo občasný prejav, i inak nežiadaného chovania, požiadavky nespĺňa. Práve v dlhodobosti a opakovaní spočíva závažnosť tohto jednania. Zvyčajne sa jedná o celé radu pokusov o kontakt. Práve tieto opakujúce sa pokusy a vynútené kontakty sú spôsobilé v obeti vyvolať dôvodné obavy o zdravie alebo dokonca o život samotnej obete alebo jej blízkych.⁴⁸

Vyhrážanie sa ublížením na zdraví alebo inou ujmom

Vyhrážkou rozumieme protiprávne jednanie, ktoré je na jednej strane objektívne spôsobilé vzbudiť dôvodnú obavu ale na strane druhej ju nemusí skutočne vždy u danej obeti

---

⁴⁴ JELÍNEK, J. a kolektív: *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3. s. 175

⁴⁵ ŠÁMAL, P. a kolektív: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3006

⁴⁶ ŠÁMAL, P. a kolektív: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3007-3008

⁴⁷ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 8. 9. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1082/2011

⁴⁸ DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A., a kolektív: *Trestní zákoník: Komentář II. díl (§ 233 až 421)*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2769

vyvolať. Záleží na celej rade konkrétnych okolností prípadu, hlavne na tom aká bola povaha a nebezpečnosť vyhrážky, ako sa pri tom páchatel choval, akým spôsobom a do akej miery bol zasiahnutý poškodený a jeho okolie. Dôležité je, aby bola vyhrážka myslená vážne a uskutočnená neodvolateľným spôsobom a prostriedkami.⁴⁹ Pojem ublíženie na zdraví definujeme ako: „stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařského ošetření.“⁵⁰ Slovné spojenie „iná ujma“ znamená celú radu možností, ktorými sa páchatel eventuálne môže obeti vyhrážať. Podstatné je hodnotenie, ktoré spočíva v tom aby daná vyhrážka bola z hľadiska závažnosti zrovnateľná s vyhrážkou ublížením na zdraví. Môže sa jednať o vyhrážanie sa narušením rodinného súžitia, spôsobením škody na majetku alebo dobrej povesti v súkromnom živote či v zamestnaní, častý je i prípad vyhrážok ohľadom narušením sexuálnej integrity obeť.

Válková v svojom komentári uvádza, že vyhrážka ublíženia na zdraví alebo inej ujmy nemusí vždy smerovať len priamo k osobe obeť. Páchatel sa môže vyhrážať ublížením na zdraví alebo spôsobením inej ujmy osobám blízkym. Týmto spôsobom páchatel v obeť vyvoláva strach o svoju rodinu a priateľov. Nie je dôležité akým spôsobom je vyhrážka obeť adresovaná, podstatné je, že sa o nej dozvie.⁵¹

Vyhľadávanie osobnej blízkosti a sledovanie obeť

Vyhľadávanie osobnej blízkosti obeť alebo jej sledovanie je potrebné vykladať v čo možno najširšom zmysle slova. Môže sa jednať o sledovanie obeť na diaľku, sledovanie prostredníctvom ďalekohľadu, tajné sledovanie obeť cestou z/do práce alebo dotieravé odprevádzanie, nežiadané pokusy o kontakt alebo každodenné vyčkávanie na určitých miestach či už v mieste bydliska alebo práce. Tieto formy sledovania alebo vyhľadávania osobnej blízkosti naplňujú skutkovú podstatu, pokiaľ sú objektívne spôsobilé vyvolať dôvodné obavy o život alebo zdravie obeť, alebo jej blízkych.⁵²

---

⁴⁹ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3008-3009

⁵⁰ § 122 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁵¹ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3009

⁵² DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A., a kolektiv: *Trestní zákoník: Komentář II. díl (§ 233 až 421)*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2770

Vytrvalý kontakt prostredníctvom prostriedkov elektronickej komunikácie, písomne alebo inak

Vytrvalý kontakt za pomoci prostriedkov elektronickej komunikácie alebo písomne, spočívajúc v opakovanom zasielaní nevyžiadaných často až agresívnych e-mailov adresovaných obeť, zasielaní spamov, neustále vyvolávanie alebo kontaktovanie obeť tradičnou formou prostredníctvom listov či pohľadníc. Znovu je ale dôležitý širší výklad, takže môže ísť aj o zdanlivo neškodné zasielanie darčiekov či sladkostí, v podstate akýchkoľvek predmetov za pomoci, ktorých sa páchatel' pokúša dostať do povedomia obeť. Páchatel' môže obeť kontaktovať priamo ale aj prostredníctvom tretích osôb.⁵³ Pozor však na takzvaný telefónny teror, ten nie je stalkingom. Ako už bolo spomenuté vyššie vykazuje odlišné znaky a aj rozdielny úmysel osoby, ktorá hovory zahajuje. Najčastejšie má podobu všeobecných telefonátov alebo oznamovania šokujúcich správ. Páchatel' nemusí mať vyhliadnutú určitú obeť, môže sa jednať aj o úplne náhodných adresátov hovoru.⁵⁴

Obmedzovanie obvyklého spôsobu života

Jedná sa o také obmedzenie doterajšieho života, ktorým páchatel' zasahuje do osobnej, rodinnej či pracovnej sféry obeť a koná tak proti jej vôli. V tomto prípade je rozhodujúce subjektívne pociťovanie ujmy. Je síce možné isté obmedzenia obvyklého spôsobu života objektivizovať ale treba myslieť na fakt, že každý prípad je špecifický.⁵⁵ Pokiaľ slávny spevák zaznamená, že ho niekto prenasleduje, tak to s najvyššou pravdepodobnosťou nebude kategorizovať ako obmedzenie obvyklého spôsobu života, pretože je zvyknutý na prenasledovanie zo strany fanúšikov a jeho prah citlivosti na tento prejav chovania je vyšší. Obyčajný človek nie je na takúto pozornosť zvyknutý, preto rovnaká situácia pre neho bude predstavovať obmedzenie obvyklého spôsobu života. „Rozhodujúci pritom bude i v týchto souvislostech vždy hledisko subjektivně pociťované újmy poškozeného, byť určitým způsobem objektivizované, nikoli tedy hodnocení podle jakéhosi „zprůměrovaného“ obvyklého způsobu života.“⁵⁶ Ružička v komentári uvádza, že sa v podstate jedná o obmedzenie, ktoré obeť

---

⁵³ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3010

⁵⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 227

⁵⁵ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3010

⁵⁶ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 8. 9. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1082/2011

znemožňuje vykonávať bežné aktivity, po prípade je možnosť vykonávať dané aktivity narušená.⁵⁷

Zneužitie osobných údajov za účelom získania osobného alebo iného kontaktu

Pri výklade posledného bodu je potreba odkázať na zákon č. 101/2000 Sb., o ochrane osobných údajů, ktorý v § 4 písmena a) vymedzuje čo sa pod pojmom „osobný údaj“ rozumie: „*jakákoľvek informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu.*“⁵⁸ Aby bolo jednanie trestné je potrebné splniť dve podmienky. Prvou je zneužitie spomínaných osobných údajov a druhou je účel získania kontaktu s obeťou. Nie je dôležité či ku kontaktu naozaj dôjde. Rozhodujúci nie je ani druh spojenia, o ktorý páchatel' usiluje. Zákonodarca počíta s tým, že foriem a možností spojenia sa s poškodeným môže byť skutočne veľké množstvo a z toho dôvodu nie je možné kontakt dopredu odhadnúť a podrobnejšie vymedziť v zákone.⁵⁹

Vzbudenie dôvodných obáv

Vzbudenie dôvodnej obavy je podmienka, ktorá musí byť splnená súčasne s predošlými formami jednanie. Jedná sa o vzbudenie dôvodných obáv o zdravie a život obete alebo zdravie a život osoby blízkej obeti. Komentár k trestnému zákonu uvádza, že sa bude jednať o dôvodnú obavu, ktorá je objektívne spôsobilá vyvolať vyšší stupeň strachu, úzkosti alebo pocitu zla, ktoré je na poškodenom spáchané avšak táto obava nemusí byť v konkrétnej obeti skutočne vyvolaná.⁶⁰ Môže sa jednať o vyhrážku, zneužitie osobných údajov, obmedzovanie v obvyklom spôsobe života, sledovanie, kontaktovanie alebo iné jednanie, ktoré by objektívne malo vyvolať v poškodenom strach a obavu o jeho zdravie a život, alebo zdravie a život jeho blízkych. Avšak nemusí spôsobiť subjektívny pocit strachu, alebo obáv konkrétne u daného poškodeného. Problematika dôvodnej obavy a rozbor judikatúry, ktorá sa danou problematikou zaoberá, bude podobne analyzovaná v poslednej kapitole tejto práce.

---

⁵⁷ DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A., a kolektiv: *Trestní zákoník: Komentář II. díl (§ 233 až 421)*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2771

⁵⁸ § 4 písm. a) zákon č. 101/2000 Sb. o ochrane osobných údajů a o změně některých zákonů

⁵⁹ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3011

⁶⁰ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3011

2.2.3. Subjekt

Páchateľ trestného činu je obligatórnym znakom skutkovej podstaty.⁶¹ Je ním ten, kto svojím jednaním naplní znaky skutkovej podstaty trestného činu alebo jeho pokusu či prípravy pokiaľ je trestná.⁶² Páchateľom trestného činu nemusí byť vždy len fyzická osoba, môže ním byť od roku 2012 aj osoba právnická. Zákon č 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim v §7 obsahuje zoznam trestných činov, ktorých sa právnická osoba nemôže dopustiť a nachádza sa medzi nimi aj trestný čin uvedený v § 354 TZ, nebezpečné prenasledovanie.⁶³ Takže páchatelom trestného činu nebezpečné prenasledovanie môže byť len fyzická osoba. Páchateľa nie je možné bližšie konkretizovať, môže sa jednať o akúkoľvek fyzickú osobu. Ustanovenie § 354 TZ nestanovuje žiadne špeciálne požiadavky na osobu páchatel'a. Môže ním byť rovnako žena i muž, bývalý partner, kolega, spolužiak ale aj úplne neznámy človek, ktorý obeť len náhodne zahliadol. Z dostupných informácií je možné zovšeobecniť najčastejšie typy páchatel'ov. Bližšie sa subjektu trestného činu nebezpečné prenasledovanie budem venovať v kriminologickej časti tejto práce.

2.2.4. Subjektívna stránka

Subjektívna stránka trestného činu je súbor znakov charakterizujúcich psychiku páchatel'a vo vzťahu k trestnému činu. Obligatórnym znakom je zavinenie. Zavinenie môže byť vo forme úmyslu alebo nedbanlivosti, rozdiel je v tom či obsahuje zložku vedomia a vôle. Fakultatívnymi znakmi sú cieľ a pohnútky a to z toho dôvodu, že sa nemusia vyskytovať v každej skutkovej podstate trestného činu, ale ak sa tam vyskytujú tak sú obligatórne.⁶⁴ K spáchaniu trestného činu nebezpečné prenasledovanie je vyžadované úmyselné zavinenie. Trestný zákonník v úvodných ustanoveniach uvádza, že pokiaľ ustanovenie pre trestnú zodpovednosť za trestný čin vyslovene nestanoví, že postačí zavinenie vo forme nedbalosti, tak je vždy potrebný úmysel.⁶⁵ U trestného činu nebezpečné prenasledovanie nie je stanovené, že by postačovalo zavinenie z nedbanlivosti, takže sa jedná o úmyselný prečin. Takmer vždy sa bude jednať o úmysel priamy⁶⁶, čo vyplýva už i z povahy tohto prečinu. Vo výnimočnom prípade je možný

---

⁶¹ JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3. s. 196

⁶² § 22 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

⁶³ §7 zákona 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

⁶⁴ JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 218

⁶⁵ § 13 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

⁶⁶ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3012

i nepriamy úmysel, keď páchateľ dlhodobo prenasleduje osobu, ktorá ale nie je jeho hlavným cieľom. Napríklad sledovanie matky, pričom úmyslom je únos jej dieťaťa.

2.3. Kvalifikovaná skutková podstata

Prvý odstavec trestného činu nebezpečné prenasledovanie obsahuje základnú skutkovú podstatu, druhý odstavec sa zoberá kvalifikovanou skutkovou podstatou. Kvalifikovaná skutková podstata je tvorená znakmi základnej skutkovej podstaty doplnenými o ďalšie znaky, vyjadrujúce vyšší stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť.⁶⁷ Kvalifikovanú skutkovú podstatu trestného činu nebezpečné prenasledovanie naplní páchateľ v prípade, že sa dopustí niektorej formy jednania uvedenej v odstavci 1, voči dieťaťu alebo voči tehotnej žene, so zbraňou alebo najmenej s dvoma osobami.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,
- b) se zbraní, nebo
- c) nejméně se dvěma osobami.⁶⁸

Voči dieťaťu a tehotnej žene

Zákonná definícia v § 126 TZ vysvetľuje pojem dieťa pre účely tohto zákona. Dieťa je osoba mladšia ako osemnásť rokov. Růžička v komentári uvádza, že sa nejedná o prípad, v ktorom by bola s ohľadom na zvýšenú ochranu určitej kategórii detí uvedená nižšia veková hranica. Trestný zákonník neobsahuje definíciu tehotnej ženy, avšak Růžička vo svojom komentári vysvetľuje, že tehotnou ženou je žena v období od uchytenia oplodneného vajíčka, vrátane umelého oplodnenia, v maternicovej sliznici až do začiatku pôrodu, alebo potratu. V oboch prípadoch postačí zavinenie z nedbanlivosti.⁶⁹ Válková uvádza, že v týchto prípadoch, hlavne u dieťaťa mladšieho ako pätnásť rokov, môže byť objektívna stránka prečinu nebezpečné prenasledovanie naplnená oveľa jednoduchšie než u dospeljej osoby.⁷⁰ Napríklad desať ročný chlapec pravdepodobne bude pociťovať oveľa väčší pocit ohrozenia keď ho cestou

---

⁶⁷ JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3. s. 162

⁶⁸ §354 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁶⁹ DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A., a kolektiv: *Trestní zákoník: Komentář II. díl (§ 233 až 421)*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2771

⁷⁰ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3012-3013

domov bude sledovať neznámy človek, než by v rovnakej situácii pociťoval štyridsať ročný muž.

Spáchanie trestného činu so zbraňou

Zbraňou sa podľa § 118 TZ rozumie: „*cokoli, čím je možno učiniť útok proti telu dôraznejším*“⁷¹ nemusí sa jednať vyložene o zbraň v technickom slova-zmysle ako napríklad strelná zbraň alebo bodná zbraň, v podstate sa môže jednať o akýkoľvek predmet, ktorý má tendenciu obeti ublížiť. Ustanovenie ďalej uvádza, že spáchanie trestného činu so zbraňou znamená: „*jestliže pachatel nebo s jeho vědomím některý ze spolupachatelů použije zbraně k útoku, k překonání nebo zamezení odporu anebo jestliže ji k tomu účelu má u sebe*“.⁷² O trestný čin so zbraňou sa nejedná len v situácii kedy páchatel zbraň vyložene použije, postačí, že ju drží za účelom jej použitia k útoku, k prekonaniu alebo zamedzeniu odporu, a to bez ohľadu na fakt, že ju v skutočnosti v danej situácii ani nepoužil.^{73, 74} V situácii keď páchatel použije zbraň len proti veci alebo v situácii keď síce zbraň u seba má ale nezamýšľá ju vôbec použiť, sa nejedná o trestný čin so zbraňou.⁷⁵ V tomto prípade sa vyžaduje úmyselné zavinenie.

Najmenej s dvoma osobami

Najmenej s dvoma osobami je trestný čin spáchaný v prípade keď sa na ňom okrem páchatel'a podieľajú ešte najmenej dve ďalšie osoby, čiže dohromady aspoň traja ľudia, pričom nezáleží na miere ako sa na danom trestnom čine podieľajú dokonca ani nemusia byť pri jednaní súčasne prítomní. Podstatné je, že sa na jednaní podieľajú aktívne i keď v rozdielnom rozsahu alebo intenzite. Jedná sa o formu účasti podľa § 24 odst. 1 písm. a) a c) TZ s výnimkou návodu (§24 odst. 1 písm. b)) alebo spolupáchateľstva podľa § 23 TZ. Tieto osoby o súčinnosti s páchatel'om nemusia vedieť a ani medzi ich súčinnosťou nemusí byť určitá organizovanosť. Dôležité je, aby páchatel' o danej súčinnosti v zmysle § 17 písm. b) vedel. V tom prípade sa mu bude táto prirážajúca okolnosť pričítaná. Trestná zodpovednosť ďalších dvoch osôb, ktoré sa zúčastňujú na trestnom čine, nie je vyžadovaná.⁷⁶

⁷¹ § 118 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁷² § 118 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁷³ DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A., a kolektiv: *Trestní zákoník: Komentář II. díl (§ 233 až 421)*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2772

⁷⁴ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky zo dňa 10.11.1982, sp.zn. 1 Tz 27/82

⁷⁵ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník I: Komentář § 1-139*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5. s. 1303

⁷⁶ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3013

2.4. Možnosť súbehu s inými trestnými činmi

Nebezpečné prenasledovanie je trestným činom zloženým z niekoľkých foriem jednania, ktoré sami o sebe trestným činom nie sú a je ich možné postihnúť len v súhrne. Páchatelia tohto trestného činu sú často vynaliezaví a majú v dispozícii široké spektrum rôznych metód a prostriedkov. Práve z tohto dôvodu sa môže stať, že súčasne naplnia znaky viacerých trestných činov naraz. Vtedy hovoríme o súbehu nerovnorodom. Nerovnorodý súbeh je situácia keď páchateľ svojim jednaním naplní znaky aj skutkovej podstaty iného trestného činu. Komentár k trestnému zákonníku rieši situáciu u ktorých trestných činov je možné aby došlo k súbehu a u ktorých je súbeh vylúčený.

Súbeh rozdeľujeme na jednočinný a viacčinný, rovnorodý a nerovnorodý.⁷⁷ V súvislosti so stalkingom je pre nás dôležitý jednočinný súbeh nerovnorodý, ktorého sa páchateľ dopustí v prípade, že spácha jedným skutkom viac trestných činov a tieto trestné činy majú rôzne skutkové podstaty.⁷⁸

K trestnému činu nebezpečné prenasledovanie je prípustný jednočinný súbeh s trestnými činmi: obmedzovanie osobnej slobody podľa § 171 TZ, porušovanie domovej slobody podľa § 178 TZ, ohováranie (pomluva) podľa § 184 TZ, týranie zvierat podľa § 302 TZ, poškodenie cudzej veci podľa § 228 TZ a výtržníctvo podľa § 358 TZ. Čo sa týka možného súbehu trestného činu nebezpečné prenasledovanie s trestným činom nebezpečné vyhrážanie podľa § 353 TZ, existujú rôzne názory. Zatiaľ čo podľa Růžičky tento súbeh do úvahy prichádza, a to hlavne ak ide o formy jednania podľa § 354 odst. 1 písm. b) c) d) a e) TZ.⁷⁹ Ale podľa iných autorov ako napríklad Gřivny je súbeh vylúčený a to z dôvodu špeciality § 354 k § 353 TZ.⁸⁰

Môže nastať situácia, kedy bude páchateľ trestného činu nebezpečné prenasledovanie vykázany podľa § 44 až 47 zákona o polícii, a dané vykázanie nebude nedodržiavať. V takomto prípade sa bude jednať o jednočinný súbeh trestného činu nebezpečné prenasledovanie s trestným činom marenie výkonu úradného rozhodnutia podľa § 337 odst. 2 TZ.⁸¹

⁷⁷ JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3. s. 336-338

⁷⁸ JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3. s. 338

⁷⁹ DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A., a kolektiv: *Trestní zákoník: Komentář II. díl (§ 233 až 421)*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2772

⁸⁰ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, ISBN 978-80-7478-616-7. s. 902

⁸¹ DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A., a kolektiv: *Trestní zákoník: Komentář II. díl (§ 233 až 421)*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2772

O súbeh sa nejdená v prípadoch, keď jeden trestný čin konzumuje druhý ako napríklad v prípade, keď páchatel' uskutoční svoje vyhrážky smrťou, znásilnením alebo ublížením na zdraví a k vražde, znásilneniu alebo ublíženiu na zdraví skutočne dôjde.⁸²

U trestných činov proti životu a zdraviu, slobode alebo dôstojnosti v sexuálnej oblasti všeobecne dochádza ku konzumácii menej závažného prečinu, ktorým je nebezpečné prenasledovanie a preto je súbeh vylúčený.⁸³

2.5. Ukladanie sankcií

Uloženie sankcie má za účel páchatel'a nie len potrestať ale aj zabrániť v páchaní ďalšej trestnej činnosti, ochrániť spoločnosť pred páchatel'ovými trestnými činmi a prevychovať ho k vedeniu riadneho života.⁸⁴ Aby bolo dosiahnuté tohto účelu musí byť uložený adekvátny trest, ktorý reflektuje zákonnú úpravu trestného činu, ktorého sa páchatel' dopustil, páchatel'ove pomery (osobné, rodinné, majetkové) a ďalšie stanovené okolnosti.⁸⁵ Pri ukladaní trestov sa vždy požíva zásada zákonnosti uvedená v úvodných ustanoveniach trestného zákonníka. Táto zásada ustanovuje pravidlo na základe ktorého je možné uložiť len takú sankciu, ktorú trestný zákon za daný trestný čin stanoví.⁸⁶ Dôležitá je i náväznosť na § 52 TZ, ten obsahuje vymedzenie trestov, ktoré je možné páchatel'ovi trestného činu uložiť.

Trestný čin nebezpečné prenasledovanie podľa § 354 TZ je prečin a za spáchanie tohto prečinu naplňujúceho základnú skutkovú podstatu je možné uložiť trest odňatia slobody až na jeden rok. Trestom odňatia slobody sa rozumie nepodmienený trest odňatia slobody, podmienené odsúdenie k trestu odňatia slobody, podmienené odsúdenie k trestu odňatia slobody s dohľadom.⁸⁷ Ďalej je možné za tento prečin uložiť i sankciu v podobe zákaz činnosti.⁸⁸ Pri naplnení znakov kvalifikovanej skutkovej podstaty je možné uložiť trest odňatia slobody v rozmedzí šiestich mesiacov až troch rokov. Sankcie uvedené priamo v § 354 TZ nie sú jediné, ktoré môže súd páchatel'ovi uložiť.

---

⁸² DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A., a kolektiv: *Trestní zákoník: Komentář II. díl (§ 233 až 421)*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2772-2773

⁸³ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3014

⁸⁴ JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3. s. 389

⁸⁵ JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3. s. 431

⁸⁶ § 12 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁸⁷ § 52 odst. 2 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁸⁸ § 354 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Ďalšou možnosťou sú tzv. alternatívne tresty. Pri splnení zákonom stanovených podmienok pripadá do úvahy podľa môjho názoru uložiť trest domáceho vzenia, verejnoprospešné práce, peňažný trest, zákaz činnosti a zákaz vstupu na športové, kultúrne a iné spoločenské akcie. U cudzincov by bolo možné uložiť sankciu vo forme vyhostenia.

Ustanovenie § 53 TZ stanovuje, ktoré tresty je možné uložiť samostatne a ktoré môžu byť uložené i vedľa seba.

Je dôležité spomenúť, že jednou z možností je uloženie ochranného opatrenia. Ochranné opatrenie je druhom sankcie, ktorej účelom je odstrániť alebo aspoň znížiť nebezpečenstvo ďalšieho porušenia alebo ohrozenia záujmov chránených trestným zákonom, ale tiež izolácia a liečba osôb, ktoré sú nepríčetné, ich príčetnosť je zmenšená alebo sú v stave vyvolanom duševnou poruchou, ktorý nemusí byť až tak intenzívny, aby osoba bola nepríčetná alebo mala zmenšenú príčetnosť.⁸⁹ Podľa môjho názoru je ochranné opatrenie sankciou, ktorá sa bude ukladať len zriedka a to z dôvodu, že síce jej uloženie prichádza do úvahy u páchatel'ov trpiacich duševnou poruchou ale práve tohto typu páchatel'ov trestného činu nebezpečné prenasledovanie je len zlomok v porovnaní s duševne zdravými jedincami. Ďalej sa domnievam, že ani uloženie trestu nepodmieneného odňatia slobody nie je práve najvhodnejšie a to aj na základe štatistických údajov za rok 2020, z ktorých je zrejmé, že trest nepodmieneného odňatia slobody bol z celkového počtu 46 odsúdených, uložený len 2 odsúdeným čo predstavuje 4% z celku.⁹⁰ U páchatel'ov nebezpečného prenasledovania je pomerne nízka recidíva a preto pokladám za najvhodnejšie uloženie trestu podmieneného odňatia slobody, domáceho väzenia alebo verejnoprospešných prác. Na jednu stranu sa nejedná o príliš prísne sankcie, ale na strane druhej sa domnievam, že sú dostatočným prostriedkom, ako docieľiť potrestanie páchatel'a a mohli by postačiť k tomu, aby páchatel' vo svojom jednaní nepokračoval a to i z dôvodu, že mu hrozí pri opätovnom spáchaní prísnejší trest. Samozrejme každý prípad je jedinečný a je náročné vhodnosť sankcií objektivizovať. Pre úplnosť je potrebné dodať, že pri najt'ažšej forme tohto trestného činu alternatívne tresty nebudú pripadať do úvahy. Podľa vyššie spomínanej štatistiky bol trest vo forme verejnoprospešných prác uložený 6 odsúdeným čo predstavuje 13% zo všetkých, a podmienený trest odňatia slobody bol v roku 2020 uložený až 29 odsúdeným, ktorí reprezentujú 63% z celku.⁹¹ Čo sa týka ukladania trestov

---

⁸⁹ JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3. s. 462- 464

⁹⁰ Príloha č. 1. Celkový počet odsúdených za rok 2020 za trestný čin nebezpečné prenasledovanie § 354 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákonník, a im uložené tresty. Dostupné z: <https://jaktrestame.cz/aplikace/>

⁹¹ Príloha č. 1. Celkový počet odsúdených za rok 2020 za trestný čin nebezpečné prenasledovanie § 354 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákonník, a im uložené tresty. Dostupné z: <https://jaktrestame.cz/aplikace/>

samostatne a vedľa seba je zrejmé, že prevláda samostatné ukládanie trestov. Vo väčšine prípadov nebol k hlavnému trestu uložený trest vedľajší a v tom minime prípadov kde uložený bol sa jednalo o vedľajší peňažný trest, prepadnutie veci alebo zákaz šoférovania motorových vozidiel.⁹²

3. Trestný čin nebezpečné prenasledovanie z pohľadu trestného práva procesného

Trestné právo procesné je procesným odvetvím práva, ktoré upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní, prípadne iných osôb zúčastnených na trestnom konaní. Jeho úlohou je zistiť či bol trestný čin spáchaný, kto je jeho páchatelom, a následne mu uložiť trest prípadne ochranné opatrenie.⁹³ Všeobecným predpisom trestného práva procesného je zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, na základne ktorého sa postupuje dovtedy pokiaľ zvláštny zákon nestanoví niečo iné. Nasledujúca kapitola sa v stručnosti venuje niekoľkým inštitútom upravených v trestnom poriadku, ktoré súvisia s trestným činom nebezpečné prenasledovanie, a obsahujú špeciálnu úpravu pre prípady daného trestného činu. Z toho dôvodu považujem za podstatné sa s nimi aspoň okrajovo zoznámiť. Jedná sa o trestné stíhanie so súhlasom poškodeného, odpočúvanie záznamu telekomunikačnej prevádzky a vydanie údajov telekomunikačnej prevádzky a zákaz zverejňovania informácií.

3.1. Stíhanie so súhlasom poškodeného

Význam inštitútu, stíhanie so súhlasom poškodeného tkvie v tom, že na základe § 163 TŘ, nie je možné v taxatívne vymenovaných trestných činoch za vymedzených podmienkou zahájiť trestné stíhanie alebo pokračovať už v zahájenom, pokiaľ k tomu poškodený nedal súhlas. Medzi vymenovaným je uvedený i trestný čin nebezpečné prenasledovanie, ktorý je možné zahájiť alebo už v zahájenom pokračovať len so súhlasom poškodeného, ktorý by v postavení svedka mal možnosť voči páchatelovi odoprieť výpoveď.⁹⁴ Pokiaľ poškodený svoj súhlas udelí, môže ho výslovným prehlásením zobrať kedykoľvek späť a to až do doby kým sa odvolací súd poberie k záverečnej porade.⁹⁵ Súhlas poškodeného bude potreba v prípade, ak obeť páchatel'a pozná, čiže ak je ním napríklad bývalý partner, člen rodiny alebo ohrdnutý

---

⁹² Príloha č. 2. Uložené vedľajšie tresty k trestu hlavnému za trestný čin nebezpečné prenasledovanie § 354 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákonník, v roku 2020. Dostupné z: <https://jaktrestame.cz/aplikace/>

⁹³ JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 4 vydání. Praha: Leges, 2016, ISBN 978-80-7502-160-1 .s. 17

⁹⁴ § 163 odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

⁹⁵ § 163 odst. 2 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

mileneč. Orgány činné v trestnom konaní nie sú povinné skúmať prečo poškodený súhlas udelil alebo neudelil. Aj preto sa domnievam, že môže nastať situácia kedy obeť odmietne uložiť súhlas so stíhaním z dôvodu strachu alebo ľútosti k prenasledovateľovi. Taktiež nie je vylúčená situácia, kedy obeť súhlas síce udelí, ale pod príslubom zmeny chovania zo strany páchatel'a ho následne vezme späť. Trestný priadok počíta s možnosťou, že obeť nebude súhlasiť, alebo súhlas vezme späť v tiesni vyvolanej vyhrážaním sa, nátlakom, závislosťou alebo podriadenosťou. Je nutné, aby to bolo zrejmé z okolností.⁹⁶ Podľa môjho názoru musí byť skutočne náročné také niečo dokázať. V danej situácii je úlohou orgánov činných v trestnom konaní aby boli obozretní a snažili sa obeť načúvať a pomôcť jej s prežívaním strachu a s obavami z prenasledovateľ'a. Pokiaľ bola daným činom spôsobená smrť alebo pokiaľ poškodený kvôli duševnej poruche alebo inej poruche v dôsledku ktorej bola obmedzená jeho svojprávnosť, nie je schopný súhlas udeliť, alebo ak je poškodený osobou mladšou ako 15 rokov, súhlas poškodeného s trestným stíhaním nie je potrebný.⁹⁷

3.2. Odpočúvanie záznamu telekomunikačnej prevádzky a vydanie údajov telekomunikačnej prevádzky

Odpočúvanie záznamu telekomunikačnej prevádzky a vydanie údajov telekomunikačnej prevádzky predstavujú prelomenie článku 13 LZPS,⁹⁸ ktorý stanovuje, neporušiteľnosť listového tajomstva a tajomstva iných písomností a záznamov, či tajomstva správ podávaných telefónom a taktiež článku 8 Úmluvy o ochrane ľudských práv a základných svobod, ktorý obsahuje právo na rešpektovanie korešpondencie.⁹⁹ Článok 13 LZPS obsahuje výnimku, kedy je možné toto právo porušiť ale len za podmienok stanovených zákonom. Šámal uvádza, že sa jedná o prostriedky ultimate ration, ktoré je možné použiť len pokiaľ by v danom prípade bolo použitie iného prostriedku nedostatočné vzhľadom k účelu trestného konania.¹⁰⁰ Zastávam názor, že práve pri trestnom čine nebezpečné prenasledovanie sa jedná o skutočne dôležitý prostriedok ako získať dôkazový materiál, ktorý preukáže, že k pokusom o kontakt naozaj došlo po prípade k nim stále dochádza. Veľ'a prenasledovateľ'ov používa práve telefón k nadviazaniu spojenia s obeťou. Získanie záznamov z telefónu môže predstavovať dôkaz,

⁹⁶ § 163a odst. 1 písm. d) zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

⁹⁷ § 163 odst. 2 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

⁹⁸ Listina základních práv a svobod, vyhlášená usnesením předsednictva České národní rady ze dne 16.12.1992 jako součást ústavního pořádku České republiky pod č. 2/1993 Sb.

⁹⁹ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

¹⁰⁰ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní řád I: Komentář § 1-156*. 7.vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1196-1197

ktorý bude zohrávať podstatnú roľu pri usvedčení páchatel'a. Trestný poriadok obsahuje v tejto súvislosti dve dôležité ustanovenia. Ustanovenie § 88 TŘ umožňuje získať informácie z komunikácie, ktorá ešte len prebehne a to aj bez príkazu k odpočúvaniu. Orgán činný v trestnom konaní môže nariadiť odpočúvanie a záznam z telekomunikačnej prevádzky, alebo ho vykonať sám pokiaľ je vedené trestné konanie u skupiny vymenovaných trestných činov, do ktorej zaraďujeme aj nebezpečné prenasledovanie. Avšak je to možné len v prípade, že užívateľ odpočúvanej stanice k tomu dá zvoľenie.¹⁰¹ Takže je zrejmé, že sa bude jednať o odpočúvanie stanice poškodeného, ktorý s odpočúvaním udelí súhlas. Pokiaľ záznam neobsahuje žiadne podstatné skutočnosti, je policajný orgán povinný po získaní súhlasu od súdu tento záznam zničiť a to do troch rokov od právoplatného ukončenia veci.¹⁰² V prípade, že má byť daný záznam použitý ako dôkaz je nutné k nemu pripojiť protokol, ktorý obsahuje orgán, ktorý záznam zaopatril, miesto, čas, spôsob a obsah vykonaného záznamu.¹⁰³ Druhým významným ustanovením je § 88a TŘ, ktoré umožňuje získať informácie ohľadom komunikácie, ktorá sa už uskutočnila. Jedná sa o informácie o telekomunikačnej prevádzke, ktoré sú predmetom telekomunikačného tajomstva alebo sa na ne vzťahuje ochrana osobných a prenosových dát.¹⁰⁴ Hovoríme o údajoch, na ktorých základe je možné zistiť dátum a čas kedy komunikácia prebehla, identifikovať osobu, ktorá komunikáciu zahájila, identifikovať adresáta hovoru alebo taktiež zistiť dobu trvania komunikácie.¹⁰⁵ Súhlas užívateľa telekomunikačného zariadenia vyžadovaný nie je.

3.3. Zákaz zverejňovania informácií

Vo všeobecnej rovine je poskytovaná ochrana obetiam trestných činov na základe § 8a TŘ. Orgány činné v trestnom konaní musia dbať na to aby nezverejnili údaje a informácie o osobách zúčastnených na trestnom konaní, ktoré priamo nesúvisia s trestnou činnosťou. V prípravnom konaní nemôžu zverejniť informácie, ktoré by umožnili zistiť totožnosť poškodeného, osoby voči ktorej je trestné konanie vedené, osoby zúčastnenej na trestnom konaní alebo svedka.¹⁰⁶ Nasledujúce ustanovenie § 8b TŘ zakazuje rozširovanie osobných údajov na základe ktorých je možné zistiť totožnosť poškodeného subjektom subjektmi, ktorým boli

---

¹⁰¹ § 88 odst. 5 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹⁰² § 88 odst. 7 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹⁰³ § 88 odst. 6 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹⁰⁴ § 88a odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹⁰⁵ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní řád I: Komentář § 1-156*. 7.vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1230-1231

¹⁰⁶ § 8a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

poskytnuté orgánmi činnými v trestnom konaní.¹⁰⁷ Odstavec druhý vyslovene zakazuje komukoľvek zverejniť akýmkoľvek spôsobom informácie o totožnosti poškodeného vo vymenovaných trestných činoch medzi ktorými je i nebezpečné prenasledovanie.¹⁰⁸ Zmyslom tohto ustanovenia je úplný zákaz zverejňovať informácie umožňujúce zistiť totožnosť poškodených voči ktorým bol spáchaný niektorý z trestných činov v § 8b odst. 2 TŘ. Hlavným dôvodom je sekundárna viktimizácia, ku ktorej môže dôjsť nešetrnou medializáciou daného prípadu. Pri trestnom čine nebezpečné prenasledovanie je potrebná zvýšená ochrana poškodených vzhľadom k povahe tohto trestného činu. Už samotný trestný čin má na obeť negatívny vplyv, prípadná medializácia by mohla mať za následok, že by sa obeť musela vyrovnat' okrem samotného trestného činu ktorým bola poškodená ešte aj s nepriaznivými dopadmi zvýšeného záujmu verejnosti o danú kauzu a to môže viesť k ďalšiemu poškodzovaniu obeť a zasahovaniu do jej života. Zákaz zverejnenia podľa § 8b TŘ sa netýka len prípravného konania ako u § 8a TŘ. Týka sa trestného konania ako celku, takže aj pojednávania pred súdom a vykonávacieho konania.¹⁰⁹ Odstavec 2 je v odstavci 3 ešte doplnený výslovným zákazom zverejňovania obrazových a zvukových záznamov, fotografií alebo informácií o priebehu hlavného pojednávania a verejného zasadania, ktoré by umožnili zistiť totožnosť poškodeného.¹¹⁰ Zverejnením je myslená akákoľvek forma a spôsob zverejnenia. Napríklad prostredníctvom novín, letákov, televízie, rozhlasu, publikovaním v knihe alebo zverejnenie na verejných počítačových sieťach.¹¹¹

---

¹⁰⁷ § 8b odst. 1. zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹⁰⁸ § 8b odst. 2 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹⁰⁹ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní řád I: Komentář § 1-156*. 7.vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 157

¹¹⁰ § 8b odst. 3 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹¹¹ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní řád I: Komentář § 1-156*. 7.vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 156

II. Vybrané kriminologické aspekty nebezpečného prenasledovania

V tejto časti diplomovej práce budem používať skôr pojem „stalking“ alebo „prenasledovanie“ než „nebezpečné prenasledovanie“. Dôvodom je fakt, že väčšina informácií pochádza z dielne zahraničných autorov, ktorí sa zaoberajú výskumom stalkingu ako takého. Len pre upresnenie dodávam, že ako bolo už spomenuté v úvodnej kapitole tejto diplomovej práce, nebezpečné prenasledovanie je vždy stalking, ale stalking nemusí vždy naplniť skutkovú podstatu trestného činu nebezpečné prenasledovanie. Stalking si môžeme predstaviť ako pomyselnú množinu v rámci ktorej sa nachádza podmnožina nebezpečné prenasledovanie.

4. Páchateľ

*„Pachateľom trestného činu je, kto svým jednaním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu alebo jeho pokusu či prípravy, je-li trestná.“*¹¹² So skúmaním páchatel'ov stalkingu sa stretávame predovšetkým v zahraničí. Výskumníci, hlavne z oboru psychológie sa snažia odhaliť súbor vlastností, ktoré sú príznačné pre páchatel'ov stalkingu. Metodika výskumu spočíva v podrobení sa skupiny prenasledovateľov psychologickým testom. Výsledky sú následne porovnané s kontrolnou skupinou. Z množstva vykonaných výskumov je možné vyzdvihnúť tri pozoruhodné závery.

4.1. Poznatky k osobnosti páchatel'a

Prvý výstup spočíva v zistení, že páchanie stalkingu nie je až tak ovplyvnené situačnými faktormi, a správanie obeti má tiež len veľmi nepatrný vplyv. To čo zohráva v prenasledovaní významnú rolu je osobnosť páchatel'a. U páchatel'ov sa zisťuje tzv. insecure attachment, čo môžeme preložiť ako neistú väzbu.¹¹³ Teória väzby podľa Bowlbyho (1980) hovorí o tom, že skúsenosti jedinca z ranného vzťahu s matkou sa premietajú aj do ostatných vzťahov, do ktorých jedinec vstupuje v priebehu života. Základom je vybudovať stabilný a emocionálne uspokojivý vzťah medzi dieťaťom a matkou. Porušenie tohto vzťahu má za následok narušené medziľudské vzťahy v období dospievania a dospelosti. Autori Boon a Sheridan (2002) hovoria o tzv. symptómoch patologickej väzby, ktorými sú napríklad neschopnosť jedinca vyrovnáť sa s ukončením vzťahu, záchvaty hnevu, a tiež absencia vzájomného rešpektu medzi partnermi. Odborníci sformulovali dve hypotézy v ktorých spájajú narušenú väzbu z detstva a stalking.

---

¹¹² § 22 zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

¹¹³ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 215-216

1. Narušená väzba z detstva je predispozíciou k páchaniu stalkingu.
2. Ak sa jedinec dostane v aktuálnom vzťahu do situácie, ktorá mu pripomína nepríjemnú skúsenosť z detstva, môže dôjsť k prepuknutiu stalkingu.¹¹⁴

Neistá väzba sa prejavuje agresivitou a neschopnosťou riešiť závislosť vo vzťahu. Z niekoľkých výskumov vyplýva, že je veľmi náročné zmeniť správanie páchatel'a terapeutickými zásahmi.¹¹⁵

Druhý výstup odкрýva na základe psychologických výskumov významné odlišnosti medzi prenasledovateľmi mužného a ženského pohlavia. Rovinu, v ktorej je jasný rodový rozdiel páchatel'ov stalkingu, nazývame tzv. solving skills. Solving skills môžeme preložiť ako schopnosť riešiť problémy. Páchatel'ky ženy majú oveľa silnejšiu schopnosť riešiť problémy než mužskí páchatelia. Práve z toho dôvodu býva prenasledovanie mužmi motivované práve onou neschopnosťou riešiť vzťahové problémy, zatiaľ čo ženy prenasledujú uvážene a kontrolovane.¹¹⁶

Tretí pozoruhodný výstup vytvorili aj autori James a Fahrham (2003).¹¹⁷ Analyzovali vzorky páchatel'ov stalkingu na základ toho, či sa dopustili ťažkého násillia na obeť alebo nie. Z analýzy vyplýva, že na skutočnosť či sa prenasledovateľ dopustí ublíženia na zdraví alebo vraždy nemá vplyv kriminálna anamnéza, sociálny život páchatel'a ani psychické poruchy. Autori zistili tri významné ukazovatele, ktoré boli spoločné všetkým páchatel'om ťažkého násillia. Týmito tromi znakmi sú:

1. absencia kriminálnej minulosti,
2. vyhľadávanie obeť a sledenie v okolí jej bydliska,
3. priemerná alebo relatívne krátka doba prenasledovania.

Naopak u páchatel'ov, ktorí sa ťažkej formy násillia nedopustili, dominovali ukazovatele ako problémy so sociálnou integráciou, kriminálna minulosť a psychické poruchy.

Z tohto poznatku je možné vyvodit' nasledujúci záver: fakt, že páchatel' doposiaľ nebol trestne stíhaný neznamená, že nie je nebezpečný. Je nežiadúce zľahčovat' akýkoľvek prípad

---

¹¹⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domáci násillí, stalking, predikce násillí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 80

¹¹⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 216

¹¹⁶ Tamtiež

¹¹⁷ JAMES, D. V., FARNHAM, F.R. (2003). *Stalking and Serious Violence*, In: The journal of the American Academy of Psychiatry and the Law [online]. s. 436-437. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/7187918_Stalking_and_Serious_Violence

prenasledovania. Aj jedinec s dobrej sociálnej vrstvy, bez psychickej poruchy, ktorý navonok pôsobí ako sympatický človek, môže predstavovať pre obeť značné nebezpečenstvo.

4.2. Typológie páchatel'ov

Páchatel'ov stalkingu je možné rozdeliť na základe rôznych kritérií. Okrem rodového delenia na ženy a mužov je dôležité objasniť aj niekoľko klasifikácií založených na skúmaní rozličných aspektov ako je napríklad motivácia prenasledovateľa, jeho osobnosť či spôsob prenasledovania.

Jedna z najstarších a najznámejších typológií pochádza z výskumu Holmesa (1993). Holmes sa zaoberá klasifikáciou na základe osobnosti páchatel'a (či je osobnosť psychopatická alebo psychotická), jeho motivácie, predošlého vzťahu páchatel'a k obeti (či vzťah skutočne existoval alebo bol len vymyslený), a typu obeti (či sa jedná o celebritu, bývalého priateľa alebo kolegyňu z práce).¹¹⁸

Podľa týchto kritérií Holmes zaradil páchatel'ov do nasledujúcich šiestich skupín.¹¹⁹

- **Prenasledovatelia celebrit (celebrity stalker)**

Do tejto skupiny môžeme zaradiť aj niekoľko príkladov spomenutých v prvej časti tejto diplomovej práce. Napríklad prípad atentátnika J.W.Hickleyho motivovaného obdivom a láskou k herečke J.Foster. Hickley v snahe uchvátiť herečku vyskočil z davu a vystrelil na vtedajšieho prezidenta USA R.Reagan. Alebo prelomovú vraždu herečky R. Scheaffer jej obdivovateľom, ktorá mala za následok nárast záujmu o stalking a jeho kriminalizáciu.

- **Prenasledovateľ bývalého partnera (domestic stalker)**

Prenasledovanie bývalého partnera dominuje v oblasti stalkingu. Pozorujeme ho až polovici všetkých prípadov prenasledovania.¹²⁰ Nie je neobvyklé, že niektorí ľudia sa s rozpadom vzťahu vyrovnávajú ťažšie než iní. Práve tu podľa môjho názoru zohráva významnú úlohu osobnosť jedinca. Zatiaľ čo majorita ľudí rozchod pretrpí a po nejakom

---

¹¹⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domáci násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 72

¹¹⁹ BOON, J.C.W., SHERIDAN, L. (2001). *Stalker typologies: a law enforcement perspective*, In: *Jurnal od Treat Assessment* [online]. s. 75-97. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/239804606_Stalker_Typologies

¹²⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domáci násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 73

čase sa s ním vyrovná, existujú aj slabšie povahy pre ktoré rozchod predstavuje náročnú životnú situáciu. Práve takýto jedinci sa môžu uchýliť k prenasledovaniu bývalého partnera/ky. Aj v dobe po rozchode u nich pretrváva fixácia na osobu ex-partnera. Domnievam sa, že hlavne tu zohráva podstatnú úlohu vyššie spomínané “solving skills“, ktoré sú značne slabšie u mužov než u žien. Vo väčšine prípadov prenasledovania ex-partnera práve muži prenasledujú svoje bývalé partnerky z dôvodu neschopnosti riešiť vzťahové problémy iným spôsobom.

- **Prenasledovateľ politikov (political stalker)**

Politici sú jedným z najčastejších cieľom prenasledovateľov.¹²¹ Prenasledovanie politikov býva motivované buď obdivom, kedy páchatel' k obeti vzhliada alebo naopak nenávisťou voči osobe politika či jeho politickému presvedčeniu. Zastávam názor, že politik by mal, ako verejne známa osoba, s určitým rizikom prenasledovania pri výkone svojho povolania počítať. Predsa len sa jedná o pomerne výrazné osoby s kontroverznými názormi, ktoré vystupujú verejne pred rozmanitou skupinou divákov.

- **Prenasledovateľ z vášne (lust stalker)**

Jedná sa o prenasledovateľa, u ktorého je zrejmá sexuálna motivácia. Podľa môjho názoru pôjde hlavne o prípady stalkingu, kedy páchatel' prenasleduje obeť s ktorou nemusí mať žiadnu bližšiu interakciu. Môže sa jednať o susedu, spolužiačku či kolegyňu. Podstatné je, že obeť predstavuje pre páchatel'a objekt vášne a priťahuje ho hlavne po fyzickej stránke.

- **Prenasledovateľ, ktorý prenasleduje zo zistenej motivácie (hit stalker)**

Hit stalker netrpí žiadnou psychickou poruchou. Obeť prenasleduje z konkrétneho dôvodu. Rolu tu nezohráva vášeň ani pobláznenie. Prenasledovanie je účelové. Príčinou môže byť napríklad získanie dôležitých informácií alebo peňazí od obete. V tomto prípade stalkingu často dochádza aj k vyhrážaniu alebo fyzickému násiliu. Príkladom môže byť páchatel', ktorý sleduje obeť s cieľom uniesť jej dieťa a následne žiadať výkupné.

---

¹²¹ E-bezpečí. *Co je stalking a cyberstalking*, In: E-BEZPEČÍ.CZ [online]. Centrum prevence rizikové virtuální komunikace, Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci © 2008-2020 [cit.12 .03.2021]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/kyberstalking/66-23>

- **Prenasledovateľ ohrdnutý v láske (love-scorned stalker)**

Typický prípad muža alebo ženy, ktorému nebola opätovaná láska a nedokáže sa s týmto citovým strádaním vyrovnáť iným spôsobom. Spadá sem napríklad prípad M. Maličkej, do ktorej sa zamiloval jej kolega z práce. Po dvojročnom prenasledovaní a sústavnom odmietaní zo strany obete ju nakoniec ubil k smrti. Obet'ou môže byť takmer ktokoľvek, napríklad kolegyňa z práce, spolužiačka, alebo terapeutka. Dôležitú rolu hrá samotný fakt, že obeť nemá o prenasledovateľa záujem. Počínanie odmietnutého stalkera je prejavom odplaty za odmietnutie.

Typológia páchatel'ov na základe spôsobu prenasledovania

Druhá typológia páchatel'ov pochádza z dielne nemeckých autorov Vossa, Hoffmanna a Wondraka (2006). Autori vrhajú kritický pohľad na klasifikácie páchatel'ov na základe motivácie a charakteristiky osobnosti. Sú názoru, že tieto klasifikácie len popisujú prototypy a zabúdajú na skutočnosť, že motivácia a charakteristika sa v priebehu prenasledovania môžu meniť. Z toho dôvodu si ako základ svojho prístupu zvolili analýzu spôsobu prenasledovania. Páchatel'ov rozdelili podľa kritéria priestorovej vzdialenosti nasledovne:¹²²

- **Distálny stalking**

Jedná sa o obťažovanie na diaľku prostredníctvom SMS správ, listovej korešpondencie, telefonátov, posielaním darčekom a iné. V podstate ide o všetky formy prenasledovania, kde prenasledovateľ neprichádza do priameho kontaktu s obeťou.

- **Proximálny stalking**

Je opakom distálneho stalkingu. Prenasledovateľ vstupuje do priameho kontaktu s obeťou. Sliedi v okolí jej bydliska, preniká na pracovisko, zanecháva odkaz za stieračom auta alebo darček na rohožke pred dverami, a pod.

Autorov zaujímalo, či majú prenasledovatelia, ktorí sú rozdelení do týchto dvoch skupín spoločné znaky. Metodika ich analýzy spočívala vo zverejnení anonymného dotazníka na internete. Na základe tohto dotazníka získali 96 platných a použiteľných odpovedí. Prostredníctvom tzv. clusterovej analýzy¹²³ vyvodili existenciu dvoch druhov prenasledovateľov:

---

¹²² ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s.76-78

¹²³ Jedná sa o viacrozmernú štatistickú metódu. Slúži na triedenie jednotiek do skupín tak, aby si jednotky patriace do rovnakej skupiny boli podobnejšie než objekty z ostatných skupín.

- prenasledovatelia špecializovaní na distálny stalking
- univerzálni prenasledovatelia

Rozdiel medzi týmito dvomi typmi je v tom, že zatiaľ čo prvý typ prenasleduje len distálnym spôsobom, druhý typ využíva distálny aj proximálny stalking.

Ďalšími skúmanými faktormi boli motivácia páchatel'a a situácia obeť. Prenasledovatelia zameraní na distálny stalking sa vyznačovali menením prenasledovaných terčov, čiže osôb ktoré prenasledovali. V dotazníku priznávali, že niekoho prenasledovali už v minulosti. U univerzálnych páchatel'ov sa tento jav nevyskytoval.

Dôležitým zistením je aj fakt, že podľa záverov z dotazníkov obetiam stalkingu pomohlo, keď sa so svojim problémom zverili blízkej osobe. Dokonca to malo za následok utlmenie prenasledovania zo strany páchatel'a.¹²⁴

Osobne považujem tento prístup za problematický hlavne čo sa týka vierohodnosti dát použitých pri analýze. Stotožňujem sa s názorom Čírtkovej, ktorá vo svojej publikácii uvádza, že profily prenasledovateľov boli získavané prostredníctvom anonymných dotazníkov a z toho dôvodu nemôže nikto overiť vierohodnosť týchto profilov. Laicky povedané, do dotazníka mohol uviesť ktokoľvek čo len chcel, takže všetky informácie nemusia byť v súlade s realitou.

Klasifikácia podľa Zona a kolektív

Pozoruhodnú klasifikáciu prenasledovateľ prináša aj Zona a kolektív, ktorí rozdelili páchatel'ov do troch skupín na základe typických znakov¹²⁵.

- **Bežný obsedantný prenasledovateľ- simple obsessional**

Predstavuje viac než 50% všetkých páchatel'ov stalkingu. Je pre neho príznačný vzťah k obeť či už pracovný alebo milostný. Páchatel' pociťuje krivdu a jeho motivácia je skôr negatívna. Z toho dôvodu je aj riziko nebezpečenstva pre obeť zvýšené. Obsedantní prenasledovatelia sa pomerne často uchýľujú k násilnostiam na obeť. Doba prenasledovania nebýva obzvlášť dlhá.

- **Posadnutý milovník- love obsessional**

---

¹²⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domáci násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 76-78

¹²⁵ ZONA, M. A., SHARMA, K. K., Lane, J. (1993). *A comparative study of erotomaniac and obsessional subjects in a forensic sample*. In: *Journal of Forensic Sciences*, č. 38(4), s. 894–903

Častot' výskytu je približne 30%. Jedná sa o pobláznene zamilovaného obdivovateľa. Reálny vzťah s obeťou nemusí vôbec existovať. Posadnutý milovník sa vyžíva vo svojich milostných fantáziách. Autori tvrdia, že sa jedná o prípady kedy erotománii predchádza iná duševná porucha. Jednanie páchatel'a je nepredvídateľné a preto je aj riziko nebezpečenstva pre obeť pomerne veľké.

- **Erotoman**

Erotomani tvoria najmenší podiel z páchatel'ov stalkingu, a to približne 10%. Páchatel'om je často žena. Prenasledovateľka verí svojim fantáziám v ktorých ju miluje jej vysnívaný muž. Obvykle sa jedná o úspešného muža, ktorý ma spoločensky významné postavenie. Doba obťažovania je pomerne dlhá, obvykle trvá viac než rok. Riziko fyzického násillia je nízke.

Rôznych typológií prenasledovateľov a klasifikácii je skutočne mnoho. V tretej časti tejto diplomovej práce budem venovať pozornosť ešte niekoľkým ďalším pozoruhodným prístupom klasifikácie prenasledovateľov, a to v spojitosti s posudzovaním nebezpečenstva, ktoré obeti hrozí.

5. Obeť

„Obětí se rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil.“¹²⁶ Obeťou nebezpečného prenasledovania sa môže stať úplne každý. Nie je možné zovšeobecniť jednu definíciu, ktorá by pokrývala všetky znaky obetí tohto trestného činu. Obeťami sú ženy aj muži rôznych vekových kategórií, rozličného vzhľadu či sociálneho statusu. Na základe štatistiky môžeme vyvodit' záver, že obeťami stalkingu sa stávajú skôr slobodní ľudia alebo ľudia krátko po rozchode. Podľa Jurtely (2007) sú obeťami prenasledovania pomerne často jedinci, ktorí majú sklon k submisivite. Vo vzťahoch sú pasívni a je pre nich náročné dať prenasledovateľovi najavo, že o kontakt nemajú záujem.¹²⁷ Podľa nemeckej štúdie sa 11,6% respondentov v priebehu svojho života stalo obeťou stalkingu.

---

¹²⁶ Zákon č. 45/2013 Sb., o obětích trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětích trestných činů)

¹²⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 82-83

Z rodového hľadiska sú častejšími obeťami ženy a to až 87,2%, mužských obeti je oproti tomu len 12,8%.¹²⁸

Považujem za podstatné pripomenúť, že pri prenasledovaní nezohráva až tak dôležitú úlohu charakteristika a chovanie obeť ako osobnosť páchatel'a. V tomto kontexte je však dôležité zmieniť novodobú zmenu v paradigmate ohľadom prístupu k príčinám stalkingu. V minulosti bol dominantným prototypom stalkera patologický klamár, ktorý sa dopúšťa prenasledovania inej osoby výlučne so zlým úmyslom. Postupom času sa mení aj pohľad na príčiny stalkingu. Cupach a Spitzberg sa vo svojom diele zameriavajú na rolu komunikačných procesoch vo vzťahu v spojitosti so stalkingom. Prekonávajú názor, že obeť nikdy za nič, čo sa jej deje v súvislosti so stalkingom nemôže. Do pozornosti sa dostala problematika tzv, fatálna atarackia zle definovaného vzťahu. Tento pojem predstavuje problém nejasne definovaného ukončenia vzťahu a neúplného odmietnutia.¹²⁹ V prípadoch stalkingu sa stáva otáznym či obeť dokáže dať prenasledovateľovi najavo skutočne jasný nezáujem alebo koniec. Jednoznačné a výrazné NIE. Môže nastať situácia kedy sa obeť síce domnieva, že dala najavo jednoznačný koniec vzťahu alebo nezáujem o vzťah s prenasledovateľom, ale zároveň jej chovanie o tom úplne nesvedčí a zamilovaný prenasledovateľ sa domnieva, že u obeť má stále šancu. Napríklad situácia kedy obeť ukončí vzťah s partnerom ale zároveň sa s ním dohodne, že si spolu zídu na večeru a preberú dôvody rozchodu alebo sa naďalej stýkajú ako kamaráti. Obeť síce stretnutia vníma len kamarátsky no prenasledovateľ túži po intimite. Práve tu nastáva problém. Nedostatočné, polovičné ukončenie vzťahu môže prenasledovateľ'a zmiast'. Už samotná reakcia obeť na prenasledovateľ'ove správy či telefonáty podnecuje jeho konanie. Čírtková v jednom rozhovore uvádza príklad kedy jej klientka tvrdila, že dala prenasledovateľ'ovi (bývalému partnerovi) najavo svoj nezáujem a vzťah jednoznačne ukončila. No následne tiež uviedla, že ho potom pozvala na večeru, ktorú za neho zaplatila a ešte ho aj odviezla domov.¹³⁰ Práve týmto konaním v ňom vzbudila nádej na znovuoobnovenie vzťahu.

---

¹²⁸ CAMPBELL, WEBSTER. *Risk factors for femicide in abusive relationships: results from a multisite case control study*. AmJ Public Health 2003, 93, s. 1089–1097. In: DRESSING, H., MAUL-BACKER, H., GASS, P, *Posuzování stalkingu z kriminalistického a psychiatrického hlediska*, Trestněprávní revue 2007, č. 10, s. 280

¹²⁹ SPITZBERG, B.H., CUPACH, W.R. *Paradoxe of Pursuit: Toward a relational model of stalking-related phenomena*. In: J.A. Davis (ed): *Stalking crimes and victims protection*. Boca Raton: CRC Press LLC. 2001.

¹³⁰ LICHKOVÁ PAULÍK, A. *Diagnóza F: nebezpečné pronásledování*. In: WAVE.ROZHLAS.CZ [online]. © 1997-2021 Český rozhlas. [cit. 23.05.2021]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/diagnoza-f-nebezpecne-pronasledovani-5203575#volume>

5.1. Dopady prenasledovania na obeť

Prenasledovanie nie je jednorazový čin. Viktimológia myslí na to, že pri prenasledovaní sa nejdená o akt, ktorý obeť zažije len raz a následne sa s ním postupne vyrovnáva. Obeť je vystavovaná opakovaným pokusom o kontakt zo strany prenasledovateľa. Páchateľ niekoľkokrát zasahuje do jej súkromia. Je dokonca problematické bližšie určiť kedy prenasledovanie začalo, pretože spočiatku to obeť vôbec nemusí vnímať. Nevyžiadané prejavy záujmu sa stávajú stalkingom v tej miere v akej obeť vníma a usudzuje, že páchateľ narúša jej súkromný život a pokúša sa získať nad ním kontrolu.¹³¹

Pre obeť býva zložité rozlíšiť hranicu medzi tým, kedy sa jedná len o neškodný prejav záujmu o jej osobu, a kedy už ide o stalking. Chovanie prenasledovateľa často s postupom času eskaluje. Samotné prenasledovanie prebieha v určitých fázach. Fiedler prichádza s pojmom tzv. "špirála stalkingu". Podstatou špirály stalkingu sú tri fázy, ktoré sa opakujú.

- Prvou fázou je vlastná aktivita prenasledovateľa. Prenasledovateľ obeti telefonuje, opakovane sa ju pokúša kontaktovať cez SMS, prípadne listovou korešpondenciou a nie je nezvyčajné ani posielanie malých darčiekov. Táto fáza dostáva obeť do stresovej situácii. Vyvoláva v nej obavu.
- Akonáhle doznie prvá fáza nasleduje druhá. Je pomerne krátka a obeť sa v jej priebehu postupne snaží spamätať zo situácie ktorú zažila.
- Tretia fáza sa vyznačuje zvýšenými obavami obete z ďalších činov prenasledovateľa. Obeť sa znovu dostáva do stresu a prežíva pocit bezmocnosti. Konanie prenasledovateľa pre ňu predstavuje traumatizujúci zážitok. U obeti sa objavuje zvýšená obozretnosť a podozrievavosť. Prežíva vnútorný nepokoj a strach z čo bude nasledovať. V tejto fázy prenasledovateľ už ovláda jej život.¹³²

Príkladom je príbeh Adely, ktorá zažila prenasledovanie na vlastnej koži. Po neúspešnom vzťahu sa jej bývalý priateľ nemohol vysporiadať s rozchodom. Ex-partner poznal miesta kam Adela rada chodila, podniky kde sa stretávala s kamarátmi či kaviarne. Pravidelne tam na ňu čakával a pozoroval ju. Vlastná aktivita prenasledovateľa eskalovala. Posielal jej vulgárne SMS správy. Zanechával pred dverami jej bytu darčeky, ktoré od nej dostal v priebehu vzťahu. Adela sa síce cítila nekomfortne a prežívala stres, ale snažila sa tieto činy

---

¹³¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 83

¹³² ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 83

prenasledovateľa ignorovať dúfajúc, že prestane. Chvíľu to pomáhalo, ale potom bývalý partner ešte pritvrdil. Sledoval ju v aute, zašiel ku chodníku a pokúsil sa ju akoby na oko zraziť. Tento akt mal slúžiť k vystrašeniu obeť, čo sa mu podarilo. Adela opisuje ako od vtedy pociťovala skutočné obavy o svoj život, cítila sa bezmocná. Od toho momentu sa sama nepohla ani na krok.¹³³

Niet pochyb o tom, že podobná činnosť páchatel'a rapidne zhoršuje kvalitu života obeť. Akonáhle si obeť sama uvedomí, že sa nejedná len o akési prejavy náklonnosti, začne žiť v strachu. Domnievam sa, že je namieste, aby sa obeť obávala o svoje zdravie a život. Páchatelia bývajú často nevyspytateľní. Ako bolo spomenuté v predošlej kapitole fyzického násillia a vraždy sa môže dopustiť aj na prvý pohľad vyrovnaný jedinec. Prejavy strachu môžu byť rôzne. Izolácia od okolitého sveta, nedôvera voči iným ľuďom, stavy úzkosti, neustále sa obzeranie alebo ako v prípade Adely strach pohybovať sa sama po meste.

Problém nastáva v situácii, kedy samotné obeť prenasledovania nie sú uznané a brané za obeť trestného činu. Nie je jednoduché preukázať, že je niekto prenasledovaný. Prenasledovatelia sa tvária ako obdivovatelia. Konajú tak, aby budili dojem, že sa skutočne jedná len o neškodné prejavy lásky.¹³⁴ Príkladom je prenasledovaná žena, ktorá sa zverí so svojimi obavami kolegyniam. Ale keďže je údajným prenasledovateľom sympatický kolega z práce, kolegyně majú tendenciu situáciu zľahčovať a tvrdiť, že si to vlastne len ona sama nahovára.

Ďalším fenoménom je tendencia niektorých prenasledovateľov úmyselne pred okolím prevrátiť role a urobiť tak obeť zo seba samého. Pokúšajú sa presvedčiť okolie, že to im je ublížené. A dôvodom ich ublíženia je práve skutočná obeť.¹³⁵

Prenasledovanie môže mať za následok vyvolanie fyzických a psychických porúch u obeť. Existujú rôzne štúdie, ktoré skúmali dopad prenasledovania na obeť. Je možné zovšeobecniť niekoľko poznatkov a to, že obeť prenasledovania majú často zdravotné problémy, depresie alebo iné psychické poruchy, trpia strachom a vyskytuje sa u nich

---

¹³³ TANCSÁKOVÁ, B. *Stalking- prenasledovanie, ktoré ničí život*, In: EDUWORLD.SK [online]. © 2021 Spoločnosť Eduworld, s.r.o. [cit. 15.03.2021]. Dostupné z: <https://eduworld.sk/cd/beata-tancsakova/5979/stalking--nekonecne-prenasledovanie-ktore-nici-zivot>

¹³⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domáci násillí, stalking, predikce násillí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 84

¹³⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domáci násillí, stalking, predikce násillí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 84

posttraumatická stresová porucha.¹³⁶ V nasledujúcej časti práce sa pokúsím priblížiť niektoré pozoruhodné štúdie ohľadne dopadov prenasledovania na obeť.

Autori Mullen a Pathé vo svojom výskume analyzovali informácie od pacientiek psychiatrickej praxe, ktoré boli vystavené viacerým spôsobom prenasledovania. Aj keď vo väčšine prípadov išlo hlavne o miernejšie formy stalkingu, dopad na obeť bol aj tak výrazný. Autori zistili, že až u 83% obetí sa objavovali stavy úzkosti. Časť obetí trpela depresiami, nespavosťou, výkyvmi váhy, bolesťou hlavy alebo žalúdočnou nevoľnosťou. Približne 25% obetí dokonca premýšľalo o sebevražde. Obete boli donútené zmeniť telefónne číslo, či dokonca prácu alebo bydlisko. Väčšina obetí sa v dôsledku stalkingu rozhodla úplne sociálne izolovať od okolitého sveta.¹³⁷

Boon a Sheringer vo svojej publikácii podrobili analýze 124 prípadov stalkingu.¹³⁸ Skúmali nie len osobu páchatel'a, ale aj obeť a dopad na ne. Podľa výsledkov ich analýzy obeť pociťovali v priebehu prenasledovania strach, teror ale aj hnev a stratu sebaúcty. Iba 12 z celkového počtu 124 obetí uviedlo, že vo svojom živote neurobili žiadne radikálne zmeny v dôsledku stalkingu. Väčšina obetí musela zmeniť svoje správanie, e-mailovú adresu či telefónne číslo. Približne 40% obetí uviedlo, že sa museli dokonca aj presťahovať.

Hall vo svojej štúdie už z roku 1998 publikoval, že u obeť stalkingu dochádza k zmenám osobnosti. Obete žijú v strachu, sú podozrievavé a majú problém dôverovať iným.¹³⁹

Jedna nemecká štúdia prišla s poznatkom, že k stavom depresie, podľa stupnice Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO), sa približuje viac ako polovica obeť stalkingu. Pre porovnanie u osôb, ktoré nikdy neboli prenasledované má k depresii blízko len necelá tretina.¹⁴⁰

---

¹³⁶ KAMPHUIS, J. H., EMMELKAMP, P. *Traumatic distress among support-seeking female victims of stalking*. American Journal of Psychiatry, 2001. s. 795–798, In: DRESSING, H., MAUL-BACKER, H., GASS, P, *Posuzování stalkingu z kriminalistického a psychiatrického hlediska*, Trestněprávní revue 2007, č. 10, s. 280

¹³⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 84-85

¹³⁸ BOON, J.C.W., SHERIDAN, L. (2001). *Stalker typologies: a law enforcement perspective*, In: Jurnal od Treat Assessment [online]. s. 75-97. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/239804606_Stalker_Typologiess

¹³⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 85

¹⁴⁰ KUEHNER, WEISS. *Gesundheitliche Folgen und Möglichkeiten der Therapie für Stalking-Opfer*. In Dressing, Gass (Hrsg.) *Stalking! Verfolgung, Bedrohung, Belästigung*. Bern, Göttingen, Toronto, Seattle: Verlag Hans Huber, 2005. s. 79–99. In: DRESSING, H., MAUL-BACKER, H., GASS, P, *Posuzování stalkingu z kriminalistického a psychiatrického hlediska*, Trestněprávní revue 2007, č. 10, s. 280

Technická univerzita v Darmstadtu skúmala prostredníctvom telefonického rozhovoru s obeťami výskyt posttraumatickej stresovej poruchy (ďalej len ako „PTSP“).¹⁴¹ Až 76% opýtaných trpelo znovuprežívaním a to buď formou opakujúcich sa stresujúcich spomienok, nočného vystrašenia v sne, flashbackov alebo telesných reakcií pri kontakte s podmetmi pripomínajúcimi obeť prenasledovania. Až polovica respondentov sa uchýlila k vyhýbaniu sa miestam a ľuďom, ktorí im pripomínali prenasledovateľa. Stratili záujem o svoje voľnočasové aktivity. Pociťovali odcudzenie od ostatných ľudí. Až 90% opýtaných obetí pociťovalo hypervigilanciu. Tá sa vyznačuje poruchami spánku, podráždenosťou, nadmernou ostražitosťou alebo poruchami sústredenia.

Tento výskum dokazuje, že aj miernejšia forma stalkingu, kde síce nedochádza k fyzickému násiliu, ale má opakujúci sa charakter, spôsobuje obeť trauma.

5.2. Pomoc obeťam prenasledovania

Z výskumov spomínaných v predošlej kapitole je možné vyvodit' jednoznačný záver. Dopad prenasledovania na obeť je hlavne vďaka svojej kontinuite a opakovaniu skutočne významný. Obete môžu mať zo začiatku tendenciu situáciu zľahčovať alebo dokonca cítiť ľútosť voči prenasledovateľovi, ale ako prenasledovanie pokračuje, nastupujú negatívne pocity. Obete sa cítia ohrozené rovnako ako sa cíti ohrozená divoká zver pri love. Prenasledovanie takmer vždy znamená zásah do súkromia obeť. Obeť je nútená zmeniť svoje súkromie, ktoré pre ňu naďalej nepredstavuje bezpečie. Je neskutočne psychicky náročné žiť v utajení pred prenasledovateľom. Skrývať nové telefónne číslo, nové pracovisko či adresu. Ako z vyššie uvedených výskumov vyplýva, nie je neobvyklá ani úplná izolácia a strata dôvery v iných ľuďoch. Práve preto je dôležité akceptovať prenasledovaných ľudí ako obeť a poskytnúť im náležitú pomoc.

Existujú rôzne intervencie, ktoré pomáhajú zastaviť prenasledovanie. Od prerušenia akéhokoľvek kontaktu s prenasledovateľom až po oficiálnu cestu trestného oznámenia a riešenia situácie za pomoci polície a justície. V literatúre sa pri riešení prípadov stalkingu môžeme stretnúť s výrazom „management prípadu“, ktorý je založený na individuálnom prístupe. Prípady prenasledovania je nutné rozobrať a vyhodnotiť. Každý prípad je špecifický a preto je potrebné zohľadniť jeho rozdielnosti a následne zvolit' ideálne riešenie pre ten daný

---

¹⁴¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 85-86

konkrétny prípad. Postup riešenia musí byť v súlade s dostupnými zdrojmi, potrebami obete a ovplyvniteľnosťou prenasledovateľa.¹⁴² Vyriešenie prípadu prenasledovania vyžaduje kooperáciu viacerých odborníkov či už z rád polície, probačnej a mediačnej služby, psychológie alebo psychiatrie. Z uhla pohľadu obete končí prenasledovanie až v momente, kedy sa ona sama prestane obávať o svoju bezpečnosť. Aby sa tak stalo je potrebné, aby páchateľ zmenil nie len svoje správanie ale aj myslenie. Nestačí len súdom stanovený zákaz priblíženia k obeti. Ten možno obmedzí priamy kontakt s obeťou pod hrozbou sankcie, ale nezmení myšlienkové postupy prenasledovateľa. Prenasledovateľ potrebuje odbornú pomoc, aby zvládol svoje životné problémy a záležitosti, z ktorých pramení jeho frustrácia. Práve preto je nutné použiť nielen zákazy a sankcie, ale aj terapeutické opatrenia.¹⁴³ Podľa rôznych klasifikácií páchateľov stalkingu je zrejmé, že prenasledovateľ má takmer vždy nejaký vnútorný problém, s ktorým sa sám nedokáže vyrovnáť. Daný problém predstavuje poháňací motor jeho správania. Môže sa jednať o neschopnosť vyrovnáť sa so stratou lásky, s nenaplnenou túžbou, hnevom, s pocitom nenávisťi alebo ide o psychickú poruchu. Obeť prenasledovania sa síce so svojim problémom môže obrátiť na súd, ktorý vydá zákaz priblíženia, ale ten rieši len časť problému. Na niektorých páchateľov ani hrozba sankcie nemá odstrašujúci vplyv. Stále tu zostáva nevyriešený problém v psychike páchateľa. Je pravdepodobné, že daný páchateľ s prenasledovaním obete neprestane, alebo si vyhliadne novú obeť. A práve preto je dôležité, aby management stalkingu dbal nielen sa sankčné opatrenia, ale aj na terapeutické.

Podpora obete pri prenasledovaní

V štádiu prípadu kedy prenasledovanie stále pokračuje je vhodné urobiť nasledujúce kroky a zaistiť tak obeti podporu a pocit bezpečia.¹⁴⁴

- Poskytnúť obeti informácie o prenasledovaní a jeho páchateľoch.
- Poskytnúť obeti podporu a pomôcť jej porozumieť jej vlastným reakciám a príznakom.
- Pokúsiť sa o normalizáciu príznakov.
- Prelomenie pocitu viny, ktorým obeť môže trpieť.
- Podpora a práca s obeťou a jej pocitmi, že ju okolie neberie vážne.

---

¹⁴² ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domáci násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 89

¹⁴³ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Garda, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2. s. 123

¹⁴⁴ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Garda, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2. s. 123-124

- Opätovná stabilizácia pocitu identity a sebahodnotenia.
- Obnovenie pocitu kontroly.

Existuje niekoľko základných doporučení, ktoré môžu prispieť k ukončeniu prenasledovania a k zlepšeniu situácie obeť.¹⁴⁵

- **Vytrvalé odmietanie pokusov o kontakt**

Prenasledovatelia majú tendenciu pretvárať si realitu. Obeť musí dať veľmi jasne najavo, že si neželá akýkoľvek kontakt s páchatelom. Kameň úrazu môže byť páve nedostatočný prejav nezájmu zo strany obeť. Čírtková uvádza ako príklad vetu „*Nemôžem s tebou byť, mám priateľa.*“ Páchatel si túto formuláciu vyloží ako jednoznačné oznámenie, že keby obeť priateľa nemala, tak by s ním bola a podľa toho sa začne chovať. Miesto utlmenia prenasledovania sa sústreďuje na prekáženie vzťahu obeť s aktuálnym partnerom. Ďalším problémom býva nedôslednosť obeť. Ignorovanie pokusov o kontakt musí byť vytrvalé a nekompromisné. Obeť nemôže poľaviť. Prenasledovateľ sa chopí i tej najmenej príležitosti. Napríklad ako tomu bolo aj v prípade R.Scheaffer. Stačilo, že mu odpísala na jeden jediný milostný list a to v ňom prebudilo odhodlanie.

- **Vyhýbanie sa prenasledovateľovi**

Niekedy nie je možné priamo zmeniť chovanie prenasledovateľa. Obeť ale môže zmeniť svoje chovanie, tým nepriamo ovplyvniť aj chovanie páchatelovo. Dopomôže tak k ukončeniu prenasledovania. Vyhýbať sa prenasledovateľovi si občas žiada veľké zásahy do doterajšieho života obeť. Zmena obľúbenej kaviarne, športoviska, či dokonca presťahovanie sa. Tento prístup môže obeť brať ako nespravodlivý. Často sa pýta sama seba: - Prečo by ona mala meniť svoje návyky, keď ona za nič nemôže? - V niektorých prípadoch je však daný postup nevyhnutný. Môže zafungovať známe príslovie „Zíde z očí, zíde z mysle“, a tým sa skončí aj prenasledovanie.

- **Dokumentácia prenasledovania, zhromažďovanie a uchovávanie dôkazov**

Obeť by mala uchovávať všetky e-maily, listy, SMS správy a darčeky, ktoré jej prenasledovateľ zaslal. Vhodné je aj prípadné zaobstaranie fotografií poničených vecí,

---

¹⁴⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 89-90

pokiaľ k nemu došlo. Zaznamenávať si pokusy o kontakt doma či na pracovisku. Všetky tieto doklady sú dôležité nielen pre políciu a súd, ale aj pre posúdenie rizika a stupňovania prenasledovania.

- **Informovať svoje okolie**

Odporúča sa, aby obeť ako prvá upovedomila svoje okolie o tom, že je prenasledovaná. Zabráni tak tomu, aby prenasledovateľ prekrútil realitu a urobil tak obeť sám zo seba. Obeť by sa nemala za svoju situáciu hanbiť. Priznanie, že sa stala obeťou prenasledovania zvyšuje možnosť ochrany. Znemožní tak prenasledovateľovi schopnosť manipulácie s okolím.

- **Vyhľadanie pomoci a podpory**

Ak sa obeť v dôsledku prenasledovania rozhodne izolovať, nadobúda tak pocit bezmocnosti. Domnieva sa, že je to jej vina, a že s tým nemôže nič urobiť. Práve preto je dôležité vyhľadávanie pomoci nie len od profesionála, ale aj od laika. Aj kamarát/ka alebo rodina môžu obeti poskytnúť objektívny pohľad na situáciu a presvedčiť ju o tom, že to skutočne nie je jej vina. Prípadne ju utvrdiť v tom, že chovanie prenasledovateľa naozaj nie je obvyklé. Takéto potvrdenie obáv od nezainteresovanej osoby môže samotnú obeť motivovať k vyhľadaniu odbornej pomoci.

- **Rozhovor s prenasledovateľom**

Tento prístup je vhodný v počiatočnej fáze prenasledovania, a to v prípade, že obeť prenasledovateľa pozná. Rozhovor by nemal z dôvodu bezpečnosti prebiehať len medzi prenasledovateľom a obeťou. Do úvahy prichádza len rozhovor za prítomnosti a vedenia odborne kompetentnej osoby. Takýto rozhovor dáva prenasledovateľovi najavo, že obeť sa ho už nebojí, a jeho chovanie sa stáva známym aj iným osobám. Taktiež poskytuje možnosť páchateľovi hovoriť o svojich pocitoch a dáva mu šancu k zmene. S týmto opatrením je však nutné zachádzať veľmi opatrne. V niektorých prípadoch môže rozhovor ešte zintenzívniť záujem prenasledovateľa o obeť.¹⁴⁶

---

¹⁴⁶ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kolektív. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Garda, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2. s. 125

Biely kruh bezpečia

V Českej republike funguje organizácia s názvom Biely kruh bezpečia, ktorá poskytuje pomoc obetiam prenasledovania. V prípade, že sa obeť obráti na túto organizáciu, poskytne jej pomoc dvojica odborníkov. Jeden z oblasti práva a druhý z oblasti krízovej intervencie. Spoločne sa snažia nájsť odpoveď na tri základné otázky:¹⁴⁷

1. Jedná sa skutočne o nebezpečné prenasledovanie?
2. Hrozí obeti nebezpečenstvo fyzického násillia?
3. Aká bude vhodná stratégia intervencie?

Odborníci z Bieleho kruhu kombinujú právne kroky so psychologickou pomocou. Ako som spomínala v úvode tejto kapitoly, jedná sa o ideálny spôsob riešenia prenasledovania. Upozorňujú na fakt, že nebezpečné prenasledovanie je u nás brané ako trestný čin a preto sa obeť môže obrátiť nie len na civilný súd so žalobou na ochranu osobnosti ale aj na trestný súd. Odborníci tvrdia, že je lepší planý poplach než zľahčovanie situácie, ktoré môže skončiť tragicky. Podľa nemeckej štúdie z roku 2004 už samotný záujem polície o prenasledovateľa má za následok, že prenasledovateľ sa dá na ústup a obeť prestane obťažovať.

5.3. Projekt krajského riaditeľstva mesta Unna

Na záver tejto kapitoly ešte spomeniem zaujímavý projekt krajského riaditeľstva mesta Unna, ktorý je reakciou na udalosť z roku 1999. Žena prišla na miesto políciu podať trestné oznámenie na manžela, ktorý sa jej vyhráza zastrelením. Polícii oznámila, že s manželom už spoločne nežijú po dobu troch rokov. Manžel sa dozvedel, že plánuje podať žiadosť o rozvod, a to bol spúšťač jeho agresívneho chovania a vyhrážania sa. Polícia trestné oznámenie síce prijala ale v tom momente nepodnikla žiadne ďalšie kroky. Keď sa žena vracala z policajnej stanice domov, manžel na ňu už čakala v aute. Pred očami ich detí ju zastrelil.

Práve táto tragická udalosť sa stala impulzom pre vypracovanie zásad, ktoré bude polícia používať v praxi aby zamedzila podobným situáciám.

- Behom prvých 48 hodín po podaní trestného oznámenia musí dôjsť k intervencii zo strany polície.

---

¹⁴⁷ FRYDECKÁ, L. § 354 tr. Zákonník Nebezpečné pronásledování. BKB.CZ [online]. © Bílý kruh bezpečí, z.s. 2021 [cit. 19.03.2021]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/>

- Policajná intervencie musí byť na vysokej úrovni čo sa týka kvality.
- Dôležitá je cieľená komunikácia polície s páchatel'om.

Akonáhle je podané trestné oznámenie v prípadoch stalkingu, domáceho násillia, susedských sporoch a iných, polícia okamžite vyhl'adá páchatel'a. Páchatel' je následne predbežne zadržaný, kriminalisticky zaevidovaný a prehľadaný. Podrobí sa pohovoru o nebezpečnosti, ktorý má odhaliť riziko agresívneho chovania. Informácie si medzi sebou predávajú aj ďalšie miesta s rozhodovacou právomocou.

Nie je pochýb o náročnosti dodržania daného postupu, ale je nutné poukázať na fakt, že počet partnerských vrážd za rok od zavedenia projektu klesol skoro o polovicu.¹⁴⁸

V Českej republike je síce nebezpečné prenasledovanie trestným činom až od 1.1.2010, to ale neznamená, že neexistovalo už dávno pred tým. Domnievam sa, že stále existuje veľké množstvo obetí, ktoré nevedia o tom, že chovanie prenasledovateľ'a je trestným činom. Boja sa hovoriť o svojej situácii, bojujú s otázkou či im naozaj hrozí nebezpečenstvo alebo len zbytočne zveličujú neškodné prejavy náklonnosti prenasledovateľ'a. Ak by som mala sformulovať všetky poznatky z tejto kapitoly do krátkeho odkazu pre obeť, tak by znel nasledovne: Nebojte sa hovoriť o svojom probléme, aj pomoc od laika je lepšia než aby ste na to boli sami. Izolácia umocňuje pocit viny a bezmocnosti. Nikdy neviete čoho je prenasledovateľ' schopný. Podľa výskumov práve tí, zdanlivo normálni prenasledovatelia predstavujú pre obeť najväčšie nebezpečenstvo. Ak sa bojíte ísť na políciu, existuje možnosť telefonického skontaktovania organizácie Bílý kruh bezpečí (bkb), ktorá vám poskytne náležitú pomoc. Vždy je lepší planý poplach, než sa vystaviť nebezpečenstvu zo strany prenasledovateľ'a.

III. Posudzovanie nebezpečnosti stalkingu

6. Prístupy k posudzovaniu rizík ohrozenia obeť

V prípadoch úspešného zvládnutia stalkingu hrajú kľúčovú úlohu okrem právnych nástrojov ochrany aj poznatky forezných vied. Posudzovaním nebezpečnosti stalkingu sa zaoberá forezná disciplína s názvom threat assessment . Threat assessment je samostatnou súčasťou širšej disciplíny tzv. risk assessment (hodnotenie rizika), ktorá predstavuje identifikáciu a vyhodnocovanie rizík z rôznych oblastí za pomoci rozmanitých vedných disciplín. Threat assessment sa zaoberá hodnotením rizika plynúceho z rečových vyhrážok, na

---

¹⁴⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právniky: [domáci násillí, stalking, predikce násillí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 93-94

akomkoľvek nosiči a chovania konkrétnej osoby.¹⁴⁹ Aj keď existuje množstvo prístupov v danej oblasti, odborníci sa zhodnú na tom, že prípady stalkingu je nutné posudzovať individuálne prípad od prípadu. Každý prípad je špecifický a je potrebné brať ohľad na konkrétne okolnosti. Podľa Fiedlera je možné vytýčiť niekoľko aspektov, ku ktorým je potreba prihliadnuť pri posudzovaní daného prípadu. Sú nimi: osobnosť páchatel'a, motivácia, spôsob prenasledovania, vzťah medzi páchatel'om a obeťou a zraniteľnosť obeť.¹⁵⁰ V oblasti posudzovania rizika v prípadoch stalkingu boli vytvorené štyri rôzne pozoruhodné prístupy.

Prvá štúdia pochádza z roku 2002 a uskutočnili ju autori Boon a Sheridan. Analyzovali 124 prípadov stalkingu a zisťovali mieru nebezpečenstva, ktoré páchatel' pre obeť predstavuje. Zistili, že zatiaľ čo na niektorých prenasledovateľov spoľahlivo zaberajú policajné opatrenia, iní sú voči nim ľahostajní. Cieľom výskumu bolo vytvoriť prehľadnú typológiu páchatel'ov, ktorá by bola dostupná polícii pri riešení konkrétnych prípadov.¹⁵¹ Charakteristika pozostáva zo štyroch typov páchatel'ov. Obsahuje percentuálne vyjadrenie početnosti výskytu jednotlivých typov prenasledovateľov a doporučené postupy riešenia daných prípadov prenasledovania.

Prenasledovanie bývalým partnerom

Tento typ páchatel'a sa vyznačuje vysokou mierou výskytu. O prenasledovanie bývalým partnerom ide až v polovici prípadov. Páchatel'om ex- partnerom nevádi záujem a zásahy polície, sú voči nim imúnni. Zvyčajne sú motivovaní negatívnymi emóciami. Nemôžu sa zmieriť so skutočnosťou, že vzťah, ktorý mali s obeťou už naďalej nepretrváva. Nedokážu sa vyrovnáť s rozpadom vzťahu iným, miernejším spôsobom. Pociťujú zúfalosť, hnev a agresiu, preto nie je neobvyklé, že sa uchýlia k násiliu. Objavujú sa u nich tendencie ubližovať iným.¹⁵² Riziko fyzického násilia je značné. Rovnako je veľmi vysoké aj riziko poškodenia majetku obeť. Vyhrážky ex-partnera je potrebné brať vážne. Odborníci odporúčajú eliminovať všetky formy kontaktu medzi páchatel'om a obeťou. Obeť by sa mala vyhnúť návšteve miest, kde by

---

¹⁴⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Threat assesment: psychologické posudzování nebezpečnosti výhrůžek a hrozeb*, In: MVCR.CZ [online]. © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky [cit.9.4.2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=21499249&doctype=ART&>

¹⁵⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 227-228

¹⁵¹ BOON, J.C.W., SHERIDAN, L. (2001). *Stalker typologies: a law enforcement perspective*, In: *Jurnal od Treat Assessment* [online]. s. 75-97. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/239804606_Stalker_Typologies

¹⁵² ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s.228

potencionálne mohla prísť do kontaktu s páchatelom. V prípade, že prenasledovanie zájde tak ďaleko, že obeť bude nútená presťahovať sa, je dôležité držať novú adresu v tajnosti.¹⁵³

Tu môžeme spomenúť prípad z praxe, ktorý bol impulzom pre vypracovanie projektu krajského riaditeľstva mesta Unna (spomenutý v predošlej kapitole). Manžel sa nedokázal vyrovnáť s hrozbou rozvodu a vyhrážal sa žene zabitím. Manželka incident s vyhrážaním oznámila na polícii. Polícia ale bezprostredne po nahlásení nepodnikla žiadne kroky. Po návrate manželky z policajnej stanice ju už pred domov čakal manžel v aute. Na mieste ju zastrelil. Tento prípad veľmi jasne poukazuje na značnú mieru nebezpečenstva, ktoré obeti od bývalého partnera hrozí. Treba brať do úvahy fakt, že tento typ prenasledovateľa je často veľmi silno ovplyvnený emóciami. Bývalý partner / partnerka si v mnohých prípadoch nedokážu predstaviť život bez toho druhého. Ich konanie sprevádzajú pocity zúfalstva, hnevu alebo túžba po pomste. V niektorých prípadoch nadobúdajú pocit, že už nemajú čo stratiť. Preto sa častejšie uchýľujú k fyzickým atakom než iné typy prenasledovateľov. Je dôležité spomenúť, že existuje aj opačná reakcia ex-partnera, kedy je jeho správanie úplne kontrolované a systematicky sa pokúša dostať obeť znovu k sebe.

Fixovaný prenasledovateľ trpiaci psychickými poruchami

Tento druh tvorí približne 20% všetkých stalkerov. Fixovaných prenasledovateľov, ktorí trpia psychickými poruchami môžeme na základe poznatkov rozdeliť na dva podtypy.

Prvý z nich je menej nebezpečný fixovaný páchatel. Vyskytuje sa napríklad v pracovnej rovine medzi kolegami alebo v škole medzi spolužiakmi. Tento typ prenasledovateľa síce vníma realitu, ale zároveň žije vo svojej vymyslenej ilúzii. Vizualizuje si vysnívaný vzťah s obeťou. Domnieva sa, že i obeť má rovnaké predstavy a tým pádom si vlastne praje byť kontaktovaná z jeho strany. Prenasledovateľ má blízko k psychopatii. Je síce výborný manipulátor, ale riziko fyzického násillia je pomerne nízke a len zriedka sa uchýli k násilnému správaniu. Odborníci radia, aby obeť v danom prípade dala veľmi výrazne najavo svoj negatívny postoj a odmietla páchatel'a. Je nutné, aby si on sám uvedomil, že jeho vysnívaný vzťah je skutočne len fantáziou a obeť neprežíva rovnaké pocity ako on.

---

¹⁵³ BOON, J.C.W., SHERIDAN, L. (2001). *Stalker typologies: a law enforcement perspective*, In: *Jurnal od Treat Assessment* [online]. s. 75-97. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/239804606_Stalker_Typologies

Druhým podtypom je fixovaný páchatel' so zvýšeným rizikom nebezpečenstva pre obeť. Takýto prenasledovateľ trpí závažnejšou psychickou poruchou a je možné, že sa už v minulosti nachádzal v psychiatrickom zariadení. V porovnaní s prvým podtypom sa jedná o invazívnejšie prejavy stalkingu. Páchatel' je nevypočítateľný a agresívny. Môže sa uchýliť až k sexuálnemu napadnutiu. Obeťou sú typicky ženy, ktoré sú pre prenasledovateľa niečím atraktívne, napríklad verejne známe osoby, herečky či političky. Odporúčaným postupom je eliminácia všetkých kontaktov s páchatel'om a vyhľadanie odbornej pomoci. Riziko nebezpečenstva je v danom prípade vysoké. Neodporúča sa brať vyhrážky páchatel'a na ľahkú váhu.¹⁵⁴

Príkladom z praxe je znovu spomínaný prelomový prípad herečky R.Scheaffer. Pobláznený fanúšik s ňou prežíva romantický vzťah, ktorý sa však nachádza len v jeho fantázii. Nedokáže rozoznať realitu a vlastnú ilúziu. Na základe erotickej scény herečky vo filme nadobudne pocit, že ho podvádza a musí za svoju neveru niesť zodpovednosť. Prenasledovanie postupne eskaluje. Od zasielania listov, cez vyhľadávanie osobného kontaktu až po vraždu herečky. U daného fanúšika je zrejma psychická porucha v dôsledku ktorej verí svojim vytvorených fantáziám. Zmyslený vzťah považuje za skutočný. Tento prípad rozhodne nie je ojedinelý ale je jeden z tých, ktoré majú tragický koniec.

Prenasledovanie poblázneným obdivovateľom

Jedná sa o kategóriu prenasledovateľov, pre ktorých obeť predstavuje objekt obdivu, akýsi idol alebo múzu. Prenasledovateľ a obeť nemuseli byť v minulosti v blízkom vzťahu. Obeťou sa môže stať nová kolegyňa v práci, suseda alebo spolužiačka. Percentuálne vyjadrenie výskytu je približne 18%. Riziko fyzického násillia je pomerne nízke. Upätých obdivovateľov môžeme rozdeliť do dvoch skupín, a to na mladých obdivovateľov a obdivovateľov stredného veku.¹⁵⁵ Podstata je u oboch skupín rovnaká. Rozdielnosť pozorujeme len v prístupe a spôsobe riešenia situácie. U mladých prenasledovateľov sa odporúča postup vo forme intervencie a psychoterapie, v priebehu ktorej sa psychológ pokúša o zmenu kognitívnej perspektívy prenasledovateľa. V prípade prenasledovateľov stredného veku sa uplatní podobný prístup

---

¹⁵⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s.228-229

¹⁵⁵ BOON, J.C.W., SHERIDAN, L. (2001). *Stalker typologies: a law enforcement perspective*, In: *Jurnal od Treat Assessment* [online]. s. 75-97. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/239804606_Stalker_Typologies

doplnený o prerušenie všetkých kontaktov s obeťou a snaha o analýzu problémov v ich vzťahu.¹⁵⁶

Sadistický stalker

Štvrtým typom je prenasledovateľ sadista. Vyskytuje sa v najnižšom počte a to zhruba v 12% prípadoch stalkingu. Tento druh stalkingu je možné najlepšie prirovnať práve k lovu koristi. Páchateľ si svoju korisť vyhlíadne a následne na ňu systematicky útočí. Postupne nastáva eskalácia kontroly nad rôznymi oblasťami jej života (sociálnou, profesionálnou alebo súkromnou oblasťou). Páchateľ pociťuje slasť, keď vidí bezmocnosť obeť. Prenasledovateľ môže rozšíriť svoj cieľ na priateľov alebo rodinu primárnej obeť a zintenzívniť tak jej utrpenie a kontrolu nad jej životom.¹⁵⁷ Riziko nebezpečenstva je vysoké. Jedná sa o psychopata, ktorý je pre obeť nebezpečný a jeho jednanie je nevyspytateľné. Typickým znakom je striedanie agresie, citovej chladnosti a prejavov láskavosti smerom k obeť. Pokúša sa o získanie úplnej kontroly nad jej životom. Zastrasovanie má často stúpajúcu tendenciu a aj potreba kontroly zo strany prenasledovateľa sa postupom času zvyšuje. Doporučeným postupom je čo najrýchlejšie obeť úplne izolovať od páchatel'a. Je nutné počítať aj s možnosťou, že páchatel' pravdepodobne bude zisťovať nové informácie o živote obeť, nové bydlisko alebo pracovisko. Je nesmierne dôležité uvedomiť si, že sadistický páchatel' má úplne iné zmýšľanie, trpí psychickou poruchou a z toho dôvodu je potrebné vyhľadať odbornú pomoc a to nie len pre páchatel'a ale aj pre jeho obeť.¹⁵⁸

Klasifikácia na základe miery rizika podľa Mullen

Druhá klasifikácia prenasledovateľov podľa miery rizika, aké predstavujú pre obeť, vznikla už v roku 1990 pod záštitou Mullen. Autor pracuje so štyrmi kritériami. Tými sú intenzita psychického a fyzického poškodzovania obeť, doba a dĺžka prenasledovania, stúpajúca tendencia a opätovné obnovovanie zdanlivo ukončeného prenasledovania.¹⁵⁹

---

¹⁵⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 228

¹⁵⁷ BOON, J.C.W., SHERIDAN, L. (2001). *Stalker typologies: a law enforcement perspective*, In: *Jurnal od Treat Assessment* [online]. s. 75-97. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/239804606_Stalker_Typologies

¹⁵⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 229

¹⁵⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 97-99

Odmietnutý prenasledovateľ- „rejected stalker“

Prvým typom je prenasledovateľ, ktorý bol ohrdnutý alebo odmietnutý vo vzťahovej rovine. S neopätovanou láskou či ukončením vzťahu sa nedokáže vyrovnáť a vzťah sa snaží nahradiť prenasledovaním obete. U páchatel'a prevládajú pocity frustrácie, a prostredníctvom prenasledovania sa buď pokúša znovu obnoviť vzťah s obeťou alebo jeho činy motivuje túžba po pomste.

Hľadač intimity – „intimacy seeker“

Hľadač intimity je prenasledovateľ, ktorý žije vo vlastnom vymyslenom sne. S prenasledovanou osobou nemá nijaký reálny vzťah, ale túži po ňom. Nemusí sa jednať o vzťah sexuálny. Pokúša sa dosiahnuť uznanie danej osoby a dostať sa do jej priazne. Tento typ páchatel'a sa vo svojom vnútri domnieva, že jeho obeť pociťuje rovnakú náklonnosť k nemu ako on k nej. Odmietanie alebo ignorovanie zo strany obete úmyselne prehliada a i bežné gestá si vysvetľuje ako prejav náklonnosti smerom k nemu. Typicky sa jedná o prípady prenasledovania prominentov ale rovnako môže ísť aj o osobu, ktorá nie je verejne známa, a do ktorej sa prenasledovateľ zahľadel a uctieva ju.

Nekompetentný zvodca – „incompetent suitor“

Tretí typ sa vyznačuje chudobným sociálnym životom. Často sa stretáva s odmietnutím zo strany opačného pohlavia. Jeho motiváciou je chodenie na rande, vzájomné zblížovanie sa, alebo sexuálny kontakt s obeťou. Na obeť nie je nijako fixovaný. Keď mu však jeho city neopätuje, jednoducho si vyhliadne nový objekt záujmu.

Zlostný prenasledovateľ- „resentful stalker“

Zlostný prenasledovateľ je motivovaný nenávisťou. Cíti sa ublížene a v jeho očiach je obeťou on sám. Tento typ stalkera je pomerne vytrvalý a jeho nenávistné chovanie eskaluje. Typicky sa môže jednať o bývalého manžela, ktorý cíti, že mu je ublížené v dôsledku rozvodu alebo o kolegu, ktorý prišiel o možnosť povýšenia. Častým prejavom správania smerom k obeti je vyhrážanie sa a zastráňovanie. Cieľom jeho nenávisťi nemusí byť len jedna osoba, ale aj skupina ľudí alebo organizácia. Prenasledovanie obete mu prináša pocit uspokojenia.

Prenasledovateľ predátor – „predatory stalker“

Posledný typ prenasledovateľov tvorí pomerne malé percento z celku. Vyznačuje sa vysokou mierou nebezpečenstva, ktoré pre obeť predstavuje. Postupuje systematicky a premyslene. Vyhľadáva a zbiera informácie o obeti a o jej živote, Jeho chovanie je motivované násilníckou povahou stalkera a agresiou. Fyzické násilie mu prináša pocit slasti a svoje násilné činy si s radosťou vizualizuje. Prenasledovateľ sa snaží byť čo najviac skrytý a utajený. Aj preto je náročné ho zastaviť pred tým než skutočne k niečomu dôjde.¹⁶⁰

6.1. Dimenzia stalkingu

Tvorcovia tretieho prístupu, autori Spitzberg a Cupacha zastávajú názor, že prenasledovateľov síce motivujú k stalkingu rôzne podnety, ale tieto motivácie sa môžu v priebehu prenasledovania meniť a rovnako sa mení i chovanie stalkerov. Z toho dôvodu tento prístup nehovorí o typoch prenasledovania alebo klasifikácii prenasledovateľov, ale používa pojem tzv. „dimenzia stalkingu“. Dimenzia stalkingu je model, ktorý umožňuje vystihnúť zaradenie konkrétneho prípadu prenasledovania na kontinuu dimenzií v jeho premenlivosti. Spitzberg a Cupacha sú názoru, že každý prípad prenasledovania je možné charakterizovať na dvoch elementárnych dimenziách. A to na dimenzii motívov a dimenzii správania. Dimenziu motívov tvoria buď amorózne motívy, ako napríklad obdiv a láska, alebo nepriateľské motívy ako nenávisť, hnev či pomsta. Dimenziu správania rozdeľujeme na kontrolované správanie a nekontrolované - emocionálne správanie.

Obe základné dimenzie sú rozdelené do dvoch pod-dimenzií. Pod-dimenzie sa vzájomne kombinujú a vytvárajú tak štyri kombinácie.

1. Amoróznny a emocionálny stalking

Do prvej kombinácii zaraďujeme napríklad prenasledovanie prominentov či idolov. Motívom prenasledovateľa je najčastejšie platonická zamilovanosť alebo obdiv. Stalker koná expresívne a necháva sa unášať emóciami. Svoje chovanie nemá pod kontrolou. V tomto prípade by riziko nebezpečenstva nemalo byť vysoké.

2. Amoróznny a kontrolovaný stalking

Do tejto kombinácie môžeme zaradiť prenasledovanie bývalým partnerom. Amoróznny motív z dôvodu, že ex - partner môže byť motivovaný pretrvávajúcou láskou k obeti

---

¹⁶⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 98-99

a kontrolovaný z dôvodu, že jeho správanie nemusí vôbec podliehať emóciám, naopak môže byť premyslené a systematické, s cieľom pritiahnúť prenasledovaného späť. Riziko nebezpečenstva je v tomto prípade pomerne nízke.

3. Nepriateľský a kontrolovaný stalking

Sem zaraďujeme napríklad prenasledovanie sadistickým prenasledovateľom. Sadistický stalker je motivovaný negatívnymi podnetmi. Má v sebe túžbu ubližovať a kontrolovať život obeť. Jeho chovanie je premyslené, má sklon k eskalácii. Sadista si dopredu naplánuje svoje kroky a spôsoby zavražďovania obeť. Riziko nebezpečenstva je značné.

4. Nepriateľský a emocionálny stalking

Stalking ex-partnerom je vhodné zaradiť i do štvrtej kombinácie. Na rozdiel od prenasledovania ex-partnerom spomenutým v druhej kombinácii sa bude jednať o pravý opak. Páchateľ nie je motivovaný pretrvávajúcou láskou, ale nenávisťou, alebo pomstychtivosťou. Nepostupuje systematicky a premyslene. Jeho správanie je nepredvídateľné a ovládané negatívnymi emóciami. Riziko ohrozenia obeť je vysoké.¹⁶¹

6.2. Zoznam rizikových faktorov

Posledný prístup vychádza zo skúseností FBI. Obsahuje zoznam niekoľkých znakov, ktoré indikujú či sa obeť nachádza v nebezpečenstve, v prípade, že sa jednotlivé znaky vyskytujú u prenasledovateľa.¹⁶² Týmito znakmi sú:

- Extrémna kontrola - Páchateľ sa snaží mať prehľad o každom kroku obeť. Pokiaľ sa jedná o prenasledovanie vo vzťahovej rovine, tak sa obeť stretáva s častými otázkami typu „Kde si bol/bola?“, „Čo si celý deň robil/robila?“, „Prečo si prišiel/a neskôr?“. Tieto otázky však neznačia úprimný záujem prenasledovateľa o život obeť, ale túžbu kontrolovať, slediť v jej živote a mať o všetkom prehľad.
- Stav zúfalstva - U páchatel'a môžeme pozorovať stavy depresie, stratu životnej perspektívy, negatívny postoj k životu. Takýto páchatel' je podľa môjho názoru nebezpečný práve z dôvodu nechuti k svojmu životu. Osoba ktorá stráca optimizmus a rados , z jej uhla pohľadu už nemá čo stratiť a tak predstavuje pre obeť zvýšené riziko.

---

¹⁶¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 229-230

¹⁶² ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 230-231

Takýto páchatel' môže síce vnímať možný postih za ublíženie obeti, ale nie je pre neho dôvodom, ktorý by ho od násilnej činnosti odradil.

- Násilie na verejnosti- Ide o ďalší znak, ktorý indikuje páchatel'ovu ľahostajnosť k možnému postihu. Násilnými spôsobmi chovania voči obeti sa netají, útočí na ňu aj na verejnosti, a nezaujíma ho názor okolia.
- Kriminálna minulosť- U páchatel'a, ktorý sa už v minulosti dopustil trestného činu dochádza k riziku, že sa ho dopustí znovu, ide o tzv. recidívu. V tomto prípade sú pre obeť nebezpeční hlavne prenasledovatelia, ktorý sa už niekedy dopustili násilného trestného činu.
- Stresové faktory na strane prenasledovateľa - Jedná sa o situácie, kedy sa prenasledovateľ dostane do situácie, ktorá mu spôsobuje nadmerný stres, napríklad príde o zamestnanie alebo sa mu rozpadne vzťah.
- Symbolické násilie - Pojem označuje akty násilia, prostredníctvom ktorých obeť zastráša, napríklad zabitie domáceho miláčika alebo poškriabanie auta, či zničenie nejakej veci, ktorá má pre obeť význam.
- Obviňovanie okolia v spojitosti s nedostatkom sebakritiky - Páchatel' za všetko zlé, čo sa mu v živote stalo, obviňuje ostatných, rodinu, priateľov či partera/ku. Zdravá miera sebakritiky u neho absentuje. Domnievam sa, že takýto páchatel' si sám pred sebou ospravedlní i násilný trestný čin, ktorého sa na obeť dopustí. Dôvod svojho chovania vidí v nesprávnej výchove matky alebo nedostatočnej lásky zo strany otca. Nie je nezvyčajné, že obviňuje samotnú obeť, že jeho činy sú len následkom jej chovania.
- Ďalšími znakmi sú tiež - držanie zbrane, vplyv alkoholu a omamných či psychotropných látok, vyhrážanie sa ublížením či smrťou, avizovanie samovraždy alebo vraždy obeť, používanie detí ako prostriedku nátlaku, alebo prítomnosť psychopatológie

Na záver tejto kapitoly je nutné dodať, že všetky prístupy sa zhodujú na jednom a to, že každý prípad je potrebné posudzovať individuálne. Každý prenasledovateľ je špecifická osobnosť a poznatky, ktoré platili pri jednom prípade nemusia platiť pri inom. Vyššie analyzované prístupy predstavujú akési vodítko pre políciu. Sumarizujú znaky, ktoré sa objavujú u majority prípadov a na základe sumarizácie vytvárajú klasifikácie. To ale neznamená, že páchatel' u ktorého sa spomínané znaky nevyskytujú, alebo nezapadá ani do jednej z klasifikácií, nemôže predstavovať nebezpečenstvo.

7. Dôvodné obavy

Poslednú časť mojej diplomovej práce by som chcela venovať analýze § 354 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákonník, konkrétne pojmu dôvodné obavy v jeho kontexte. O trestný čin nebezpečné prenasledovanie sa jedná v prípade, kedy konanie páchatel'a naplní znaky uvedené v skutkovej podstate daného trestného činu. Týmito znakmi sú dlhodobosť, prenasledovanie prostredníctvom vymedzených foriem v zákone a spôsobilosť vyvolať v obeti dôvodné obavy o jej život alebo zdravie, alebo o život a zdravie jej blízkych osôb. Otázkou k zamysleniu zostáva, čo sa vlastne skrýva pod pojmom dôvodné obavy, a či sa musí jednať o subjektívne vyvolanie dôvodných obáv u konkrétnej obeti, alebo stačí, aby jednanie páchatel'a bolo objektívne spôsobilé vyvolať dôvodné obavy v akejkol'vek osobe.

Existujú isté formy jednania, ktoré spoločnosť objektívne považuje za nežiadúce, či sociálne neprijateľné a v prevažnej väčšine ľudí vyvolávajúce obavy o ich život, zdravie alebo život a zdravie ich blízkych. Takýmto jednaním je napríklad zjavné sledovanie obete, vyhrážanie sa, násilnícke správanie, vyhľadávanie informácií o rodine obete, a podobne. Obavy posilňuje aj okolnosť, kedy sa jedná o neznámeho páchatel'a s ktorým obeť nemala ani nemá žiaden bližší vzťah a nevie čo od páchatel'a môže čakať. Asi každého by vydesila neznáma osoba, ktorá si zisťuje a zhromažďuje informácie o vás alebo o vašej rodine, či pravidelne sledí pod oknami vášho domu.

Subjektívne vyvolanie dôvodných obáv je vzbudenie obavy o život a zdravie u konkrétnej obeti. Niektoré osoby môžu byť na prejavy stalkera imúnnejšie a nemusia pociťovať strach. Typickým prípadom je stav, kedy obeť prenasledovateľ'a poznajú. Žena si povie, že vyhrážky bývalého manžela sú len pokusmi o obnovenie vzťahu, a aj keby totožné konanie v inej osobe strach skutočne vyvolalo, ona zostáva kludná. Ďalším prípadom môže byť herec, ktorý je zvyknutý na extrémnejšie prejavy pozornosti od svojich fanúšikov alebo naopak neprajníkov a nad výhražnými listami, telefonátmi či sledovaním len mávne rukou.

Výkladom dôvodných obáv v skutkovej podstate trestného činu nebezpečné prenasledovanie § 354 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb., TZ sa vo svojom odôvodnení zaoberal Najvyšší súd Českej republiky v niekoľkých uzneseniach. Mená sú anonymizované z dôvodu zachovania ochrany osobných údajov.

V uznesení zo dňa 11. 7. 2018. sa jednalo o prípad upratovačky GK vojenského zariadenia, ktorá sa stala obeťou nebezpečného prenasledovania páchatel'a JB Upratovačka pred súdom

prvého stupňa uviedla, že ju obvinený sledoval pri práci, úmyselne vyhľadával na pracovisku, zasielal je množstvo SMS správ alebo jej telefonoval mimo pracovnú dobu. Jednanie obvineného časom eskalovalo. Na pracovisku jej zanechával odkazy, nevhodne sa jej dotýkal v partiách pozadia, vyhľadával informácie o jej rodine. GK dala obvinenému niekoľkokrát najavo svoj nezáujem, čo potvrdil aj svedok. Jeden zo svedkov uviedol, že o jednaní JB vedel, GK sa mu zverila s tým, že má strach chodiť do práce a svoje tvrdenie podložila ukážkou SMS správ od obvineného. Svedkovia uviedli, že GK sa dokonca v dôsledku prenasledovania psychicky zrútila. Súd prvého stupňa uznal obvineného vinným zo spáchania trestného činu nebezpečné prenasledovanie a uložil mu peňažitý trest. Po neúspešnom odvolaní sa JB dovolal k najvyššiemu súdu. JB okrem iného vo svojom dovolaní namieta, že jeho jednanie nebolo spôsobilé v obeti vzbudiť dôvodnú obavu.

Najvyšší súd dovolanie JB odmietol a vo svojom odôvodnení sa venoval okrem iného aj výkladu spojenia „vzbudiť dôvodné obavy“ v kontexte trestného činu nebezpečné prenasledovanie. Najvyšší súd uvádza, že dôvodnou obavou sa rozumie obava objektívne spôsobilá vyvolať vyšší stupeň tiesne, úzkosti alebo pocitu zla, pričom však nie je nutné, aby tento pocit v poškodenom reálne vyvolala. Takže dôvodná obava v konkrétnom prípade nemusí vzniknúť, ale existuje reálne možnosť jej vzniku. Dôvodnou obavou o život a zdravie je aj spôsobenie psychickej poruchy. Podľa súdu je nutné vychádzať zo skutkového zistenia. V tomto konkrétnom prípade dôvodná obava o život a zdravie obete rozhodne existovala. Súd vychádzal z predvedených dôkazov, a to konkrétne SMS správ, ktoré JB obeti zasielal a výpovedí svedkov, ktorý tvrdenie poškodenej potvrdili. Fakt, že JB sťažoval poškodenej prácu a poškodená sa musela pred ním skrývať, čím došlo k zhoršeniu jej psychického stavu, si všimli aj svedkovia. Dokonca sa psychicky zrútila a požiadala o preradenia na iné pracovisko. To svedčí o tom, že GK dôvodnú obavu skutočne mala. Súd túto námietku obvineného posúdil ako zjavne neopodstatnenú.¹⁶³

Problém môže nastať pri dokazovaní vzniku dôvodných obáv alebo okolností na základe ktorých by dôvodné obavy vzniknúť mohli. Preto je nesmierne dôležité, aby si obeť uchovávala všetky SMS správy, e-maily, listy, odkazy, po prípade aby vyfotila poškodený majetok a podobne. Výhodou pri dokazovaní dôvodných obáv na súde môže byť aj rozhodnutie obete zdôveriť sa so svojím problémom okoliu alebo dokonca vyhľadať odbornú pomoc. Keď okolie o probléme vie, môže pred súdom zastať rolu svedka a obavy obete potvrdiť. Najvyšší súd vo

---

¹⁶³ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 11.7.2018, č.j. 4 Tdo 777/2018-26

svojom odôvodnení uvádza: „jednání obviněného vzbudilo v poškozené důvodnou obavu o její život a zdraví, když tato si opakovaně na nevhodné chování obviněného stěžovala jiným osobám, svěřovala se a ukazovala SMS zprávy, z čehož je nepochybné, že se snažila určitým způsobem najít u těchto osob pomoc a ochranu, když se jednalo o osoby, které pracovaly na jednom pracovišti s obviněným“.¹⁶⁴

Najvyšší soud d'alej v uznesení zo dňa 15. 2. 2018 uviedol, že „...za rozhodující pro posouzení existence důvodné obavy je třeba považovat hledisko subjektivně pociťované újmy poškozeného, byť určitým způsobem objektivizované“. Ďalej v odôvodnení tiež vníma dôvodnú obavu ako obavu objektívne spôsobilú vyvolať pocit tiesne, strachu či úzkosti, pričom táto obava nemusí vzniknúť, ale jej vznik musí byť reálny.¹⁶⁵

Vznikom dôvodných obáv u obeti sa zaoberal Najvyšší súd Českej republiky aj v uznesení zo dňa 24. 4. 2019. Obvinený PS bol okrem iného uznaný vinným aj z trestného činu nebezpečné prenasledovanie. Obvinila ho jeho bývalá družka GB Obvinený nedokázal prekonať rozpad vzťahu a bývalú partnerku neustále telefonicky obťažoval, vyvolával jej a posielal jej výhražné SMS správy, v ktorých sa jej vyhrážal zbitím či ublížením na zdraví. GB uviedla, že obvinený je agresívnej povahy a z toho dôvodu mala skutočný strach, že svoje vyhrážky aj uskutoční. PS vo svojom dovolaní namieta, že sa nemohol dopustiť trestného činu nebezpečné prenasledovanie lebo jeho jednanie nedosiahlo dostatočnú intenzitu, ani dobu trvania, aby naplnilo znaky uvedené v skutkovej podstate. Najvyšší súd dovolanie odmietol a v odôvodnení uvádza: „Pro posouzení "důvodné obavy" postačuje, aby byla obava dána i souhrnem všech či některých z těchto alternativních forem, aniž by u každé z nich musel konkrétní znak nutně dosahovat takové intenzity, která by byla požadována, pokud by existovala jen jako jediná“ dodáva, že je nutné aby sa dôvodná obava týkala zdravia alebo života a aby bola reálna. Tieto kritériá odlišujú nebezpečné prenasledovanie od iných prejavov, ako je napríklad vyhľadávanie bývalého partnera, či zasielanie častých SMS správ, alebo mobbing u ktorých však v skutočnosti o nič nebezpečné nešlo. V danom prípade jednanie PS v obeti dôvodné obavy spôsobilo. P.S. sa vyhrážal ublížením na zdraví a keďže GB vedela o agresívnej povahe obvineného, čo potvrdil aj svedok, ktorý bol v minulosti prítomný pri konflikte medzi GB a PS, bolo jej jasné, že je schopný svoje vyhrážky aj uskutočniť.¹⁶⁶

¹⁶⁴ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 11.7.2018, č.j. 4 Tdo 777/2018-26

¹⁶⁵ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 15.2.2018, č.j. 6 Tdo 142/2018-34

¹⁶⁶ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 24.4.2019, č.j. 8 Tdo 178/2019-1053

Autori komentáru k trestnému zákonníku uvádzajú, že dôvodnou obavou o život alebo zdravie svoje, či blízkych sa rozumie obava, ktorá je objektívne spôsobilá vyvolať vyšší stupeň obáv, úzkosti či iného tiesnivého pocitu zla. Nie je nutné, aby tento pocit skutočne v poškodenom vznikol. Dôležité je, že jej vznik je reálny. Do skupiny dôvodných obáv zahrňujeme nielen obavy o svoj život a fyzické zdravie, ale aj obavy o spôsobenie dušenej poruchy. Príkladom je aj vyššie spomínaný prípad upratovačky GK, ktorá sa v dôsledku prenasledovania psychicky zrútila a požiadala o preradenie na iné pracovné miesto. Autori komentára apelujú na dôležitosť hodnotenia povahy a závažnosti vyhrážania sa. Podotýkajú, že je dôležité odlišovať jednanie páchatel'a, ktoré je skutočne spôsobilé vzbudiť dôvodné obavy od iných prejavov, kedy síce padli tzv. „silné slová“, ale reálne o nič závažné nešlo.¹⁶⁷ Z uvedeného je možné vyvodit', že podstatou prečinu nebezpečné prenasledovanie nie je ublíženie na zdraví, či zabitie, ale fakt, že páchatel' jedná s úmyslom v poškodenom vyvolať pocit úzkosti a strach o svoje zdravie a život, alebo o zdravie a život svojej rodiny a blízkych. Najvyšší súd Českej republiky v uznesení zo dňa 12. 12. 2012 uvádza, že spoločenská škodlivosť tohto prečinu sa dá odvodit' od celkového počtu jednotlivých útokov, na základe ktorých eskalovala miera vyhrážok a v spojitosti s nimi aj miera obáv, ktorú páchatel' v obeti vyvolal.¹⁶⁸

Štátne zastupiteľstvo pri riešení tohto prečinu tiež kladie dôraz na dĺžku doby prenasledovania. Vo svojom výklade uvádza, že všeobecnou podmienkou spáchania trestného činu nebezpečné prenasledovanie je fakt, že jednanie páchatel'a je schopné vzbudiť v obeti dôvodnú obavu o svoje zdravie, život alebo zdravie či život jej blízkych. Táto obava ale nemusí vyplývať výlučne z vyhrážok. Dôvodnom vzniku obavy môže byť práve dlhá doba trvania prenasledovania. Konanie spôsobilé vzbudiť v poškodenom obavu o zdravie a život nemôže byť zúžené len na prípady, kedy sa páchatel' vyslovene vyhráža násilím. K násiliu nemusí dôjsť ani pri vynucovaní kontaktu s obeťou. Postačí, ak je jednanie páchatel'a urputné a vykazuje bezprostrednú či sprostredkovanú prítomnosť páchatel'a. Určujúcim faktorom je podľa najvyššieho štátneho zástupcu dlhá doba prenasledovania, sústavnosť a počet kontaktov páchatel'a s poškodeným, ktoré majú negatívny dopad na jeho psychický stav.¹⁶⁹ V tomto konkrétnom prípade išlo o dovolanie štátneho zástupcu v neprospech obvineného. Najvyšší

---

¹⁶⁷ ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9. s. 3011-2012

¹⁶⁸ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 12.12.2012, sp.zn. 7 Tdo 1492/2012

¹⁶⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 11.09.2013, sp. zn. 7 Tdo 872/2013

súd názor najvyššieho štátneho zástupcu v danom prípade nepodporil a dovolanie odmietol. Jednalo sa totiž o prenasledovanie bývalej manželky. Poškodená uviedla, že obvinený narúšal jej súkromný život tým, že nazeral cez plot na ich záhradu, dlho zvonil pri dverách, nečakane ju kontaktoval, a podobne. Raz s ňou pri stretnutí zatriasol a slovne ju atakoval. Práve toto jednanie v nej údajne vzbudilo dôvodnú obavu o život a zdravie. Súd má za to, že obvinený svojím jednaním nenaplnil skutkovú podstatu trestného činu nebezpečné prenasledovanie. Obvinený síce vyhľadával jej prítomnosť a sledoval ju a bola splnená aj podmienka doby trvania, ale keďže sa jednalo o bývalého manžela súd má za to, že dôvodná obava na strane bývalej manželky nevznikla. Prípado by sa posudzoval inak, keby bol prenasledovateľom neznámy páchateľ.¹⁷⁰ Práve tu sa odráža dôležitosť posudzovania každého prípadu zvlášť s dôrazom na všetky jeho okolnosti. Môže totiž nastať situácia, kedy sa bývalá manželka pokúsi uškodiť druhej strane. V takom prípade je schopná zveličiť aj neškodné pokusy o kontakt a obnovenie vzťahu. Problém vidím aj pri dokazovaní. Často býva jediným dôkazom výpoveď poškodenej/ho alebo svedectvo jej/jeho kamarátov či rodiny. Preto by súd mal klásť dôraz na posudzovanie vierohodnosti daného svedka.

Z analýzy jednotlivých uznesení je možné vyvodit' poznatok, že skutočne postačí, aby sa jednalo o obavu objektívne spôsobilú vyvolať v obeti strach o svoj život a zdravie alebo o zdravie a život svojich blízkych. Obava sa môže dotýkať nielen fyzického, ale aj psychického zdravia. Takže v prípade, kedy neznámy kolega sledoval kolegyňu na pracovisku a znepríjemňoval jej výkon práce do takej miery, že sa psychicky zrútila, sa rozhodne jedná o dôvodnú obavu, ktorá je objektívne spôsobilá vyvolať strach u majority ľudí. Takisto manžel s násilníckou minulosťou, ktorý sa vyhráza bývalej manželke asi vyvolá dôvodnú obavu o zdravie a život v každom z nás. Keďže je nutné predísť zneužívaniu daného inštitútu, súd musí počítať aj s prípadmi, kedy sa obeť snaží prifarbiť realitu a i z neškodných pokusov o obnovenie vzťahu a vytvorit' trestný čin nebezpečné prenasledovanie.

---

¹⁷⁰ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 11.09.2013, sp. zn. 7 Tdo 872/2013

8. Rozbor vybranej kazuistiky (prípadové štúdie)

V poslednej časti mojej diplomovej práce rozoberiem pár mnou vybraných rozhodnutí Najvyššieho súdu České republiky týkajúcich sa trestného činu nebezpečné prenasledovanie z kriminologickej stránky. S ohľadom na ochranu osobných údajov sú rozhodnutia anonymizované, čo sa týka mien a dátumov narodení, prípadne iných osobných údajov.

8.1. Prípad č. 1. Ukončenie intímneho vzťahu

Poškodená KH pred súdom prvého stupňa uviedla, že prenasledovanie začalo, keď ukončila intímny pomer s obvineným TT. Obvinený jej neustále vyvolával a to nielen zo svojho mobilu, ale aj z rôznych telefónnych automatov, zasielal jej obrovské množstvo SMS správ (cca. 53 SMS správ denne). Správy boli často výhražného charakteru. Obvinený prostredníctvom nich poškodenej vyhrážal, že pokiaľ sa bude stýkať s inými mužmi, tak “skončí špatne“, že by ju musel zničiť, zabiť, alebo že sa postará, aby prišla o zamestnanie a tým pádom bude bez hypotéky a odnesú si to jej deti. Na parkovisku pred školou sa jej pokúšal vziať kľúče od auta, bránil jej v odjazde a vulgárne jej pritom nadával. Sledoval ju. Potom čo sa s ňou stretol v garážach, tak ju držal za ruky a pýtal sa na otázky z jej súkromného života. Keď sa ho snažila odohnať, tak do nej strčil a ona sa udrela chrbtom o stenu. Celú dobu na ňu kričal, že sa nesmie s nikým stýkať a vynucoval si rôzne sľuby. Pre úplnosť treba uviesť, že KH nebola nikdy s TT v manželskom zväzku a deti nie sú ich spoločné. KH pracuje vo firme, ktorú vlastní otec obvineného, pričom obvinený bol jej vedúcim pracovníkom. Jediný vzťah, ktorý medzi sebou mali, bol vzťah intímny.

Súd prvého stupňa uznal TT vinným zo spáchania trestného činu nebezpečného prenasledovania podľa § 354 odst. 1. písm. a), b), c), d) TZ a prečinu obmedzovania osobnej slobody podľa § 171 odst. 1. TZ. Uložil mu trest odňatia slobody v dĺžke 6 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 8 mesiacov a náhradu nemajetkovej ujmy.

K Najvyššiemu súdu ČR sa dovoláva obvinený TT. Vo svojom dovolaní argumentuje hlavne tým, že došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu skutku, pretože neboli naplnené znaky v skutkovej podstate a ďalej že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 36 LZPS.¹⁷¹ Nedostatky vidí hlavne v tom, že z predvedených dôkazov nie je možné jednoznačne vyvodit', že by sa dopustil jednania popísaného vo výrokovej časti

---

¹⁷¹ Listina základných práv a svobod, vyhlásená usnesením predsedníctva České národní rady ze dne 16.12.1992 jako součást ústavního pořádku České republiky pod č. 2/1993 Sb.

napadnutého rozhodnutia. Jediným dôkazom v jeho neprospech je totiž výpoveď poškodenej KH.

Najvyšší súd sa vo svojom uznesení vyjadril k namietaným nedostatkom zistených skutočností nasledovne: Skutok sa odohrával výlučne medzi TT a KH bez prítomnosti ďalších osôb. Súd prvého stupňa vypočul okrem poškodenej aj dostupných svedkov (napríklad matku KH). Súdu boli predložené fotokópie SMS správ a e-mailov, zvukový záznam poškodenej volajúcej na linku 158, videozáznam z kamery na aute poškodenej. Súd tiež objasňoval identitu vodiča, ktorý KH sledoval. Síce nie je na žiadnom zázname vidieť jeho tvár, ale podľa reťazca ostatných nepriamych dôkazov zobral za preukázané, že touto osobou je obvinený.

Súd sa ďalej vyjadril k námietkam proti právnej kvalifikácii. Konanie obvineného popísané v bode 1) prekročilo hranicu sociálne prijateľného chovania. Konanie TT postupne gradovalo a nadobúdalo vyššej intenzity, a to aj napriek tomu, že mu KH dala najavo svoj nezáujem. Súd konanie TT označil ako vytrvalé, systematické, postupne gradujúce, dlhodobé a cielené i napriek odporu poškodenej. Spôsob, intenzita a hrozby boli spôsobilé vyvolať dôvodné obavy o život a zdravie poškodenej alebo jej detí. Znak dlhodobosti je splnený tým, že obvinený čin páchal viac než 4 a pol mesiaca.

Súd posúdil dovolanie obvineného ako zjavne neopodstatnené a odmietol ho.¹⁷²

Kriminologická analýza a posúdenie nebezpečenstva:

Prípado by som zaradila do skupiny prenasledovanie ex-partnerom . Aj keď TT nebol partnerom KH v pravom slova zmysle, mali medzi sebou istý vzťah intímneho charakteru. Je dosť možné, že TT prechovával k poškodenej isté city a práve preto sa nedokázal s rozpadom intímneho vzťahu vyrovnáť. Podľa Mullenovej typológie by sa mohlo jednať o odmietnutého prenasledovateľa. Domnievam sa, že TT bol názoru „pokiaľ ťa nemôžem mať ja, tak nikto“, a práve preto si vynucoval od KH, aby sa nestýkala s inými mužmi. Z jeho chovania je zrejmá frustrácia. Podľa modelu dimenzie stalkingu od Spitzberga a Cupacha by som tento prípad zaradila pod kombináciu amorózný - emocionálny stalking, ktorý sa občas prelína do nepriateľského. Konanie TT bolo podľa mňa nepremyslené a ovplyvnené emóciami. Som toho názoru, že hnacím motorom jeho konania je frustrácia z ukončenia pomeru a snaha o znovuoobnovenie, ktorá sa strieda s pocitom nenávisťi voči KH z dôvodu, že vzťah ukončila. Preto TT na jednej strane KH ustavične vyvoláva, vypisuje správy, požaduje, aby sa nestýkala

---

¹⁷² Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 13.1.2021, sp.zn. 8 Tdo 1317/2020

s inými mužmi a zisťuje informácie o jej súkromí, ale na strane druhej je agresívny, vyhráža sa a dokonca použije aj fyzickú silu. Spôsob prenasledovania je aj distálny aj proximálny. TT sa dostáva úmyselne do blízkosti obeť (pokúsil sa jej zobrať kľúče od auta, drží ju za ruky a kričí na ňu, atď...), ale taktiež jej zasiela množstvo SMS správ, e-mailov a opakovane jej telefonuje. Čo sa týka rizika, ktoré predstavuje pre obeť, som toho názoru, že riziko je značné. Chovanie TT popísané vyššie značí o pomerne vysokej miere agresie (chcel jej zobrať kľúče od auta, vyhrážal sa zabitím, zničením, dokonca, že si to odskáču jej deti, bránil jej v odjazde autom, chytil ju za ruky a vulgárne na ňu kričal...). Keďže bol na pracovisku jej vedúci, mal nad ňou dokonca moc aj v pracovnej oblasti. Vedel, že je slobodná matka a nemôže si dovoliť prísť o prácu. O prácu by nechcela prísť ani kvôli hypotéke, ktorú splácala. Som toho názoru, že sa v tomto prípade prejavila obsesívna fixácia odsúdeného na obeť. Obťažoval ju vytrvale, systematicky, úporne, a to aj napriek jej odmietavému postoj. V prípade sa objavujú rizikové faktory, ako napríklad používanie detí ako prostriedku nátlaku, vyhrážanie sa smrťou a ublížením na zdraví, násilie na verejnosti (na parkovisku pred školou sa jej pokúšal vziať kľúče od auta, bránil jej v odjazde, a vulgárne jej pritom nadával).

8.2. Prípade č. 2. Sexuálna prítlačivosť

V druhom prípade figuruje obvinený JUDr. JG, ktorý hlavne sexuálne obťažoval poškodenú RB. Obvinený ju dlhodobo prenasledoval na verejných priestranstvách a opakovane jej dával ponuky k pohlavnému styku. Narušoval jej intímnu zónu, dotýkal sa jej, prípadne otieral niektorú časť svojho tela o ňu. Vyhrážal sa jej fyzickou likvidáciou, čo potvrdil aj partner RB. Postával pred jej domom, v nočných hodinách písal na píšťalke pred domom, aby tak rušil jej nočný klud. Dokola jej ponúkal pohlavný styk. Jedného dňa jeho obťažovanie vyvrcholilo. Keď sa RB vracala z lesa, vyskočil spoza krovia, chytil ju za rameno a opakovane jej opäť ponuku k pohlavnému styku. Následne ju prenasledoval až domov. RB uviedla, že jej tým spôsobil psychické problémy, obmedzoval ju v jej obvyklom spôsobe života, vyvolal v nej strach z návštev verejných priestorov a obavu o zdravie a život. Svedkovia uviedli, že obvinený a poškodená mali medzi sebou vyhrotené susedské vzťahy a boli znepriatelení majiteľia susedným nehnuteľnosť.

Súd prvého stupňa uznal obvineného JG vinným zo spáchania trestného činu nebezpečné vyhrážanie podľa § 353 odst. 1 TZ a nebezpečné prenasledovanie podľa § 354 odst. 1 písm. b), d) TZ, a udelil mu trest odňatia slobody v dĺžke 1 roku, ktorý podmienene odložil na skúšobnú dobu 3 roky. Ďalej obvinenému uložil, aby sa v skúšobnej dobe zdržal neoprávnených zásahov

do práv poškodenej RB a jej rodiny. Poškodenú odkázal na občianskoprávne konanie vo veci uplatnenia nároku na náhradu škody.

Obvinený JG sa dovolal k Najvyššiemu súdu ČR. Vo svojom dovolaní namieta hlavne nesprávne právne posúdenie skutku, alebo iné nesprávne vecné posúdenie. Vo vzťahu k trestnému činu § 354 odst. 1. písm. b), d) TZ namieta, že súd neuviedol dobu prenasledovania, druh kontaktu, závažnosť, početnosť, či intenzitu útokov. A preto má za to, že odsudzujúci rozsudok je nepreskúmateľný.

Najvyšší súd uviedol, že všetky zákonné znaky dané prečinu sú v popise skutku uvedené. Súd znovu popísal zistený skutkový stav súdu prvého stupňa. Dovolanie odmietol ako zjavne neopodstatnené.¹⁷³

Kriminologická analýza a posúdenie nebezpečenstva:

Na jednu stranu by bolo možné JG zaradiť do skupiny páchatel'ov tzv. prenasledovateľov z vášne. JG a RB spolu nemali nijaký vzťah. Je zjavné, že JG pociťuje akúsi erotickú príťažlivosť, a poškodená ho priťahuje hlavne fyzicky. Z jeho jednania vyplýva, že mu nejde o zblíženie sa, alebo získanie si náklonnosti či obdivu, ale len o sexuálny kontakt. Z určitej časti by na JG sedela charakteristika tzv. nekompetentného zvodcu – „incompetent suitor“, ale ten sa vyznačuje tým, že na obeť nie je fixovaný a pokiaľ ho obeť odmieta, jednoducho si vyhliadne nový objekt záujmu. Avšak prenasledovanie RB trvalo takmer 5 rokov a to aj napriek výrazne odmietavému postoju poškodenej. Ale v danom prípade sa skôr jedná o akt pomsty než túžbu. Vyplýva to z vyjadrenia štátnej zástupkyne, ktorá uvádza, že z výpovedí susedov je zrejmé, že JG a RB nemali medzi sebou dobré susedské vzťahy a pravdepodobne teda ide o akty nenávisti a pomsty. Tým sa nám mení motív stalking z erotickej túžby (amorózny motív) na nepriateľský. Podľa modelu dimenzie stalkingu by som tento prípad zaradila pod stalking nepriateľský a kontrolovaný. Spôsob stalkingu je vo veľkej miere proximálny (dotýkal sa jej, obtieral sa o ňu, pískal pre domom na písťalku, vyhľadával ju na verejnosti, atď...). Čo sa týka rizika, ja osobne si nemyslím, že by tu bolo vysoké riziko nebezpečenstva, práve naopak. Prenasledovanie trvalo dosť dlhú dobu, ale odsúdený poškodenú ani raz nenapadol fyzicky. Aj keď sa jej vyhrážal „fyzickou likvidáciou“ a raz jej dokonca povedal, že ju zabije, čo v nej mohlo vzbudiť obavu, nemyslím si, že by svoje vyhrážky zrealizoval. V prípade kedy na ňu vyskočil z krovia mohlo dôjsť k fyzickému napadnutiu, možno aj k znásilneniu, keďže

---

¹⁷³ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 15.2.2017, sp.zn. 8 Tdo 94/2017

okolnosti nasvedčovali tomu, že v okolí (na okraji lesa) boli sami. Napriek tomu len zopakoval ponuku na sexuálny styk a RB prenasledoval dotyčnú domov. K žiadnemu násiliu z jeho strany však nedošlo. Konanie JG je síce zásahom do integrity RB a jej obvyklého spôsobu života, je nevhodné a obťažujúce ale nemyslím si, že v tomto prípade hrozí dotyčnej nejaké väčšie nebezpečenstvo.

8.3. Prípád č. 3. Odmietnutá manželka

Obvinená PM prenasledovala svojho manžela KM po tom čo jej oznámil, že sa s ňou plánuje rozviesť. PM mu opakovane vyvolávala a zasielala veľké množstvo SMS, ktorých obsah bol rôznorodý. SMS správy obsahovali prosby o obnovenie vzťahu, urážky a vulgarity, vyhrážanie sa samovraždou a zničením vecí pariacich KM, obviňovanie a požiadavky na vrátenie peňazí, ktoré jej KM údajne dlhuje. Ďalej sa poškodenému vyhrážala, že mu nedá pokoj, postará sa o to, že zažije peklo, ďalej, že ho nahlási na políciu za rôzne skutky, ktorých sa však KM nedopustil (napríklad že ju údajne napadol, okradol, obchytával nepľnoletú vnučku, alebo že šoféroval pod vplyvom alkoholu). Obvinená viackrát na políciu skutočne telefonovala a podávala rôzne trestné oznámenia. Dokonca telefonovala aj do zamestnania poškodeného a oznamovala jeho kolegom že je kriminálnik, ktorý ma epilepsiu a lieči sa na psychiatrii. Novej partnerke poškodeného, KD tiež často telefonovala a posielala SMS správy s výhražným charakterom, že ju zničí, počká si na ňu, zničí jej auto, zavolá jej šéfovi alebo, že ju udá pre ublíženie na zdraví. Obsahom správ bolo aj oznámenie aby sa neťahala s jej manželom a dala od neho ruky preč, a aj pranie smrti jej a jej matke. Obvinená skutočne do cestovnej kancelárie v ktorej KD pracovala zatelefonovala a oznámila kolegom, že KD zmanipulovala jej chorého manžela. Ďalej sa vyhrážala aj cestovnej kancelárii, že pokiaľ nebude riešiť jen sťažnosť na KD, tak sa obráti na Asociáciu cestovných kancelárií. KD sa v dôsledku tohto chovania obžalovanej psychicky zrútila, bojí sa chodiť do zamestnania a obáva sa o svoj život aj život svojej matky.

Súd prvého stupňa uznal obvinenú vinnou z trestného činu nebezpečné prenasledovanie v zmysle § 354 odst 1. TZ a uložil jej trest odňatia slobody v dĺžke 6 mesiacov, jeho výkon podmienene odložil na skúšobnú dobu v dĺžke 24 mesiacov.

Odvolanie obvinenej bolo Krajský súdom v Českým Budějovicích zamietnuté. Obvinená sa následne dovolala proti trestu, ktorý je podľa nej až neprimerane prísny. Najvyšší súd jej odvolanie odmietol.¹⁷⁴

Kriminologická analýza a posúdenie nebezpečenstva:

V danom prípade ide o prenasledovanie bývalou partnerkou (v našom prípade ešte stále manželkou). PM sa nevie vysporiadať s ukončením manželstva a všemožne sa snaží nie len manželstvo zachrániť a zároveň chce poškodenému a jeho novej partnerke ublížiť. Konanie PM je emocionálnej a impulzívne. Podľa modelu dimenzie stalkingu je motív dotýčaj sa rozhraní amorózneho a nepriateľského. Amoróznym preto, lebo od poškodeného chce, aby obnovili ich vzťah a nerozvedli sa, a od novej partnerky aby od neho dala “ruky preč“. Nepriateľský z dôvodu, že pravdepodobne si pomaly uvedomuje, že manželstvo končí a ona pociťuje voči partnerovi zlosť a nenávisť. Snaží sa uškodiť KM aj jeho novej partnerke telefonátmi do práce, vyhráža sa im, atď. Konanie je emocionálne, nesystematické, obsah vyhrážok je rozporuplný. Raz chce vzťah obnoviť, potom poškodenému ublížiť alebo sa dokonca zabiť. Podľa Mullenovej typológie by sa mohlo jednať o typ zlostného prenasledovateľa - „resentful stalker“. Zlostným prenasledovateľom je najčastejšie práve bývalý manžel/ka, ktorý cíti, že mu je ublížené v dôsledku rozvodu. Častým prejavom správania smerom k obeti je vyhrážanie sa a zastrašovanie. Spôsob prenasledovania je skôr distálny, keďže používa telefón, často telefonuje poškodenému, často píše SMS správy jemu aj jeho novej partnerke, telefonuje do ich zamestnania a na políciu. Riziko nebezpečenstva tu rozhodne je. PM je schopná ublížiť, ale domnievam sa, že skôr po kariérnej a psychickej stránke, než fyzickej. PM sa nijako nepokúšala dostať do fyzickej blízkosti KM, ani jeho novej partnerky, a ani nedošlo k fyzickým atakom alebo poškodeniu vecí. Vyhrážky sa nenaplnili. Uskutočnili sa len telefonáty do zamestnania a políciu. Rizikovými faktorom je v danom prípade avizovanie samovraždy.

8.4. Prípad č. 4 Agresívny žiarlivec

Obvinený DP strpčoval život svojej bývalej partnerke JV niekoľko mesiacov. Zasielal jej množstvo SMS správ a neustále jej telefonoval. JV uviedla, že v niektoré dni sa dostala od dotýčaj sa až o 855 neprijatých hovorov a správ za jeden deň. V SMS správach jej vyčítal rozchod a obviňoval ju z nevery. Opakovane ju oslovoval rôznymi vulgarizmami. Vyhrážal sa

---

¹⁷⁴ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 26.9.2019, č.j. 6 Tdo 1112/2019-339

jej, že “vezme spravodlivosť do svojich rúk a bude“, alebo že bude robiť peklo jej rodine. DP poškodenú opakovane obviňoval, že ona zapríčinila všetko, čo sa mu v živote deje a je dôvodom jeho psychických problémov. Jeho konanie vyvrcholilo v júni roku 2015, keď poškodenú zatiahol za ruky do jeho vozidla, zabránil jej vystúpiť a následne ju doviezol do miesta jeho bydliska. Vtiahol ju do domu a to i napriek jej výslovnému nesúhlasu. V dome ju držal niekoľko hodín proti jej vôli. Poškodená uviedla, že jej pľul do tváre, kopal ju do brucha a nôh, chytil ju pod krkom a vyhrážal sa jej. Následne si vyžiadal jej mobilný telefón so všetkými prístupmi a heslami na jej sociálne siete, hlavne facebookový profil, ktorý následne požíval. Po niekoľkých hodinách DP dom opustil a vtedy sa JV podarilo ujsť. Mobil poškodenej nikdy nevrátil.

Súd prvého stupňa uznal DP vinným z trestného činu lúpeže podľa § 173 odst. 1 TZ, prečinu obmedzovanie osobnej slobody podľa § 171 odst. 1 TZ a prečinu nebezpečné prenasledovanie podľa § 354 odst. 1 písm. c), e) TZ . Obvinenému bol uložený trest odňatia slobody v dĺžke 2 rokov, ktorého výkon súd podmienene odložil na skúšobnú dobu v dĺžke 2 roky. Poškodenú odkázal s nárokom na náhradu škody na civilný súd.

K Najvyššiemu súdu sa dovolal obvinený, ktorý predovšetkým namietal nedostatky v dokazovaní a to, že súd nepreviedol ním navrhovaný dôkaz.

Najvyšší súd rozhodol, že dovolanie DP nebolo podané z dôvodov stanovených zákonom, a dovolanie odmietol.¹⁷⁵

Kriminologická analýza a posúdenie rizika

Jedná sa o ďalší prípad prenasledovania bývalým partnerom, čo len potvrdzuje fakt, že tento typ prenasledovateľov figuruje až u polovici všetkých stalkingov. DP nie je schopný uniesť rozpad vzťahu a uchyluje sa k extrémnym prejavom žiarlivosti. Znovu pozorujeme model myslenia “keď ťa nemôžem mať ja, tak nikto“. Podľa Mullenovej typológie je možné DP zaradiť do skupiny tzv. odmietnutých stalkerov “rejected stalkers“. Forma prenasledovania je distálna (SMS správy, správy na sociálnych sieťach, telefonáty) aj proximálna (násilné držanie v aute a v dome, fyzické ataky). Domnievam sa, že jeho konanie je motivované pretrvávajúcou náklonnosťou k JV. Usudzujem tak na základe jeho prehnanej žiarlivosti

---

¹⁷⁵ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 27.9.2017, sp.zn. 3 Tdo 1065/2017

a potrebe mať prehľad o jej súkromí prostredníctvom prístupu k facebookovému profilu. Z toho vyplýva, že sa bude jednať o amorózny- emocionálny druh stalkingu, ktorý je pre ex-parterov príznačný. Emocionálny z dôvodu, že jeho konanie nie je nijak premyslené či naplánované, ale skôr impulzívne. Je zrejmé, že páchatel' je jedinec so skonom k agresii, čo je badateľné pri posielaní vulgárnych a oplzlých SMS správ a vyhrážok. Postupom času jeho konanie eskaluje a DP poškodenú fyzicky napáda, kope a pľuje na ňu. Riziko pre obeť je v tomto prípade podľa môjho názoru skutočne veľké. Objavujú sa tu rizikové faktory, ako potreba extrémnej kontroly (vynútený prístup na jej facebookový profil), obviňovanie okolia (obviňuje obeť, že ona môže za jeho psychické problémy) a vyhrážanie sa a fyzické násilie.

Záver

Nebezpečné prenasledovanie je trestný čin spadajúci pod množinu chovania označovanú anglickým pojmom „stalking“. Stalking vo svete existoval odjakživa, ale k jeho kriminalizácii dochádzalo postupne na základe niekoľkých tragických udalostí. Jednalo sa hlavne o udalosti, ktoré dostali médiá do povedomia verejnosti v dôsledku útokov na prominentov. Prvé anti-stalkingové zákony vznikali v USA v deväťdesiatich rokoch. V Českej republike bol trestný čin nebezpečné prenasledovanie sformovaný ako nová skutková podstata, a do trestného zákonníka (zákon č. 40/2009 Sb., Trestný zákonník) zaradený v 2009 s účinnosťou od 1. 1. 2010.

Cieľom mojej diplomovej práce bolo vytvoriť prehľadného sprievodcu týmto fenoménom. Diplomová práca je zameraná na kriminologickú stránku trestného činu nebezpečné prenasledovanie. Obsahuje charakteristiku daného trestného činu z pohľadu trestného práva hmotného aj procesného. Pojednáva o osobnosti páchatel'a, dopadoch prenasledovania na obeť, posudzovaní nebezpečenstva, ktoré obeť hrozí a analýzu pojmu dôvodné obavy v kontexte skutkovej podstaty trestného činu nebezpečné prenasledovanie.

V diplomovej práci som sa taktiež pokúsila vytvoriť stručný prehľad niekoľkých praktických rád, určený obetiam prenasledovania. Prehľad obsahuje výčet doporučení, ktoré smerujú k ukončeniu prenasledovania a zlepšeniu situácie obeť. Z osobných skúseností viem, že veľa obetí stalkingu ani nevie, že sa prenasledovateľ svojim konaním dopúšťa trestného činu. Obete majú strach o svojom probléme hovoriť a ich frustrácia narastá. Je skutočne náročné preukázať psychické dopady stalkingu na obeť a aj to je príčinou, že sa obeť boja obrátiť na políciu alebo súd. Obete by som chcela odkázať na organizáciu s názvom Biely kruh bezpečia, ktorý ponúka komplexnú pomoc v tejto oblasti.

Málokto si podľa môjho názoru uvedomuje, že väčšina prenasledovateľov, ktorí sa dopustili ťažkého násillia na obeť, pôsobí na svoje okolie vyrovnané. Tento fakt potvrdzujú aj výskumy, ktoré odhalili, že prenasledovatelia, ktorí sa dopustili ťažkého násillia majú často dobrý sociálny život, sú bez kriminálnej minulosti a absentovali u nich psychické poruchy. Práve preto považujem za dôležité dostať do povedomia ľudí skutočnosť, že nie je žiadúce zľahčovať akýkoľvek prípad prenasledovania. Vždy je lepšie učiniť preventívne opatrenia než následne čeliť fyzickým či psychickým poruchám zdravia.

Autorka postavila ťažisko diplomovej práce na analýzu pojmu dôvodné obavy v kontexte trestného činu nebezpečné prenasledovanie § 354 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákonník. Z analýzy vzišiel záver, že aby bola naplnená skutková podstata daného trestného činu je potrebné aby jednanie páchatel'a bolo spôsobilé vzbudiť dôvodnú obavu o život a zdravie obeti alebo jej blízkych v objektívnom zmysle. To znamená, že sa jedná o obavu, ktorá je objektívne spôsobilá vyvolať vyšší stupeň strachu, úzkosti alebo tiesnivého pocitu zla. Nie je nutné, aby tento pocit skutočne v obeti vznikol. Dôležité je, že vznik dôvodnej obavy je reálny.

V Českej republike sa v priebehu svojho života so stalkingom stretlo až 6% celkovej populácie.¹⁷⁶ V dôsledku technologického pokroku došlo k novým a jednoduchším spôsobom prenasledovania. Preto by som na záver chcela už len apelovať na ľudí, aby boli obozretní a dbali na ochranu svojho súkromia aj na sociálnych sieťach.

Dúfam, že sa mi podarilo priblížiť problematiku prenasledovania a poskytnúť ucelený pohľad na daný fenomén.

---

¹⁷⁶ IMRÍŠKOVÁ, R., PODANÁ, Z. *Prevalence a charakteristiky stalkingu v České republice: výsledky viktimologického výzkumu*. Trestněprávní revue. 2014, č. 4, s. 94

Zoznam použitých skratiek

TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
TŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
LZPS	Listina základních práv a svobod, vyhlášená usnesením předsednictva České národní rady ze dne 16.12.1992 jako součást ústavního pořádku České republiky pod č. 2/1993 Sb.

Zoznam použitých zdrojov

1. Zoznam použitej literatúry, tuzemskej a zahraničnej publikácie

- ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník II: Komentář § 140-421*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. ISBN 978-80-7400-178-9.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 445 s. ISBN 978-80-7380-461-9.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Garda, 2008. 160 s. ISBN 978-80-247-2207-8.
- MELOY, J. R. *The Psychology of stalking: Clinical and Forensic Perspective*. San Diego: Academic Press, 2001. 327 s. ISBN 978-01-2490-561-0.
- MULLEN, P.E., PATHÉ, M., PURCELL, R. *Stalkers and Their Victims*. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 2009. 323 s. ISBN 978-05-1145-660-2.
- JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017. 976 s. ISBN 978-80-7502-236-3.
- ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer,a.s., 2014. 1040 s. ISBN 978-80-7478-616-7.
- DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A., a kolektiv: *Trestní zákoník: Komentář II. díl (§ 233 až 421)*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 1491-3108 s. ISBN 978-80-7478-790-4.
- ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní zákoník I: Komentář § 1-139*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 1450 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
- ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer,a.s., 2014, 1040 s. ISBN 978-80-7478-616-7.
- JELÍNEK, J. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, 846 s. ISBN 978-80-7502-160-1.
- ŠÁMAL, P. a kolektiv: *Trestní řád I: Komentář § 1-156*. 7.vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. 1898 s. ISBN 978-80-7400-465-0.
- ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Garda, 2007. 192 s. ISBN 978-80-247-2014-2.

2. Zoznam použitých právnych predpisov

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů
- Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů)
- Listina základních práv a svobod, vyhlášená usnesením předsednictva České národní rady ze dne 16.12.1992 jako součást ústavního pořádku České republiky pod č. 2/1993 Sb.

3. Zoznam použitých odporých článkov

- VÁLKOVÁ, H. *Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech*. Trestněprávní revue. 2009, č. 9.
- DRESSING, H., MAUL-BACKER, H., GASS, P. *Posuzování stalkingu z kriminalistického a psychiatrického hlediska*, Trestněprávní revue 2007, č. 10.
- ZONA, M. A., SHARMA, K. K., Lane, J. (1993). *A comparative study of erotomaniac and obsessional subjects in a forensic sample*. In: Journal of Forensic Sciences, č. 38(4).
- SPITZBERG, B.H., CUPACH, W.R. *Paradoxe of Pursuit: Toward a relational model of stalking-related phenomena*. In: J.A. Davis (ed): *Stalking crimes and victims protection*. Boca Raton: CRC Press LLC. 2001.
- IMRÍŠKOVÁ, R., PODANÁ, Z. *Prevalence a charakteristiky stalkingu v České republice: výsledky viktimologického výzkumu*. Trestněprávní revue. 2014, č. 4.
- JAMES, D. V., FARNHAM, F.R. (2003). *Stalking and Serious Violence*, In: The journal of the American Academy of Psychiatry and the Law [online]. s. 436-437. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/7187918_Stalking_and_Serious_Violence
- BOON, J.C.W., SHERIDAN, L. (2001). *Stalker typologies: a law enforcement perspective*, In: Jurnal od Treat Assessment [online]. s. 75-97. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/239804606_Stalker_Typologies

4. Zoznam použitej judikatúry

- Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 27.9.2017, č.j. 3 Tdo 1065/2017
- Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 8. 9. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1082/2011
- Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky zo dňa 10.11.1982, sp.zn. 1 Tz 27/82

- Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 11.7.2018, č.j. 4 Tdo 777/2018-26
- Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 15.2.2018, č.j. 6 Tdo 142/2018-34
- Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 24.4.2019, č.j. 8 Tdo 178/2019-1053
- Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 12.12.2012, sp.zn. 7 Tdo 1492/2012
- Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 11.09.2013, sp. zn. 7 Tdo 872/2013
- Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 13.1.2021, sp.zn. 8 Tdo 1317/2020
- Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 15.2.2017, sp.zn. 8 Tdo 94/2017
- Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 26.9.2019, č.j. 6 Tdo 1112/2019-339
- Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 27.9.2017, sp.zn. 3 Tdo 1065/2017

5. Zoznam použitých internetových zdrojov

- INTERNET ARCHIVE, *biography page, John W. Hickley, JR.* In: ARCHIVE.ORG [online]. © Wayback Machine [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20110119162313/http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/hinckley/hbio.htm>
- HISTORY.COM EDITORS. *President Reagan Shot.* In: HISTORY.COM [online]. Copyright © 2021 [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://www.history.com/this-day-in-history/president-reagan-shot>
- TODAY, *Why actress Rebecca Schaeffer's 1989 murder was Ho.llywood's wake-up call.* In: TODAY.COM [online]. © NBC UNIVERSAL [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://www.today.com/news/why-actress-rebecca-schaeffer-s-1989-murder-was-hollywood-s-t157444>
- BAKKILA, B. *How the Actress's Tragic Death Led to the U.S.' First Anti-Stalking Law.* In: GOODHOUSEKEEPING.COM [online] © Hearst Magazine Media, Inc. All Rights Reserved 2021 [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://www.goodhousekeeping.com/life/a27116831/rebecca-schaeffer-murder/>

- KREJČÍ, V. *Stalking celebrit aneb i cena slávy má své hranice (1. část)*. In: E-BEZPECI.CZ [online]. Centrum prevence rizikové virtuální komunikace, Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci © 2008-2020 [cit. 28.02.2020]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/stalking-a-kyberstalking/28-213>
- GOLIS, O. *Sedm let se stalkerem. Oběť pronásledoval i v cizině, vyhrožuje jí smrtí. Státní zástupce stopl jeho stíhání*. In: IROZHLAS.CZ [online]. © 1997-2021 Český rozhlas [cit. 02.03.2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/stalking-stalker-ponasledovani-sedm-let_1807160600_ogo
- MAIER, L. *Dva případy stalkingu*. In: POLICIE.CZ [online]. © Policie ČR, 2021 [cit. 04.03.2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/dva-pripady-stalkingu.aspx>
- Doktorandi z Právnické fakulty Univerzity Karlovy, CERGE-EI a datoví novináři. *Aplikace JakTrestame.cz*. In: JAKTRESTAME.CZ [online]. Dostupné z: https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here
- FRYDECKÁ, L. *Proboha at' už mi dá pokoj*. BKB.CZ [online]. © Bílý kruh bezpečí, z.s. 2021 [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/aktuality/n111-z-tisku-proboha-at-uz-mi-da-pokoj/>
- E-bezpečí. *Co je stalking a cyberstalking*, In: E-BEZPEČÍ.CZ [online]. Centrum prevence rizikové virtuální komunikace, Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci © 2008-2020 [cit. 12.03.2021]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/kyberstalking/66-23>
- LICHKOVÁ PAULÍK, A. *Diagnóza F: nebezpečné pronásledování*. In: WAVE.ROZHLAS.CZ [online]. © 1997-2021 Český rozhlas. [cit. 23.05.2021]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/diagnoza-f-nebezpecne-pronasledovani-5203575#volume>
- TANCSÁKOVÁ, B. *Stalking- prenasledovanie, ktoré ničí život*, In: EDUWORLD.SK [online]. © 2021 Spoločnosť Eduworld, s.r.o. [cit. 15.03.2021]. Dostupné z: <https://eduworld.sk/cd/beata-tancsakova/5979/stalking--nekonecne-prenasledovanie-ktore-nici-zivot>
- FRYDECKÁ, L. *§ 354 tr. Zákoník Nebezpečné pronásledování*. BKB.CZ [online]. © Bílý kruh bezpečí, z.s. 2021 [cit. 19.03.2021]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/>

- ČÍRTKOVÁ, L. *Threat assesment: psychologické posuzování nebezpečnosti výhrůžek a hrozeb*, In: MVCR.CZ [online]. © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 09.04.2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=21499249&doctype=ART&>

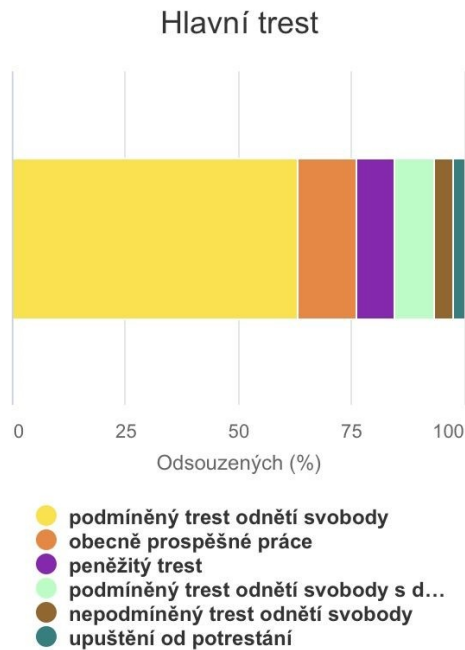
Zoznam príloh

Príloha č. 1 – Graf znázorňujúci celkový počet odsúdených za rok 2020 za trestný čin nebezpečné prenasledovanie § 354 zákona č. 40/2009 Sb., trestný zákonník, a druhy trestov, ktoré boli uložené odsúdeným páchatelom.

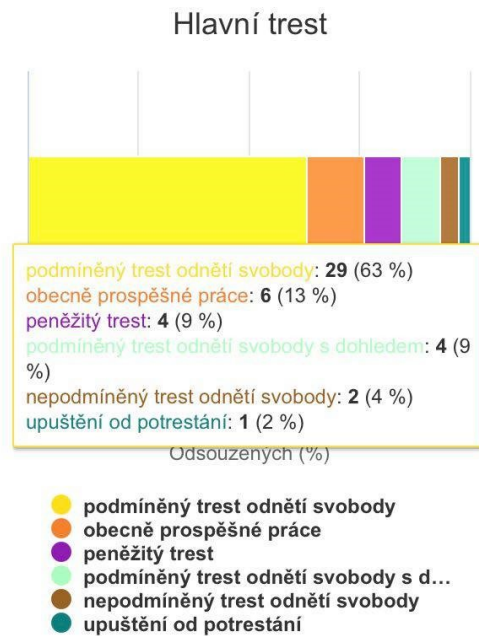
Príloha č. 2 – Graf znázorňujúci uložené vedľajšie tresty k trestu hlavnému za trestný čin nebezpečné prenasledovanie § 354 zákona č. 40/2009 Sb., trestný zákonník, v roku 2020.

Príloha č. 1

Celkový počet
odsouzených: 46

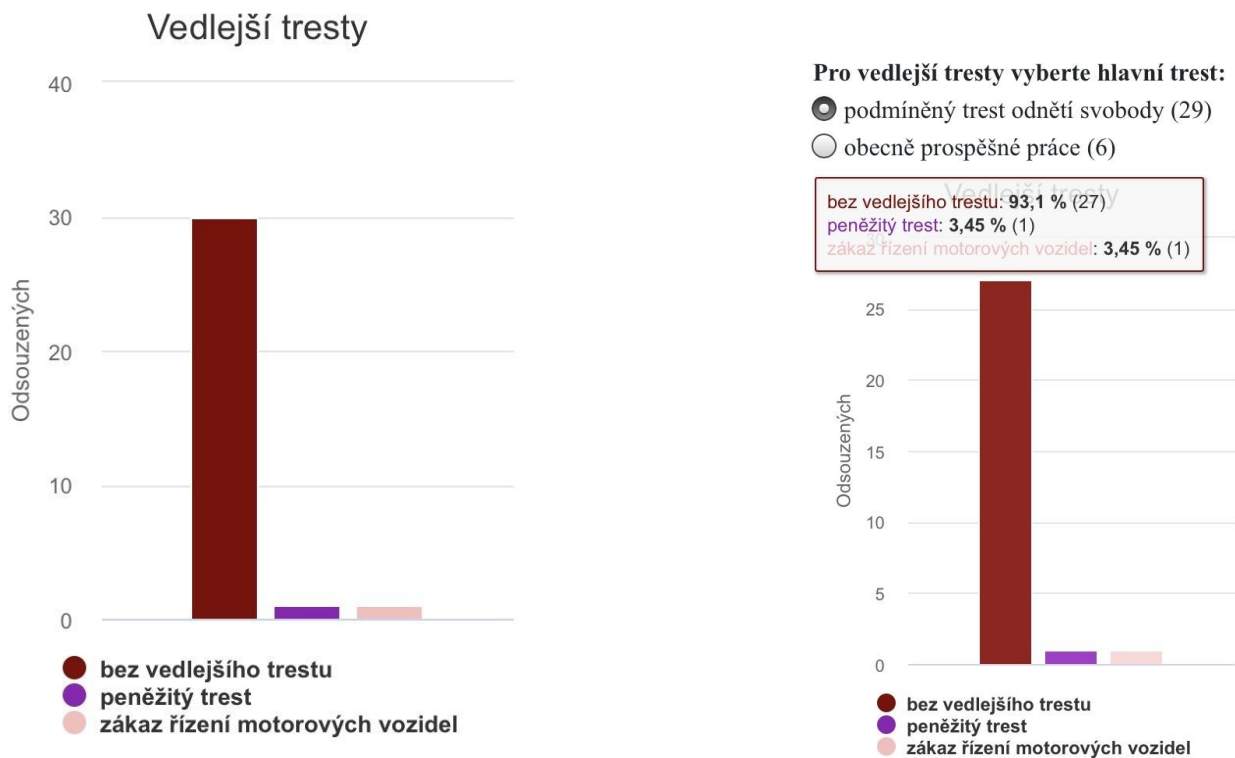
Celkový počet
odsouzených: 46

Graf znázorňuje celkový počet odsúdených za rok 2020 za trestný čin nebezpečné prenasledovanie § 354 zákona č. 40/2009 Sb., trestný zákonník, a druhy trestov, ktoré boli uložené odsúdeným páchatel'om.¹⁷⁷

¹⁷⁷ Doktorandi z Právnickej fakulty Univerzity Karlovy, CERGE-EI a dátoví novinári. *Aplikace JakTrestame.cz*. In: JAKTRESTAME.CZ [online]. Dostupné z: https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here

Príloha č. 2

Graf znázorňuje uložené vedľajšie tresty k trestu hlavnému za trestný čin nebezpečné prenasledovanie § 354 zákona č. 40/2009 Sb., trestný zákonník, v roku 2020.¹⁷⁸

¹⁷⁸ Doktorandi z Právnickej fakulty Univerzity Karlovy, CERGE-EI a dátoví novinári. *Aplikace JakTrestame.cz*. In: JAKTRESTAME.CZ [online]. Dostupné z: https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here

Nebezpečné prenasledovanie- kriminologické aspekty

Abstrakt

Témou diplomovej práce sú kriminologické aspekty trestného činu nebezpečné prenasledovanie podľa § 354 zákona č. 40/2009 Sb., trestný zákonník. Diplomová práca sa skladá z troch častí.

Prvá časť je zameraná na charakteristiku pojmu stalking, ktorý v sebe zahŕňa aj nebezpečné prenasledovanie, jeho kriminalizáciu a analýzu trestného činu nebezpečné prenasledovanie z pohľadu trestného práva hmotného a procesného.

Druhá časť obsahuje poznatky o osobnosti páchatel'ov stalkingu, niekoľko vybraných typológií páchatel'ov a praktické rady a odporúčania v súvislosti s pomocou obetiam stalkingu.

Posledná časť pojednáva o posudzovaní nebezpečenstva, ktoré páchatel' stalkingu predstavuje pre obeť. Ďalej sa v nej nachádza ťažisko diplomovej práce, ktorým je analýza pojmu "dôvodné obavy" v kontexte skutkovej podstaty trestného činu nebezpečné prenasledovanie. Posledná kapitola tejto časti je venovaná rozboru 4 prípadov nebezpečného prenasledovania z kriminologického hľadiska.

V závere diplomovej práce autorka zhrňuje najdôležitejšie poznatky, ktoré získala v rámci jej tvorby.

Kľúčové slová: nebezpečné prenasledovanie/ dôvodné obavy/ posudzovanie rizika

Nebezpečné pronásledování - kriminologické aspekty

Abstrakt

Tématem diplomové práce jsou kriminologické aspekty trestného činu nebezpečné pronásledování podle § 354 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Diplomová práce se skládá ze tří částí.

První část je zaměřená na charakteristiku pojmu stalking, který v sobě zahrnuje i nebezpečné pronásledování, jeho kriminalizaci a analýzu trestného činu nebezpečné pronásledování z pohledu trestního práva hmotného a procesního.

Druhá část obsahuje poznatky o osobnosti pachatelů stalkingu, několik vybraných typologií pachatelů a praktické rady a doporučení v souvislosti s pomocí obětem stalkingu.

Poslední část pojednává o posuzování nebezpečí, které pachatel stalkingu představuje pro oběť. Dále se v ní nachází těžiště diplomové práce, kterým je analýza pojmu “důvodné obavy“ v kontextu skutkové podstaty trestného činu nebezpečné pronásledování. Poslední kapitola této části je věnována rozboru 4 případů nebezpečného pronásledování z kriminologického hlediska.

V závěru diplomové práce shrnuje autorka nejdůležitější poznatky, které získala v rámci její tvorby.

Klíčová slova: nebezpečné pronásledování/ důvodné obavy/ posuzování rizika

Stalking - criminological aspects

Abstract

The issue of this thesis is the criminological aspects of the crime of stalking in Czech Republic according to section 354 of the Act no. 40/2009 Coll., Criminal Code. The thesis consists of three parts.

The first part is focused on the characteristics of the concept of stalking, its criminalization and analysis of the crime of stalking from the point of view of substantive and procedural criminal law.

The second part contains knowledge about the personality of stalking perpetrators, several selected typologies of perpetrators and practical advice and recommendations in connection with helping victims of stalking.

The last part deals with the threat assessment which stalking perpetrators pose to their victims. Furthermore, it is the focus of the thesis, which is the analysis of the concept of "reasonable concern" in the context of the crime of stalking. The last chapter of this part is devoted to the analysis of 4 cases of stalking from a criminological point of view.

The conclusion of the thesis consists of a summary of the most important findings that the author found during her writing.

Keywords: stalking/ reasonable concern / threat assessment